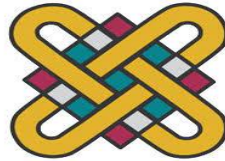

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ &

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

ΠΜΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

Τίτλος: Αναπαραστάσεις δημόσιας χρηματοδότησης στην εκπαίδευση

Title: Public financing representations in education

της: Ευθαλιτσίδου Κυριακής

Επιβλέπουσα: Βαμβακίδου Ιφιγένεια

Εξεταστές: 1. Ντίνας Κωνσταντίνος

2. Σιδηροπούλου Χριστίνα

ΚΟΖΑΝΗ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Copyright © Ευθαλιτσίδου Κυριακή, 2021. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Ευθαλιτσίδου Κυριακή

A.E.M.: 1086

Ηλεκτρονική διεύθυνση: efthalitsidou.kiki@hotmail.gr

Έτος εισαγωγής: 2019

Κατεύθυνση: ΠΜΣ Δημόσιος Λόγος και Ψηφιακά μέσα

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: Κράτος Πρόνοιας, δημόσια χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και προσδιοριστικοί παράγοντες.

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία 27 - 2- 2021

Ο/Η δηλών/ουσα

ΕΥΘΑΛΙΤΣΙΔΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ

(ονοματεπώνυμο φοιτητή/τριας)

Πίνακας περιεχομένων

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ – ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	6
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	8
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	9
SUMMARY.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	11
1.1 Κράτος Πρόνοιας ρόλος και έννοια.....	11
1.2 Κράτος Πρόνοιας κοινωνικές και Εκπαιδευτικές Δαπάνες	13
1.3 Κράτος Πρόνοιας-Δημόσια Χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση	16
1.4 Παράγοντες που συμβάλλουν στη Δημόσια Χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση - Η Οικονομική Μεγέθυνση	21
1.5 Παράγοντες που συμβάλλουν στη Δημόσια Χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση Κοινωνικές έναντι Εκπαιδευτικών Δημοσίων Δαπανών.....	22
1.6 Παράγοντες που συμβάλλουν στη Δημόσια Χρηματοδότηση στην εκπαίδευση -Οι μορφές πολιτικής συμμετοχής και κομματικού ανταγωνισμού	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΗΣ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	27
2.1. Εισαγωγή.....	27
2.2. Η Έννοια της Χρηματοδότησης.....	29
2.3 Οι Πηγές χρηματοδότησης της εκπαίδευσης.....	31
2.3.1. Άμεση Χρηματοδότηση.....	32
2.3.2 Έμμεση Χρηματοδότηση.....	52
ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ	
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	97
3.1 Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση.....	97
3.2 Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση Δημόσιας Επένδυσης στην Εκπαίδευση - Οικονομική Μεγέθυνση	101
3.3 Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση Δημόσιας Επένδυσης στην Εκπαίδευση - Κοινωνικές Δαπάνες	109
3.4 Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση Δημόσιας Επένδυσης στην Εκπαίδευση -Οι μορφές πολιτικής συμμετοχής και κομματικού ανταγωνισμού	116
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	122

4.1 Συμπεράσματα και προτάσεις.....	122
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	124
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ	129

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ – ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Εικόνα 1: Δημόσιες Δαπάνες στην Εκπαίδευση.....	17
Εικόνα 2: Κατανομή Δημοσίων -Ιδιωτικών Δαπανών Για Την Εκπαίδευση	19
Εικόνα 3: Ετήσια Αύξηση ΑΕΠ% Δημόσιες Δαπάνες Εκπαίδευσης % ΑΕΠ (1980-2005).....	21
Εικόνα 4: Σύγκριση της κατανομής των κοινωνικών και εκπαιδευτικών δημοσίων δαπανών	22
Εικόνα 5: Συμμετοχή Ιδιωτικών Δαπανών Στις Συνολικές Δαπάνες Για Υγεία Και Εκπαίδευση.....	23
Εικόνα 6: Συσχέτιση επιπέδου διαφθοράς και επένδυσης στην εκπαίδευση	25
Εικόνα 7: Εξέλιξη δαπάνης ως ποσοστό του ΑΕΠ ανά εκπαιδευτική βαθμίδα (Πηγή: IOBE, 2019).....	35
Εικόνα 8: Προϋπολογισμός ΥΠΕΠΘ 2009-2020 (σε δις ευρώ) (Ιδίας Επεξεργασίας)	47
Εικόνα 9 Προϋπολογισμός ΥΠΕΠΘ ως %ΑΕΠ 2009-2020 (σε δις ευρώ) (Ιδίας Επεξεργασίας)	49
Εικόνα 10: ΥΠΕΠΘ σε δις ευρώ για 2020 (Ιδίας Επεξεργασίας).....	50
Εικόνα 11: Πορεία ΠΔΕ (%) (Ιδίας Επεξεργασίας)	51
Εικόνα 12: Συσχέτιση ΑΕΠ Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman.....	104
Εικόνα 13: Συσχέτιση Ελλείματος Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman.....	106
Εικόνα 14: Συσχέτιση Πληθωρισμού Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman.....	108
Εικόνα 15: Συσχέτιση Υγείας Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman.....	111
Πίνακας 1: Συνολικές Δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	18
Πίνακας 2. Δαπάνες Εκπαίδευσης σε ΕΕ15 κατά το έτος 1997 (Πηγή: Κάτσικας, 2005).....	34
Πίνακας 3. . Επιμερισμός δαπανών Εκπαίδευσης ανά βαθμίδα (ονομαστικές τιμές σε εκατ. €) (Πηγή: IOBE, 2019).....	38
Πίνακας 4. Ποσοστά επιμέρους δαπανών (κατανομή δαπάνης) εκπαίδευσης ανά βαθμίδα (Πηγή: IOBE, 2019).....	39
Πίνακας 5. Προϋπολογισμός ως % του ΑΕΠ (Ιδίας Επεξεργασίας)	48
Πίνακας 6. Κομβικά Χρονικά Σημεία Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).....	59
Πίνακας 7. Προγράμματα Προπτυχιακών Υποτροφιών Έμμεσης Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020α). ..	67
Πίνακας 8. Προγράμματα Μεταπτυχιακών Υποτροφιών Έμμεσης Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020β)....	75
Πίνακας 9. Προγράμματα Διδακτορικών Υποτροφιών Έμμεσης Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ)....	87

Πίνακας 10: Προγράμματα Μεταδιδακτορικών Ερευνητικών Υποτροφιών Έμμεσης Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020δ).....	94
Πίνακας 11: Κριτικές Τιμές Συντελεστή Spearman(RHO).....	100
Πίνακας 12: Πραγματικό ΑΕΠ Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2014.....	102
Πίνακας 13: Υπολογισμός Rho Πραγματικό ΑΕΠ Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση	103
Πίνακας 14: Ελλείματος Και Δημόσιας Επένδυσης Στην Εκπαίδευση 1998-2014	104
Πίνακας 15: Υπολογισμός Rho Ελλείματος Και Δημόσιας Επένδυσης Στην Εκπαίδευση	105
Πίνακας 16: Πληθωρισμός Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2014	106
Πίνακας 17: Υπολογισμός Rho Πληθωρισμού Και Δημόσιας Επένδυσης Στην Εκπαίδευση	107
Πίνακας 18: Υγεία Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2011	109
Πίνακας 19: Υπολογισμός Rho Υγεία Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση	110

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η εκπόνηση της διπλωματική εργασίας μου αποτέλεσε την αρχή του τέλους ενός όμορφου ταξιδιού. Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά για το ταξίδι όλους τους καθηγητές μου αλλά και τους συμφοιτητές μου.

Κυρίως θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Βαμβακίδου Ιφιγένεια επιβλέπουσα της διπλωματικής μου εργασίας και άγρυπνο σύμμαχο καθ' όλη τη διάρκεια της.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την υπομονή και τη στήριξη που μου παρείχαν και να αφιερώσω την εργασία αυτή στα παιδιά μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Τα δύο πρώτα κεφάλαια αποτελούν το θεωρητικό μέρος αυτής και το τρίτο το ερευνητικό ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο αναφερόμαστε στα συμπεράσματα μας.

Συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση των προσδιοριστικών παραγόντων της χρηματοδότησης στην εκπαίδευση και της έννοιας του Κράτους Πρόνοιας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε στα είδη της χρηματοδότησης και στα πιο σημαντικά παραδείγματα χρηματοδότησης κάθε κατηγορίας.

Ενώ στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μέσω του μη παραμετρικού ελέγχου Spearman μια προσπάθεια διερεύνησης της σχέσης της χρηματοδότησης στην εκπαίδευση με τους προσδιοριστικούς παράγοντες.

Καταλήγουμε στο τέταρτο κεφάλαιο όπου έχουμε την ανάλυση των συμπερασμάτων από όλα τα κεφάλαια και τις ανάλογες προτάσεις.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση, Κράτος Πρόνοιας, δημόσια χρηματοδότηση.

SUMMARY

The work consists of four chapters. The first two chapters are the theoretical part and the third the research part while in the fourth chapter we refer to our conclusions.

Specifically, the first chapter analyzes the determinants of funding for education and the concept of the Welfare State.

In the second chapter we refer to the types of financing and the most important examples of financing of each category.

While in the third chapter, through the non-parametric Spearman control, an attempt is made to investigate the relationship between funding in education and the determinants.

We end up in the fourth chapter where we have the analysis of the conclusions from all the chapters and the corresponding proposals.

Keywords: Education, Welfare State, public funding

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1.1 Κράτος Πρόνοιας ρόλος και έννοια

Το Κράτος Πρόνοιας δεν αναπτύχθηκε κατά πολύ στη μεταπολεμική περίοδο στην Ελλάδα. Ιδιαίτερα δόθηκε έμφαση στην ανάπτυξη του και γενικά στην επέκταση της κοινωνικής πολιτικής μετά το 1974. Κάποια δεδομένα όπως χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης της παραγωγικής διαδικασίας, περιορισμένη ανάπτυξη του κεφαλαίου, χαμηλό ποσοστό μισθωτής εργασίας και διευρυμένη οικογένεια εμπόδισαν την ανάπτυξη του (Μαλούτας και Οικονόμου, 1988). Το Κράτος Πρόνοιας εμφανίστηκε αργά στην Ελλάδα γιατί άργησαν να ολοκληρωθούν τα στοιχεία τα οποία το συγκροτούν.

Η εκπαίδευση έχει άμεση σχέση με το Κράτος Πρόνοιας καθώς αποτελεί αναφαίρετο κοινωνικό δικαίωμα για όλους και απασχολεί ερευνητές από τον εγχώριο αλλά και διεθνή χώρο και από διάφορους επιστημονικούς κλάδους όπως την κοινωνιολογία (Κελπανίδης, 1997· Heidenheimer, 1981· Hokenmaier, 1998), και την οικονομία της εκπαίδευσης (Πεσμαζόγλου, 1987).

Σύμφωνα με την σχετική βιβλιογραφία όπου αναλύονται τα εκπαιδευτικά συστήματα, τονίζεται ότι αποτελούν διαδικασίες που ενσωματώνονται στα κράτη και διασφαλίζουν την πολιτική κοινωνικοποίηση των πολιτών τους αλλά και την ανακατανομή των πόρων είτε οικονομικών είτε πολιτιστικών (Κελπανίδης, 1987).

Το Κράτος Πρόνοιας συνδέεται άμεσα με θέματα όπως η εκπαίδευση ως κοινωνική παροχή, η ισότητα των ευκαιριών, η μαζικοποίηση της εκπαίδευσης καθώς και η συμβολή αυτής στην κοινωνική συνοχή.

Εμείς θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε το ως συμβάλει το Κράτος Πρόνοιας στην Ελλάδα όσον αφορά τη διαμόρφωση της επένδυσης στην εκπαίδευση. Η κρατική και ιδιωτική χρηματοδότηση της εκπαίδευσης αποτελούν προσδιοριστικό παράγοντα μακροπρόθεσμης ανάπτυξης σύμφωνα με τον Wolf (1998) και επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη, την κατανομή του εισοδήματος και την ευημερία (Benos, 2010). Επίσης συμβάλλουν σημαντικά στη διαμόρφωση ενός δυναμικού πλαισίου ισότητας ευκαιριών για μη προνομιούχες κοινωνικές ομάδες (Μπέτσας, 2007: 180-194).

Στο θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας μας θα επιχειρήσουμε να θεμελιώσουμε τη συσχέτιση της επένδυσης στην εκπαίδευση με τις διαφορετικές τυπολογίες των

Κρατών Πρόνοιας, όπως αυτές έχουν προταθεί στη σχετική βιβλιογραφία. Στο ερευνητικό μέρος καταγράφουμε και επεξεργαζόμαστε δεδομένα που αντλούμε από βάσεις δεδομένων (UNESCO, Παγκόσμια Τράπεζα, ΟΟΣΑ), τους προϋπολογισμούς του ελληνικού κράτους και μελέτες της ελληνικής στατιστικής αρχής.

Μετά την επεξεργασία των παραπάνω δεδομένων θα προσπαθήσουμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα και να διατυπώσουμε τις προτάσεις και λύσεις που θεωρούμε εφικτές για την καλύτερη αντιμετώπιση και επίλυση του θέματος.

1.2 Κράτος Πρόνοιας κοινωνικές και Εκπαιδευτικές Δαπάνες

Οι δαπάνες που έχουν κοινωνική αποδοτικότητα και αναφέρονται σε τομείς όπως την υγεία, την οικογένεια, τη συνταξιοδότηση, την ανεργία, τη στέγαση, τις διάφορες παροχές σε ειδικές κατηγορίες και κάθε άλλου είδους δαπάνη που αναφέρεται σε οποιοδήποτε άλλο τομέα κοινωνικής πολιτικής, τις ονομάζουμε κοινωνικές δαπάνες. Αυτές προέρχονται είτε από δημόσια είτε από ιδιωτικά κονδύλια που αποδίδονται στις ευπαθείς ομάδες από το κράτος (Κελπανίδης, 1987 και Τήνιος, 2000).

Οι εκπαιδευτικές δαπάνες αναφέρονται στο σύνολο των δαπανών ιδιωτικών και δημοσίων οι οποίες προορίζονται για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της εκπαίδευσης, όχι όμως όλες τις δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση παρά μόνο μέχρι την νηπιακή ηλικία. Περιλαμβάνουν, επομένως, τους οικονομικούς πόρους που διοχετεύονται τόσο στο θεσμοθετημένο εκπαιδευτικό σύστημα όσο και σε συμπληρωματικές ή υποκατάστατες του συστήματος υπηρεσίες (shadow education). Πολλές και διαφορετικές έρευνες έχουν γίνει τον τελευταίο καιρό προκειμένου να διευκρινιστεί η σχέση μεταξύ των κοινωνικών- εκπαιδευτικών δαπανών και του Κράτους Πρόνοιας.

Σύμφωνα με τον Castles (1989) υπάρχει ένα σύστημα πέντε παραγόντων το οποίο εξηγεί τις διαφορετικές επιδόσεις των χωρών που υπάγονται στον ΟΟΣΑ όσον αφορά τις εκπαιδευτικές δαπάνες. Οι παράγοντες αυτοί είναι:

- ✚ Τα ποσοστά εγγραφών στο εκπαιδευτικό σύστημα
- ✚ Οι δημογραφικές πιέσεις
- ✚ Η οικονομική ανάπτυξη
- ✚ Η λειτουργία του πολιτικού συστήματος και
- ✚ Η πολιτική επίδραση της κυρίαρχης θρησκείας.

Οι παράγοντες αυτοί φαίνεται να έχουν διαφορετικές συνέπειες σε κάθε χώρα του ΟΟΣΑ και επομένως καταλαβαίνουμε πως η διαμόρφωση των εκπαιδευτικών δαπανών είναι πολυδιάστατη. Όλοι οι παράγοντες καταλαμβάνουν διάστημα μεταξύ 1/4 και του 1/2 του εύρους διακύμανσης των πραγματικών δαπανών για την εκπαίδευση, αν και η μεταβολή του ΑΕΠ (οικονομική ανάπτυξη) έχει οριακά το μεγαλύτερο αντίκτυπο στην μεταβολή των πραγματικών δαπανών.

Οι Hega και Hokenmaier (2002) αναλύουν τα αποτελέσματα της κοινωνικής πολιτικής ανάμεσα σε διαφορετικούς τύπους Κρατών Πρόνοιας. Έχοντας ως βάση τον Esping-Andersen (1990) καταλήγουν στο γεγονός ότι υπάρχουν τρία διαφορετικά συστήματα Κρατών Πρόνοιας στις προηγμένες βιομηχανικές κοινωνίες, φιλελεύθερα,

συντηρητικά, σοσιαλδημοκρατικά, καθένα από τα οποία διαρθρώνεται διακριτά ως προς την λογική της οργάνωσης, την κοινωνική διαστρωμάτωση και την κοινωνική ένταξη και διαμορφώνει τις δικές του προτεραιότητες ως προς την υγεία, την ανεργία και την ασφάλεια γήρατος και σύνταξης.

Σύμφωνα με τον Esping- Andersen γίνεται κατηγοριοποίηση των μελών του ΟΟΣΑ σε τρεις κατηγορίες και έχουμε:

✚ Φιλελεύθερα κράτη: Αυστραλία, Καναδάς, Ιρλανδία, Ιαπωνία, Νέα Ζηλανδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ.

✚ Συντηρητικά κράτη: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία και Ιταλία.

✚ Σοσιαλδημοκρατικά κράτη: Δανία, Φινλανδία, Ολλανδία, Νορβηγία, και Σουηδία.

Οι ερευνητές επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στο να προσδιορίσουν εάν η διακύμανση των εκπαιδευτικών δαπανών θα μπορούσε να σχετίζεται με συγκεκριμένο καθεστώς Κράτους Πρόνοιας. Τέλος, όπως προτείνει ο Heidenheimer (1981), υπάρχουν ενδείξεις μιας αντιστάθμισης (trade-off) μεταξύ της εκπαίδευσης και άλλων πολιτικών κοινωνικής ασφάλισης ως εναλλακτικές στρατηγικές του Κράτους Πρόνοιας. Οι συγγραφείς στον τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής ελέγχουν (α) αν διαπιστώνεται με σαφήνεια αντιστάθμιση μεταξύ των πολιτικών για την εκπαίδευση και των προνοιακών πολιτικών και (β) αν αυτή σχετίζεται με την τυπολογία του Esping- Andersen. Οι υποθέσεις αυτές επαληθεύονται.

Διαπιστώνεται πως τα φιλελεύθερα κράτη δαπανούν μεγαλύτερο ποσοστό των συνολικών δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση και διακρίνονται για τα μεγάλα ποσοστά εγγραφών μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αμέσως μετά ακολουθούν τα σοσιαλδημοκρατικά κράτη, ωστόσο, είναι αυτά που διαθέτουν το μεγαλύτερο ποσοστό επί του ΑΕΠ στην εκπαίδευση. Στην τελευταία θέση έρχονται τα συντηρητικά κράτη. Ενώ παράλληλα, επαληθεύεται από τους ερευνητές η υπόθεση του Heidenheimer πως η εκπαίδευση, ως εργαλείο κρατικής πολιτικής, αξιοποιείται αντισταθμιστικά σε σχέση με άλλες προνοιακές στρατηγικές (Hega, Hokenmaier, 2002· Hokenmaier, 1998).

Κατά τη μεταπολεμική περίοδο αποδεικνύεται πως ένα μεγάλο μέρος των κρατικών δαπανών που αφορούσε κοινωνικές και εκπαιδευτικές πολιτικές κατευθύνθηκε σε σχέση με τους παράγοντες «ζήτησης», κυρίως τη δημογραφική δομή της κάθε χώρας (Boix, 1997) και πως ο ρόλος της ηλικιακής σύνθεσης των κοινωνιών συνιστά

καθοριστικό παράγοντα για την κατανομή των πόρων της κοινωνικής πρόνοιας (Sanz, Velázquez, 2007).

Συγκεκριμένα, μέσα από έρευνες στους τομείς της πολιτικής επιστήμης και της κοινωνιολογίας αναδεικνύεται η συσχέτιση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών αναγκών με τις ηλικιακές ομάδες που αποτελούν στόχο για την άντληση ψήφων κατά τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας. Η συσχέτιση αυτή δείχνει ότι παραμερίζεται η νεολαία και οι ανάγκες της στην εκπαίδευση και δίνεται βάρος κυρίως στους ηλικιωμένους ψηφοφόρους.

Σύμφωνα με τον Esping-Andersen, φαίνεται τα σοσιαλδημοκρατικά Κράτη Πρόνοιας να διακρίνονται από μια ισορροπία ανάμεσα στις κοινωνικές δαπάνες που κατευθύνονται στις νέες γενιές και τους ηλικιωμένους. Στην αντίπευρη όχθη τόσο τα συντηρητικά όσο και τα φιλελεύθερα κράτη εφαρμόζουν πολιτικές που κατευθύνονται εκάστοτε προνομιακά σε όλο το φάσμα των ηλικιών, με ομάδες στόχους είτε τις νέες γενιές (Κάτω Χώρες / Ιρλανδία, Αυστραλία) είτε τους ηλικιωμένους (Ιταλία, Αυστρία, Ελλάδα / Ιαπωνία, ΗΠΑ). Επιπλέον, η διάκριση των μελών του ΟΟΣΑ σε χώρες στις οποίες η πολιτική ζωή κυριαρχείται από πελατειακά κόμματα (Αυστρία, Ιταλία, Ελλάδα, Ισπανία, ΗΠΑ) σε σχέση με αυτές που επικρατούν κόμματα προγραμματικών αρχών (Βορειοδυτική Ευρώπη, Καναδάς, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία) προσδιορίζει μια ακόμη μεταβλητή που φαίνεται να ανακατανέμει τους πόρους των δημόσιων χρηματοδοτήσεων προς όφελος συγκεκριμένων ηλικιακών ομάδων (Lynch, χ.χ.).

Τελευταία μια πολύ σημαντική έρευνα είναι αυτή του Mauro (1998), όπου τονίζεται η συσχέτιση των κυβερνητικών δαπανών για την εκπαίδευση με τα επίπεδα διαφθοράς που χαρακτηρίζουν το κάθε κράτος. Τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς οδηγούν σε περιορισμένη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης, καθώς ο εκπαιδευτικός τομέας συνιστά μη ελκυστικό πεδίο για την προσοδοθηρία (rent-seeking), που συνήθως ασκείται από ομάδες συμφερόντων σε τομείς υψηλής τεχνολογίας συνδεδεμένους με ολιγοπωλιακούς προμηθευτές.

1.3 Κράτος Πρόνοιας- Δημόσια Χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση

Οι Δημόσιες δαπάνες για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καλύπτονται από τρεις πηγές χρηματοδότησης:

- Τον Τακτικό Προϋπολογισμό.
- Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.
- Τα ποσά των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (τα οποία καταγράφονται στον Τακτικό Προϋπολογισμό).

Οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καταγράφονται σε τρεις διαφορετικές πηγές:

1. Τις Κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας).
2. Τις Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (Νομαρχίες).
3. Τις Περιφερειακές Υπηρεσίες (Γενικές Γραμματείες Περιφερειών).

Το συνολικό ποσό των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την Εκπαίδευση αναλύεται στις ακόλουθες κατηγορίες:

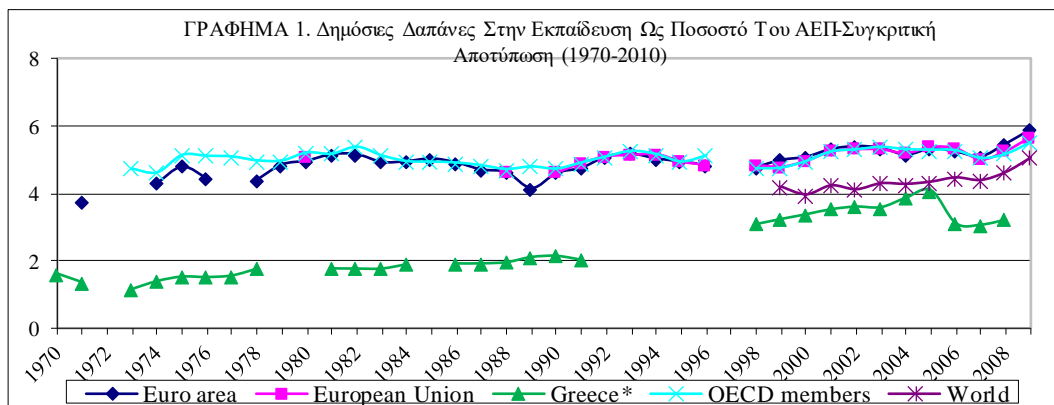
- ί) Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους.
- ίί) Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους. Τα ποσά των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατευθύνονται μέσω του Τμήματος Επιχορηγήσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών προς την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι δαπάνες που καλύπτονται από τους πόρους αυτούς περιλαμβάνουν:

- μεταφορά μαθητών,
- σίτιση μαθητών,
- μισθώματα σχολείων,
- επισκευή και συντήρηση σχολείων,
- μισθοδοσία σχολικών τροχονόμων,
- μισθοδοσία προσωπικού των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών,
- μισθοδοσία σχολικών φυλάκων,
- μισθοδοσία καθαριστριών,
- λοιπές λειτουργικές δαπάνες (OECD, 2012)

Με το πέρασμα των χρόνων διαπιστώνουμε πως οι δημόσιοι οικονομικοί πόροι που διατίθενται στην εκπαίδευση κυμαίνονται όλο και σε πιο χαμηλά επίπεδα. Σύμφωνα με αναφορές του Πεσμαζόγλου (1987) καταγράφονται ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά

δημόσιων δαπανών για την εκπαίδευση. Επίσης έχουν γίνει αρκετές μελέτες οι οποίες καταλήγουν στα ίδια συμπεράσματα.

Στο διάστημα 1970-2010 παρατηρούμε μια μικρή σταδιακή αύξηση του ποσοστού των δημοσίων δαπανών επί του ΑΕΠ που διατίθεται στην εκπαίδευση (τα δεδομένα που προκύπτουν από τη βάση της Παγκόσμιας Τράπεζας αναδεικνύουν τον υπερδιπλασιασμό των δημοσίων πόρων που επενδύονται στην εκπαίδευση το 2010, σε σχέση με το 1970. Ωστόσο οι εκπαιδευτικές δαπάνες παρατηρούμε πως υπολείπονται σημαντικά των μέσων όρων που καταγράφονται τόσο μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ και της παγκόσμιας κοινότητας όσο και μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης. Προσεγγιστικές τάσεις για σύγκλιση των ποσοστών κάνουν την εμφάνισή τους κατά το διάστημα 1998-2005, όταν οι εκπαιδευτικές δαπάνες τείνουν να προσεγγίσουν στο 4% του ΑΕΠ (Γράφημα 1).

Εικόνα 1: Δημόσιες Δαπάνες στην Εκπαίδευση

(Πηγή: Eurostat) (Ανακτήθηκε την 15/10/2020)

Στο 6,4% παρατηρείται το ποσοστό συμμετοχής των εκπαιδευτικών δαπανών στις δημόσιες δαπάνες στην Ελλάδα για το διάστημα 1980-2005. Αντίστοιχα πιο πρόσφατα στοιχεία για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνουν ότι το ποσοστό αυτό κυμαίνεται στο 11,7%, με χώρες όπως η Κύπρος, η Εσθονία, η Λιθουανία να προσεγγίζουν ή και να ξεπερνούν το -πάλαι ποτέ αίτημα- 15% για την παιδεία. Παρατηρείται πως έχουμε μια τεράστια απόκλιση από την ευρωπαϊκή αλλά και τη διεθνή κανονικότητα.

Αντίθετα η οικογένεια στην Ελλάδα φαίνεται πως δαπανά μεγάλο ποσοστό των χρημάτων της για να καλύψει τις ανάγκες των παιδιών που αφορούν εκπαιδευτικά αγαθά και υπηρεσίες, μάλιστα βρίσκεται συγκεκριμένα στις πρώτες θέσεις της κατάταξης. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ορισμένες χρονιές υπερβαίνουν όχι μόνο τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία έχουν αναπτύξει μια ισχυρή

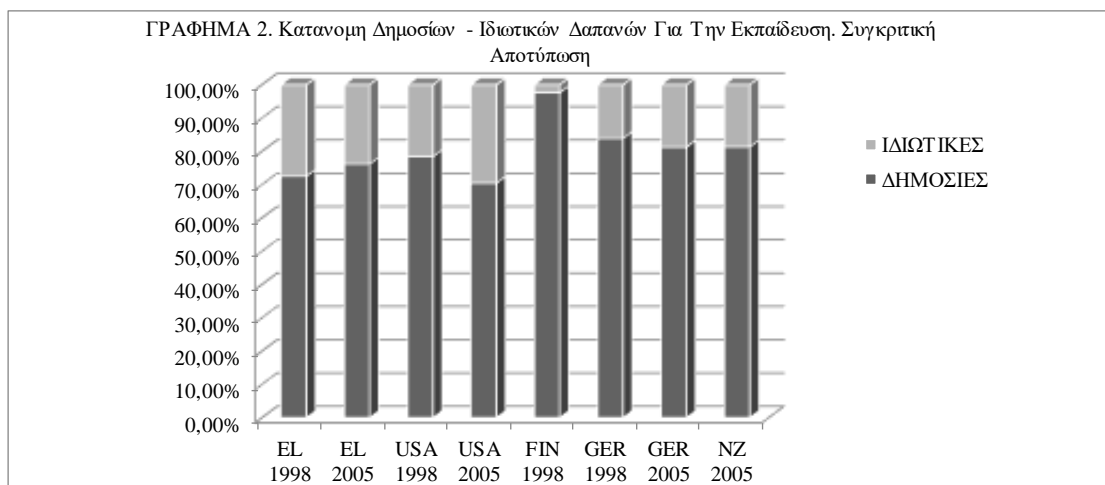
παράδοση παροχής της εκπαίδευσης στο πλαίσιο των υπηρεσιών του Κράτους Πρόνοιας (Γερμανία, Φινλανδία) αλλά ακόμη και τις οικονομικά αναπτυγμένες αγγλόφωνες χώρες που πρωτοστατούν στη διαμόρφωση της νεοφιλελεύθερης

Πίνακας 1: Συνολικές Δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ

8. ΕΕ: Συνολικές δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2009 – 2013					
	2009	2010	2011	2012	2013
ΕΕ 28	5,3	5,3	5,1	5,0	5,0
Ευρωζώνη					
Αυστρία (AT)	5,1	5,1	5,0	5,0	5,0
Βέλγιο (BE)	6,0	6,1	6,3	6,3	6,4
Γαλλία (FR)	5,7	5,6	5,5	5,5	5,5
Γερμανία (DE)	4,3	4,4	4,3	4,3	4,3
Ελλάς (EL)	4,1	4,0	4,4	4,4	4,5
Εσθονία (EE)	7,2	6,6	6,3	6,3	6,0
Ιρλανδία (IE)	4,9	4,9	4,7	4,4	4,1
σπανία (ES)	4,6	4,5	4,4	4,1	4,0
Ιταλία (IT)	4,6	4,4	4,1	4,1	4,1
Κύπρος (CY)	6,6	6,8	6,6	6,1	6,5
Λετονία (LV)	6,8	6,2	5,9	5,7	5,7
Λιθουανία (LT)	7,2	6,4	6,1	5,8	5,6
Λουξεμβούργο (LU)	5,5	5,2	5,1	5,4	5,6
Μάλτα (MT)	5,4	5,6	5,7	5,8	5,9
Ολλανδία (NE)	5,7	5,7	5,6	5,6	5,5
Πορτογαλία (PT)	7,4	7,7	7,3	6,5	6,8
Σλοβακία (SK)	4,7	4,9	4,6	4,4	5,0
Σλοβενία (SL)	6,6	6,6	6,6	6,4	6,5
Φινλανδία (FI)	6,5	6,6	6,5	6,4	6,5
Εκτός Ευρωζώνης					
Βουλγαρία (BG)	4,2	3,7	3,5	3,4	3,8
Δανία (DK)	7,0	7,2	6,9	7,1	7,0
Ηνωμένο Βασίλειο	6,6	6,6	6,0	5,8	5,5

(UK) Κροατία (HR)	5,0	5,0	5,0	5,0	5,3
Ουγγαρία (HU)	5,4	5,6	5,1	4,7	4,7
Πολωνία (PL)	5,4	5,6	5,5	5,4	5,3
Ρουμανία (RO)	4,1	3,3	4,1	3,0	2,8
Σουηδία (SE)	6,8	6,5	6,5	6,5	6,6
Τσεχική Δημοκρατία (CZ)	5,0	5,1	5,1	5,0	5,2

εκπαιδευτικής αγοράς (Γράφημα 2).

Εικόνα 2: Κατανομή Δημοσίων -Ιδιωτικών Δαπανών Για Την Εκπαίδευση

(Πηγή: Eurostat) (Ανακτήθηκε την 16/10/2020)

Επομένως, η χώρα μας ως προς τη δημόσια χρηματοδότηση υστερεί σημαντικά, κατέχοντας μια από τις τελευταίες θέσεις μεταξύ των μελών Ευρωπαϊκής Ένωσης διαθέτοντας τις χαμηλότερες κατά κεφαλήν εκπαιδευτικές δαπάνες ανά εκπαιδευόμενο και στις τρεις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Προφανώς, αξιοσημείωτες είναι και οι ιδιαίτερα υψηλές δαπάνες των οικογενειών ως συντελεστής διαμόρφωσης της συνολικής δαπάνης για την εκπαίδευση. Στη συνέχεια, επιχειρούμε να συναρτήσουμε αυτή την εικόνα της δημόσιας χρηματοδότησης της εκπαίδευσης με τον καθένα από τους δυνητικούς συντελεστικούς της παράγοντες, όπως αυτοί προέκυψαν από τη θεωρητική διερεύνηση. Στη βάση όσων προαναφέρθηκαν, προκύπτουν ως συντελεστικοί παράγοντες του επιπέδου δημόσιας χρηματοδότησης της εκπαίδευσης (α) η οικονομική μεγέθυνση, (β) το ύψος των κοινωνικών δαπανών ως ποσοστό της δημόσιας δαπάνης και η κατανομή τους στις διάφορες ηλικιακές ομάδες του πληθυσμού και (γ) οι μορφές

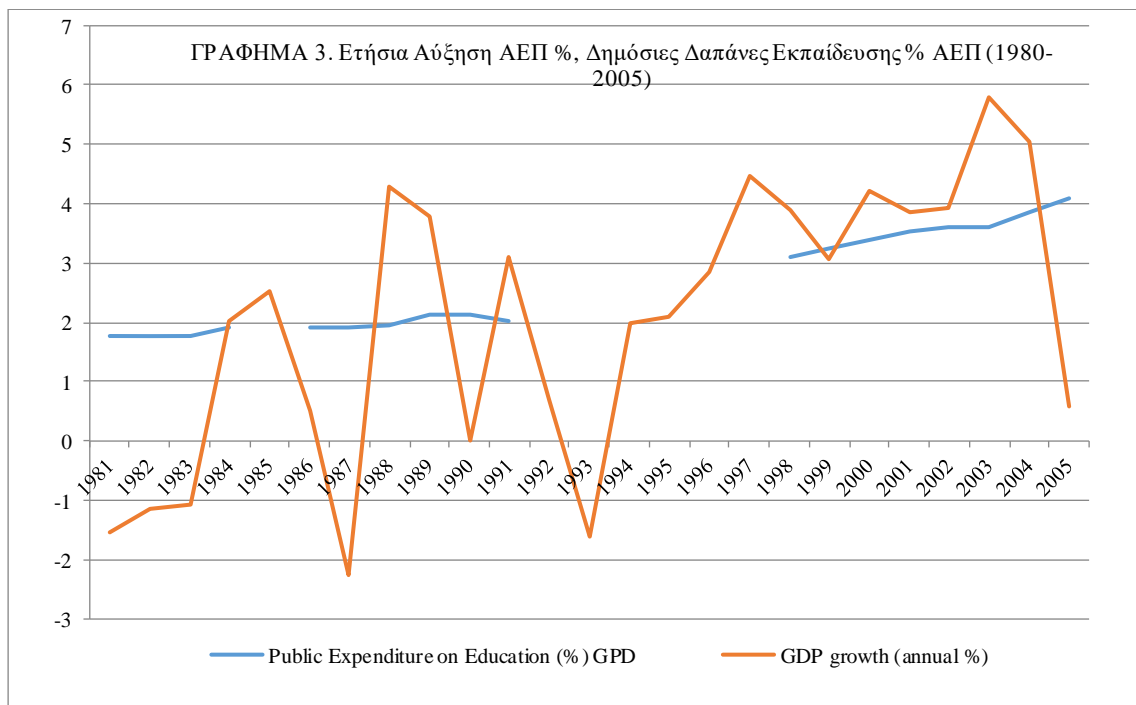
πολιτικής συμμετοχής και κομματικού ανταγωνισμού και, συνακόλουθα, τα επίπεδα διαφθοράς που χαρακτηρίζουν το Κράτος Πρόνοιας.

1.4 Παράγοντες που συμβάλλουν στη Δημόσια Χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση- Η Οικονομική Μεγέθυνση

Κατά την περίοδο 1980-2004 συγκρίνοντας την οικονομική μεγέθυνση σε σχέση με το ποσοστό των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση δεν παρατηρείται ιδιαίτερη μεταβολή παρά μόνο το διάστημα 1998-2003.

Με μια πρώτη μικρή διερευνητική ματιά διαπιστώνουμε πως οι δαπάνες για την εκπαίδευση δεν παρουσιάζουν μεγάλες μεταβολές σχεδόν μηδαμινές και γενικά δεν αντανακλούν τις αυξομειώσεις της οικονομικής μεγέθυνσης (Γράφημα 3).

Αυτό δείχνει πως γενικά υπάρχει μια απροθυμία και αποφυγή δημόσιας επένδυσης χρημάτων στην εκπαίδευση για μεγάλα χρονικά διαστήματα, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα εμφανές και στις μέρες μας. Ένα από και πολύ σημαντικό στοιχείο είναι πως οι ανελαστικές δαπάνες (μισθοί προσωπικού) απορροφούν σε όλο αυτό το διάστημα πάνω από 80% των συνολικών εκπαιδευτικών δαπανών, (Πεσμαζόγλου, 1987: 145).

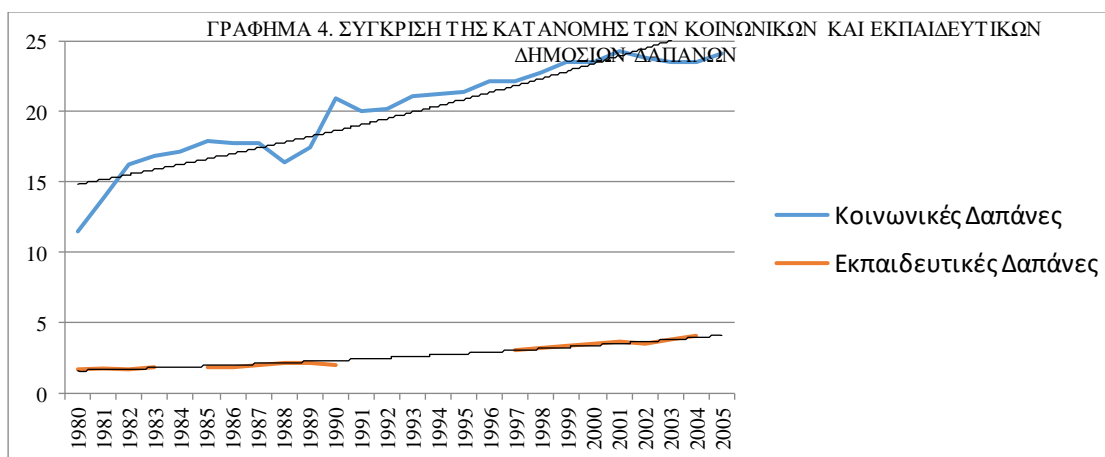

Εικόνα 3: Ετήσια Αύξηση ΑΕΠ% Δημόσιες Δαπάνες Εκπαίδευσης % ΑΕΠ (1980-2005)

(Πηγή: Eurostat) (Ανακτήθηκε την 16/10/2020)

1.5 Παράγοντες που συμβάλλουν στη Δημόσια Χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση Κοινωνικές έναντι Εκπαιδευτικών Δημοσίων Δαπανών

Στην περίοδο 1980-2005 οι κοινωνικές δαπάνες σε σχέση με το ΑΕΠ αυξήθηκαν σημαντικά (Tsarouhas, 2008). Το 1980 ενώ η χώρα διέθετε το 10% του ΑΕΠ ως δημόσια δαπάνη για κοινωνική προστασία, το 2005 το ποσοστό αυτό εκτινάχθηκε στο 24% ξεπερνώντας τον μέσο όρο που αναφέρει ο ΟΟΣΑ και είναι 22%. Ενδεχομένως, μάλιστα, «η κοινωνική προσπάθεια στην Ελλάδα δεν θα πρέπει να απέχει πολύ από το μέσο όρο της ΕΕ» (Τήνιος, 2000). Οι κοινωνικές δαπάνες σε σχέση με τις εκπαιδευτικές δαπάνες διαμορφώνονται στη δεκαετία του 1980 και παρουσιάζονται διαγραμματικά παρακάτω (Γράφημα 4) αποκλίνοντας έντονα από τη διεθνή πραγματικότητα. Παρατηρείται πως ενώ μεταξύ των μελών του ΟΟΣΑ οι δαπάνες για την εκπαίδευση που απορρέουν από το δημόσιο κυμαίνονται περίπου στο 26% των κοινωνικών δαπανών, στην Ελλάδα αυτή η σχέση διαμορφώνεται με δεδομένα (15% το 1980, 11% τη δεκαετία του 1980, 15% το διάστημα 1998-2005) που αποτυπώνουν την πάγια αντιστάθμιση (trade-off) μεταξύ των δύο κατηγοριών δαπανών σε βάρος του εκπαιδευτικού τομέα.

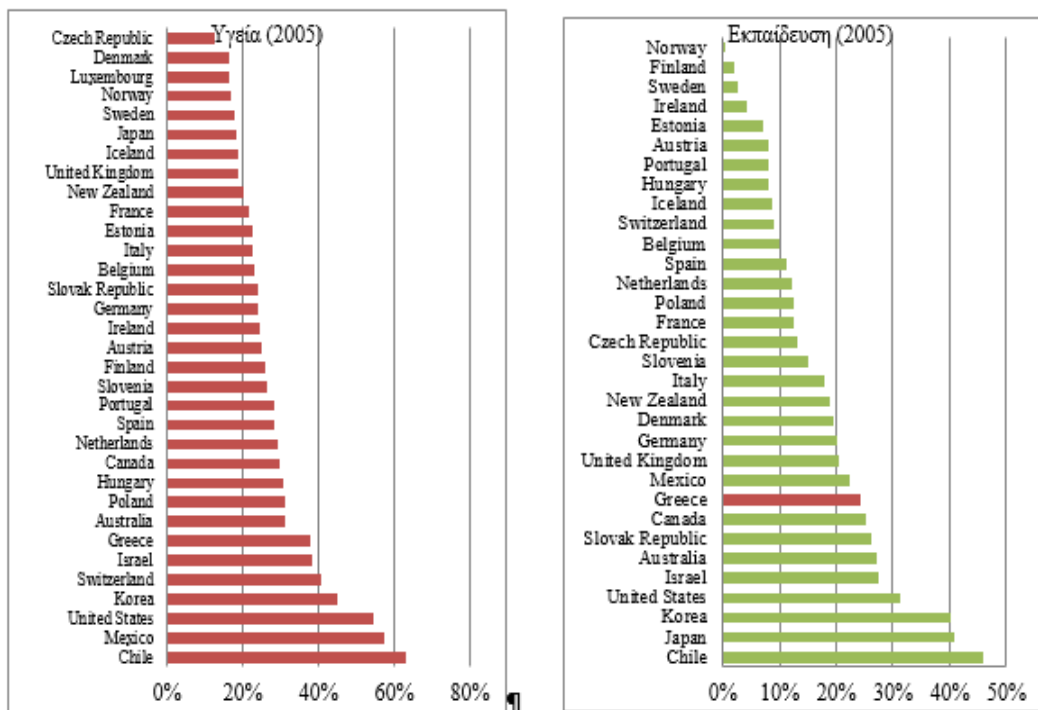
Εικόνα 4: Σύγκριση της κατανομής των κοινωνικών και εκπαιδευτικών δημοσίων δαπανών

(Πηγή: Eurostat) (Ανακτήθηκε την 18/10/2020)

Όσον αφορά τις κοινωνικές δαπάνες, το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων διατίθενται για την κάλυψη των συντάξεων ενώ μηδαμινά είναι τα ποσά που διατίθενται για την κάλυψη οικογενειακών επιδομάτων και ανεργίας (Tsarouhas, 2008). Η Ελλάδα μετά την Ιταλία αποτέλεσε το δεύτερο το Κράτος Πρόνοιας στην Ευρωπαϊκή Ένωση που οι κοινωνικές του δαπάνες σε ποσοστό πάνω 50% διατίθενται στον τομέα των συντάξεων.

Αμέσως μετά ακολουθεί η υγεία ως βασική κοινωνική δαπάνη, η οποία στην Ελλάδα ως ποσοστό του ΑΕΠ αποτελεί το 5,8% το οποίο είναι από τα χαμηλότερα ποσοστά ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης. Στον αντίποδα, οι ιδιωτικές δαπάνες υγείας ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι 3,8%, το οποίο είναι ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στον κόσμο καθώς τα ελληνικά νοικοκυριά, λόγω της ανεπάρκειας του συστήματος του δημόσιου τομέα έχουν στραφεί μαζικά στον ιδιωτικό αγοράζοντας προϊόντα υγείας (Ιωακείμογλου, 2010). Χαρακτηριστική είναι η ομοιότητα που προκύπτει στην διαγραμματική απεικόνιση των δαπανών υγείας και εκπαίδευσης στην Ελλάδα σε σχέση με αυτή των δαπανών του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (Γράφημα 5).

Η διάθεση των οικονομικών πόρων στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα ανά Κράτος Πρόνοιας δηλώνει πολλά όσον αφορά τις προτεραιότητες που θέτει το πολιτικό σύστημα (Hega και Hokenmaier ,1998),την κοινωνική τάξη που δομεί και τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει για την ευημερία του ατόμου, της οικογένειας και της κοινότητας. Στην Ελλάδα, είναι εμφανές πως το Κράτος Πρόνοιας ενδιαφέρεται και δομείται απευθυνόμενο σε μεγαλύτερες ηλικίες και όχι στις νεότερες. (Πηγή: World Bank)

Εικόνα 5: Συμμετοχή Ιδιωτικών Δαπανών Στις Συνολικές Δαπάνες Για Υγεία Και Εκπαίδευση

(Πηγή: Eurostat) (Ανακτήθηκε την 18/10/2020)

1.6 Παράγοντες που συμβάλλουν στη Δημόσια Χρηματοδότηση στην εκπαίδευση-Οι μορφές πολιτικής συμμετοχής και κομματικού ανταγωνισμού

Στην χώρα μας μετά το 1980 παρατηρείται το φαινόμενο των λεγόμενων πελατειακών σχέσεων, το οποίο κυρίως προέκυψε λόγω της συνταξιοδοτικής πολιτικής του ελληνικού κράτους (Lyrintzis, 1984). Τα πολιτικά κόμματα εξυπηρετώντας τα συμφέροντα κάποιων ομάδων καθόρισαν τη διαδρομή με την οποία αναπτύχθηκε ιστορικά αλλά και θεσμικά το Κράτος και το σύστημα Πρόνοιας στην Ελλάδα. (Κελλανίδης, 1987), εις βάρος δημογραφικών και άλλων τομέων, και κυρίως του εκπαιδευτικού. Επικαλούμενος τον Luigi Graziano, ο Σωτηρόπουλος (2007) αποκαλύπτει και τις δύο όψεις του νομίσματος αυτής της πραγματικότητας: *«Οι πελατειακές σχέσεις μπορούν να πάρουν δύο μορφές: την “ιδιωτικοποίηση” της πολιτικής ή την “αποίκηση” της κοινωνίας πολιτών. Η πολιτική “ιδιωτικοποιείται” όταν ομάδες έχουν άμεση μη διαμεσολαβούμενη πρόσβαση στην πολιτική εξουσία την οποία χειρίζονται ως εργαλείο για ιδιωτικούς σκοπούς. Η “αποίκηση της κοινωνίας” είναι η αντίστροφη διαδικασία. Σημειώνεται όταν προηγουμένως αυτόνομοι κοινωνικοί θεσμοί καταλήγουν να ρυθμίζονται από τα κόμματα που βρίσκονται στην εξουσία».*

Η διαφθορά που επικρατεί στην χώρα μας είναι ένα φαινόμενο πολύ δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί. Η δυσκολία έγκειται στο γεγονός ότι τα άτομα που εμπλέκονται προσπαθούν να καλύψουν την πιθανή συμμετοχή τους αλλά και γενικά δεν αποτελεί ένα μέγεθος μετρήσιμο. Θα μπορούσε κάποιος για παράδειγμα να ποσοτικοποιήσει τον αριθμό των εκβιασμών και των δωροδοκιών που έχουν καταγραφεί, ωστόσο θα υπάρχει πάντα ένας μεγάλος αριθμός αυτών που δεν έχουν γίνει γνωστές στο ευρύ κοινό.

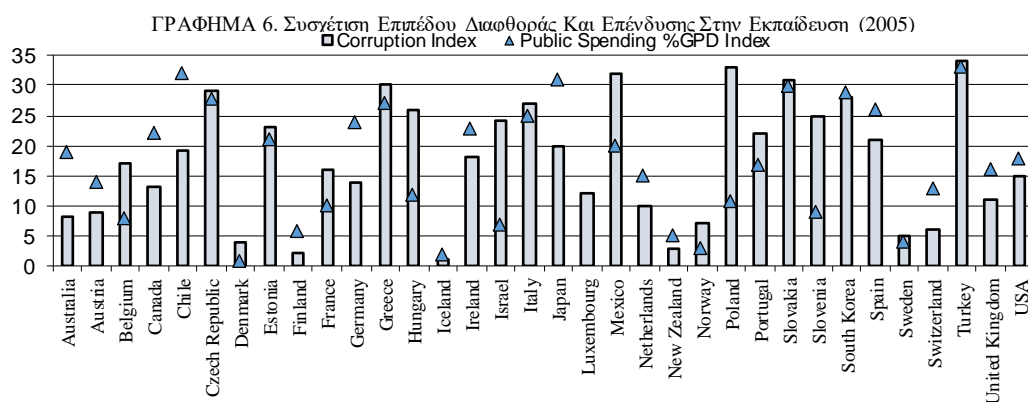
Η διαφθορά τέμνει κάθετα τον κοινωνικό και οικονομικό ιστό έχοντας πολλές και διάφορες συνέπειες, οι οποίες γίνονται εμφανείς στον τομέα της παιδείας και συγκεκριμένα στις δαπάνες για την εκπαίδευση αλλά και την μετουσίωση αυτών των δαπανών σε ποιότητα της εκπαίδευσης όπως αυτή προκύπτει μέσα από την κατάρτιση και την επιμόρφωση των διδασκόντων, την ποιότητα των σχολικών εγκαταστάσεων, των εξωσχολικών υποδομών και δραστηριοτήτων, την ποιότητα των συγγραμμάτων, των παρεχομένων υπηρεσιών (όπως π.χ των ολοήμερων σχολείων) κ. ά.

Η σχέση γενικά που επικρατεί ανάμεσα στις δαπάνες για εκπαίδευση και τη διαφθορά είναι αρνητική, δηλαδή η αύξηση της διαφθοράς γενικά οδηγεί σε μείωση των δαπανών

για εκπαίδευση. Αιτία γι' αυτό το αποτέλεσμα είναι ότι στις κοινωνίες με αναπτυγμένη τη διαφθορά θα γίνει μικρότερη κατανομή χρημάτων για τις κοινωνικές δαπάνες γιατί δεν μπορεί να υπάρξει μεγάλο παράνομο όφελος από αυτές, σε αντίθεση με άλλες δαπάνες όπως οι στρατιωτικές ή δαπάνες υποδομών. Επίσης ένα ακόμη χαρακτηριστικό των κοινωνικών δαπανών είναι ότι δεν χρειάζονται ιδιαίτερα τεχνολογικά μέσα για την υλοποίησή τους (Krueger 1974). Σύμφωνα με τους Tanzi και Davoodi (1997) και Krueger (1974) όσο αυξάνεται το ποσό της δαπάνης και όσο μικρότερος ο ανταγωνισμός, τόσο περισσότερες ευκαιρίες υπάρχουν για επιδίωξη παράνομης προσόδου.

Σύμφωνα με έρευνες οι οποίες αφορούν ένα σύνολο χωρών (67 χώρες μεταξύ αυτών και η Ελλάδα) (Mauro, 1998) έχουν επαληθευτεί εμπειρικά τα εξής δύο αποτελέσματα: α) Όλες οι δαπάνες που περιλαμβάνονται σε έναν προϋπολογισμό, δεν προσφέρουν τις ίδιες δυνατότητες για παράνομη πρόσοδο, και β) μία σημαντική μείωση της διαφθοράς σε μία χώρα θα μπορούσε να οδηγήσει (κατά μέσο όρο) σε μία αύξηση των δαπανών για εκπαίδευση κατά 0,6 %. Αν αναλογιστεί κανείς ότι οι δαπάνες για εκπαίδευση ακόμη και σε ανεπτυγμένες χώρες μετά βίας ξεπερνούν το 4%, μία τέτοια αύξηση είναι αρκετά σημαντική.

Διαπιστώνουμε πως πολύ σημαντικός παράγοντας ο οποίος συντελεί στην επένδυση στην εκπαίδευση είναι η αύξηση της διαφθοράς της χώρας μας που προκύπτει από τις πολιτικές και κομματικές επιλογές του μεταπολεμικού κράτους αλλά και μέχρι σήμερα. (Γράφημα 6).

Εικόνα 6: Συσχέτιση επιπέδου διαφθοράς και επένδυσης στην εκπαίδευση

(Πηγή: World Bank) (Ανακτήθηκε την 19/10/2020)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2.1. Εισαγωγή

Οι αναπτυγμένες χώρες εδώ και καιρό προσπαθούν σύμφωνα με την ατζέντα των θεμάτων που τις απασχολούν να κάνουν μεταρρυθμίσεις στον μηχανισμό χρηματοδότησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Strehl et al., 2007). Καθώς οι οικονομικοί πόροι είναι περιορισμένοι λόγω της οικονομικής επιβράδυνσης, του πληθωρισμού, του αυξανόμενου κόστους και του ανταγωνισμού για τα κυβερνητικά κονδύλια οδηγούμαστε στο να έχει αποτελέσει το επίκεντρο η κατανομή των πόρων στην εκπαίδευση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Οι Kallison & Cohen (2010) παρατήρησαν ότι οι πιστώσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση συχνά χάνουν την προτεραιότητα που θα έπρεπε να έχουν σε σχέση με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με τους Delaney & Doyle (2014), στις ΗΠΑ, η τριτοβάθμια εκπαίδευση «παίρνει τη μορφή τροχού ισορροπίας στους κρατικούς προϋπολογισμούς» (σελ. 437), πράγμα που σημαίνει ότι, σε κακές δημοσιονομικές περιόδους, η τριτοβάθμια εκπαίδευση μειώνεται περισσότερο από άλλους προϋπολογισμούς κατηγορίες, και σε καλά οικονομικά έτη, έχει αυξηθεί. Ενώ η προσέγγιση του "τροχού εξισορρόπησης" δεν φαίνεται να είναι η βέλτιστη πρακτική, είναι άγνωστο ποια είναι η βέλτιστη πρακτική στην πραγματικότητα. Υπάρχει λίγη βιβλιογραφία που απεικονίζει μια πληρέστερη εικόνα της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης. Παρά τα διαφορετικά κοινωνικά και πολιτικά πλαίσια, η κατανόηση των προτύπων και των τάσεων χρηματοδότησης της εκπαίδευσης στις ανεπτυγμένες χώρες παρέχει χρήσιμη εικόνα για το τι συνιστά «βέλτιστη πρακτική» στη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Τα πανεπιστήμια αποτελούν σημαντικούς συντελεστές στην κρατική και εθνική οικονομία όχι μόνο όσον αφορά την παροχή ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού για διάφορους κλάδους αλλά και όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία φορολογικών εσόδων.

Τα άτομα τα οποία έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν περισσότερες πιθανότητες να έχουν ένα υγιή τρόπο ζωής και έτσι βοηθούν στην μείωση του κόστους της υγειονομικής περίθαλψης. Είναι άτομα με κοινωνική συνείδηση και πολιτισμική δραστηριότητα (Baum et al., 2013). Η παροχή ποιοτικής

εκπαίδευσης επομένως είναι ζωτικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και την εξυγίανση του δημοκρατικού ιδεώδους.

Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο να συμπεράνουμε ότι η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης είναι απαραίτητη και θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα των κρατών και των κυβερνήσεων διαχρονικά. Πώς όμως μπορεί να επιτευχθεί αυτό; Ποια τα μέσα χρηματοδότησης από το κράτος και πώς επιμερίζονται οι δημόσιες δαπάνες δίκαια και σωστά;

Η Ελλάδα χρησιμεύει ως ειδική περίπτωση λόγω της γνωστής οικονομικής κρίσης της. Η χώρα έχει λάβει εξωτερική στήριξη από τον Μάιο του 2010. Οι αυστηρές δημοσιονομικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν σε σχέση με το δημοσιονομικό έλλειμμα είχαν σημαντικό αντίκτυπο στην τριτοβάθμια αλλά και γενικά στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένου του ενδιαφέροντος για την αναδιάρθρωση των πανεπιστημίων μέσω θεσμικών συγχωνεύσεων, περικοπών στη δημόσια χρηματοδότηση και αυστηρών δημοσιονομικών ελέγχων. Αυτές οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές δεν έχουν γίνει αποδεκτές, κυρίως επειδή αποσκοπούν μόνο στην εξοικονόμηση πόρων και αγνοούν τα χρόνια προβλήματα που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση, οι λύσεις των οποίων δεν μπορούν να τεθούν σε αναμονή (Zmas, 2015).

2.2. Η Έννοια της Χρηματοδότησης

Σύμφωνα με τον Τότση (1991, σελ. 1109-1110), με τον όρο χρηματοδότηση νοείται «ο εφοδιασμός των οικονομικών δραστηριοτήτων με χρηματικά μέσα, καθώς και τη διαδικασία παροχής αυτών των χρηματικών μέσων. Με την χρηματοδότηση επεκτείνεται η δραστηριότητα των οικονομικών μονάδων πέρα από το επίπεδο που προσδιορίζουν οι δικές τους δυνατότητες αλλά και υποκινείται η δράση προσώπων που είναι ικανά να αξιοποιήσουν υφιστάμενους πλουτοπαραγωγικούς πόρους ή νέες τεχνολογικές επινοήσεις. Η στενή έννοια της χρηματοδότησης συνίσταται στη χορήγηση χρημάτων με πίστωση. Με την ευρύτερη έννοια όμως περιλαμβάνει και την χορήγηση υλικών ή άυλων στοιχείων, όπως είναι ο τεχνικός εξοπλισμός, με πίστωση του τμήματος της».

Στο σημείο αυτό τονίζεται ότι η έννοια της χρηματοδότησης μελετάται διττώς. Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω έννοια, μελετάται αφενός από τη σκοπιά των χρηματοδοτών, οι οποίοι ουσιαστικά διαδραματίζουν το ρόλο των δανειοδοτών και αφετέρου, από τη σκοπιά των χρηματοδοτούμενων, οι οποίοι ουσιαστικά διαδραματίζουν το ρόλο των δανειοληπτών.

Όσον αφορά την οπτική γωνία των δανειοδοτών, η έννοια της «χρηματοδότησης» συμπεριλαμβάνει το σύνολο των μέτρων, τα οποία λαμβάνονται από την πλευρά των χρηματοδοτικών φορέων, με απώτερο σκοπό την τροφοδότηση των κλάδων παραγωγής, καθώς επίσης και του συνόλου των οικονομικών μονάδων, με το σύνολο των κεφαλαίων και των επιμέρους χρηματικών μέσων, τα οποία απαιτούνται από πλευράς τους, με απώτερο σκοπό την επίτευξη των τελικών στόχων τους και την υλοποίηση των οικονομικής φύσεως σχεδιαζόμενων προγραμμάτων τους. Συν τοις άλλοις, η ανωτέρω αναφερόμενη χρηματική τροφοδότηση, διενεργείται με απώτερο σκοπό την επενδυτικής φύσεως επέκταση των χρηματοδοτούμενων, καθώς επίσης και την προώθηση της οικονομικής στους ανάπτυξης.

Τονίζεται επίσης, ότι στις συνηθέστερες των περιπτώσεων, οι δημοφιλέστεροι χρηματοδοτικοί φορείς, είναι τα ίδια τα τραπεζικά και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, δηλαδή οι τράπεζες. Αυτό δε σημαίνει όμως, ότι εκλείπουν οι περιπτώσεις χρηματοδότησης από την πλευρά του ίδιου του κράτους, καθώς επίσης και από την πλευρά των ενεργών δημόσιων οργανισμών. Δεν είναι λίγες λοιπόν οι φορές, στις οποίες το κράτος διαδραματίζει το ρόλο του χρηματοδότη οικονομικών δραστηριοτήτων. Στο σημείο αυτό, τονίζεται ότι εξέχουσα σημασία κατέχει και η

λεγόμενη «αυτοχρηματοδότηση». Πρόκειται για μία έννοια, η οποία συναντάται τόσο στην περίπτωση των ιδιωτικών, όσο και στην περίπτωση των κρατικών φορέων, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της οικονομίας, αξιοποιώντας το σύνολο ή ένα σημαντικό μέρος των αποταμιευμένα κεφαλαιακών διαθεσίμων και των αποθεματικών κεφαλαίων τους (Τότσης, 1991).

Σε κάθε περίπτωση, η έννοια της χρηματοδότησης, ανεξάρτητα από τον τύπο και τη μορφή της επένδυσης που αφορά, έχει αξιοσημείωτη σημασία και σπουδαιότητα και διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην υποβοήθηση της επίτευξης των επενδυτικής και οικονομικής φύσεως τιθέμενων στόχων από την πλευρά των χρηματοδοτούμενων οργανισμών.

Αφενός οι επιχειρηματικές οντότητες οι οποίες δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο του ιδιωτικού τομέα, και αφετέρου οι κρατικοί οργανισμοί, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο του δημόσιου τομέα, διαθέτουν έντονη την ανάγκη χρηματοδότησης, ανεξάρτητα από το αν αυτή θα καταλήξει να είναι ιδιωτικής ή δημόσιας και κρατικής, ή ακόμα και ευρωπαϊκής, προέλευσης.

Το πόσο υψηλή θα είναι η δημόσια ή ακόμα και η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, η οποία διατίθεται προς μια σειρά επιμέρους φορέων και τομέων, συγκριτικά με τον προϋπολογισμό εκάστοτε έτους, για το αντίστοιχο κράτος, καθώς επίσης και η ορθολογική κατανομή, διανομή και διάθεση, αλλά και η ίδια η διαχείριση των χρηματοδοτικών κεφαλαίων, είναι ορισμένοι επιμέρους παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό, το επίπεδο ποιότητας το οποίο θα διαθέτουν οι παρεχόμενες υπηρεσίες, οι οποίες θα προσφέρονται με απώτερο σκοπό την ορθολογική και όσο το δυνατόν πληρέστερη εξυπηρέτηση ενός μεγάλου, αν όχι όλου, του ποσοστού των υπαρχουσών και ακάλυπτων αναγκών των πολιτών μίας κοινωνίας.

Σε περίπτωση κατά την οποία επικεντρωθούμε στο πλαίσιο της παιδείας, και της εκπαίδευσης, εφόσον αυτό αποτελεί και το πρωταρχικό ζήτημα διερεύνησης και ανάλυσης της παρούσας διπλωματικής διατριβής, σε ευρύτερη ομολογία, το μελανό και ασθενέστερο σημείο της χώρας μας είναι η λεγόμενη «υποχρηματοδότηση». Πρόκειται για ένα σοβαρό ζήτημα, το οποίο πλήττει την περίπτωση της χώρας μας και η υπόσταση αυτού, κρίνεται ιδιαίτερα επιβαρυντική για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών από την πλευρά των τριών επιμέρους βαθμίδων της ελληνικής εκπαίδευσης, ήτοι της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2.3 Οι Πηγές χρηματοδότησης της εκπαίδευσης

Η διάκριση της χρηματοδότησης στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού τομέα είναι διττή. Υπό την έννοια αυτή, η χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού τομέα επιμερίζεται σε άμεση και έμμεση χρηματοδότηση. Όσον αφορά την περίπτωση της πρώτης κατηγορίας χρηματοδότησης, αφορά εκείνη τη χρηματοδότηση η οποία απαρτίζεται από, τα οποία χορηγούνται από την πλευρά του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού. Η διανομή των εν λόγω χρηματοδοτικών κεφαλαίων, διενεργείται στο σύνολο των τριών εκπαιδευτικών βαθμίδων της χώρας μας, κατά απόλυτη αναλογία με τις υφιστάμενες και τις μελλοντικώς προκείμενες ανάγκες. Αναφορικά με την έμμεση μορφή χρηματοδότησης, είναι αυτή η οποία προέρχεται από τα λεγόμενα Ευρωπαϊκά Κοινοτικά Ταμεία. Πρόκειται για μια μορφή χρηματοδότησης η οποία κρίνεται ως συμπληρωματική και περισσότερο υποβοηθητική της άμεσης χρηματοδότησης. Ουσιαστικά, μέσω της υπόστασης της έμμεσης χρηματοδότησης, υποβοηθάται ο κρατικός προϋπολογισμός, προκειμένου να συγκεντρωθούν όλα τα απαιτούμενα για την διατήρηση και την προώθηση και προαγωγή της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών από την πλευρά της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2.3.1. Άμεση Χρηματοδότηση

Στο πλαίσιο της χώρας μας, οι απαιτούμενοι χρηματοδοτικοί πόροι, αντλούνται από το πλαίσιο του λεγόμενου Γενικού Προϋπολογισμού του κράτους, καθώς επίσης και από την πλευρά των ιδιωτών καταναλωτών. Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι η διάθεση του μεγαλύτερου τμήματος δημοσίων δαπανών που προορίζονται για τον τομέα της εκπαίδευσης, πραγματοποιείται κατευθείαν από την πλευρά της κεντρικής κυβέρνησης προς τις ενεργές σχολικές μονάδες. Αυτό σημαίνει, ότι δεν εμπλέκονται ως μεσάζοντες, περιφερειακές και τοπικές αρχές. Διευκρινίζουμε ωστόσο, ότι στο πλαίσιο των ανωτέρω αναφερόμενων δαπανών συμπεριλαμβάνονται όλες οι τρέχουσες δαπάνες, και εξαιρούνται οι δαπάνες που προορίζονται για λόγους συντήρησης των σχολικών μονάδων, που αναλήφθηκαν από τους δήμους, καθώς επίσης και οι δαπάνες οικοδόμησης και κατασκευής των σχολικών κτιριακών εγκαταστάσεων, που αναλήφθηκαν από την πλευρά των νομαρχιών. Συμπεριλαμβάνονται, συν τοις άλλοις, και δαπάνες οι οποίες προορίζονται στην πραγματοποίηση επενδυτικών κινήσεων. Η ανωτέρω περιγραφόμενη διαδικασία χρηματοδότησης, αντικατοπτρίζει το λεγόμενο συγκεντρωτικό μοντέλο (Κάτσικας, 2005).

Πρέπει ωστόσο να διευκρινιστεί, ότι η κρατική χρηματοδότηση, δεν κρίνεται πάντα επαρκής, ούτε για την απλή αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων υποδομών και κτιριακών εγκαταστάσεων των σχολικών μονάδων, άλλα ούτε και για τις απαραίτητες συντηρήσεις και επισκευές τους. Εν ολίγοις, αναφερόμαστε σε πόσα, Τα οποία ίσα-ίσα καλύπτουν τα λειτουργικής φύσεως έξοδα για τον κλάδο της εκπαίδευσης. Ακόμα κι αυτά ωστόσο, καλύπτονται σε επίπεδο χαμηλού ρυθμού απόδοσης. Αυτό σημαίνει, πως σε περίπτωση κατά την οποία υφίσταται μόνο Η άμεση χρηματοδότηση, από την πλευρά του κρατικού προϋπολογισμού, οι περικοπές του επιπέδου σπουδών διαφαίνονται ως μονόδρομος καθώς δεν υπάρχει εναλλακτική λύση, τη την στιγμή κατά την οποία ο αριθμός των εισακτέων ατόμων αυξάνεται.

Χαρακτηριστικά, στο πλαίσιο της χώρας μας, εν έτει 1997, ο προϋπολογισμός για τον κλάδο της εκπαίδευσης, όπως διαφαίνεται στο πλαίσιο του κατωτέρω παρατιθέμενου πίνακα, βρισκόταν σε τέτοιο επίπεδο, το οποίο εν τέλει κατέτασσε την Ελλάδα σε μία από τις τελευταίες θέσεις μεταξύ των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για έναν προϋπολογισμό, ο οποίος αντιστοιχούσε με ένα

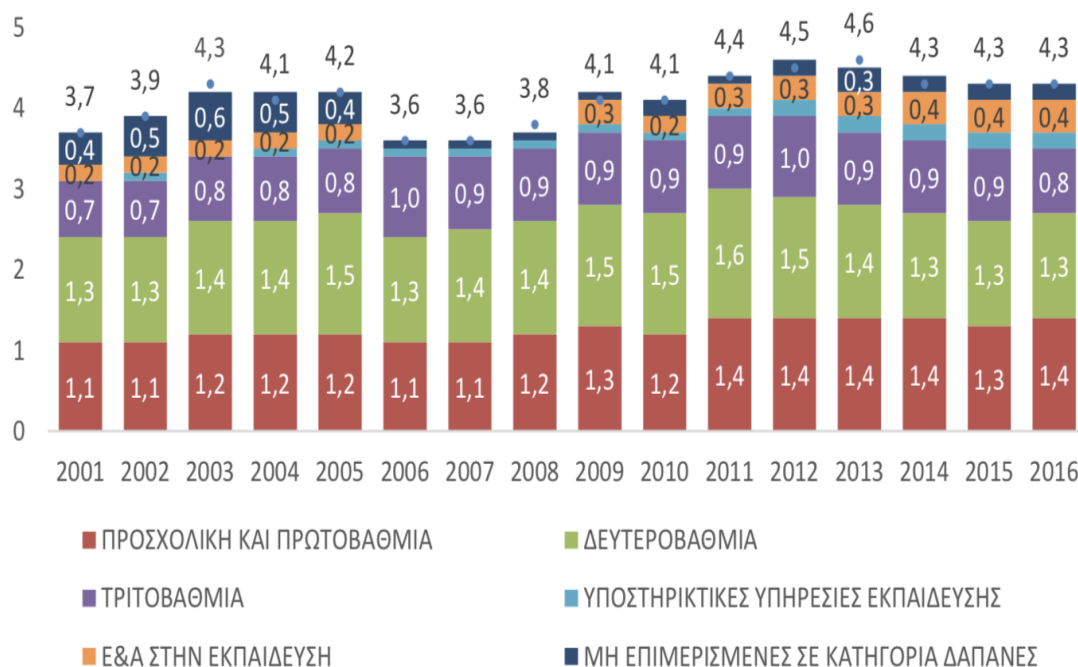
ποσοστό της τάξεως του 3,2% του ΑΕΠ σε αντίθεση με το μέσο όρο των υπόλοιπων ευρωπαϊκών κρατών, ο οποίος κυμαινόταν στην τάξη του 5% του ΑΕΠ. Για λόγους πληρέστερης κατανόησης, παρατίθεται σχετική ανάλυση του κρατικού προϋπολογισμού για τον τομέα της εκπαίδευσης (Κάτσικας, 2005).

Πίνακας 2. Δαπάνες Εκπαίδευσης σε ΕΕ15 κατά το έτος 1997

ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 1997 ΣΕ ΕΕ15				
	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ
		ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
		Η		Η
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	5,0%	0,9%	2,5%	1,1%
ΔΑΝΙΑ	8,0%	1,8%	3,2%	1,8%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	4,7%	1,5%	1,5%	1,1%
ΕΛΛΑΔΑ	3,2%	1,1%	1,3%	0,8%
ΙΣΠΑΝΙΑ	4,6%	1,2%	2,2%	0,9%
ΓΑΛΛΙΑ	6%	1,2%	3,0%	1,1%
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4,9%	1,6%	2,0%	1,3%
ΙΤΑΛΙΑ	4,5%	1,1%	2,2%	0,7%
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	4,1%	1,9%	2,1%	0,2%
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	4,8%	1,2%	1,9%	1,4%
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	5,7%	1,7%	2,4%	1,0%
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	6,7%	1,6%	2,3%	2,0%
ΣΟΥΗΔΙΑ	7,9%	2,1%	3,2%	2,1%
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	4,7%	1,1%	2,1%	1,1%
ΑΥΣΤΡΙΑ	6,4%	1,3%	2,9%	1,7%

(Πηγή: Κάτσικας, 2005)

Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της IOBE (2019), παρουσιάζεται η εξελισσόμενη πορεία του επιπέδου των δημοσίων δαπανών στον τομέα της εκπαίδευσης για το χρονικό διάστημα 2001-2016, όπως αυτή διαφαίνεται επί του κάτωθι διαγράμματος:

Εικόνα 7: Εξέλιξη δαπάνης ως ποσοστό του ΑΕΠ ανά εκπαιδευτική βαθμίδα (Πηγή: IOBE, 2019)

Η ανωτέρω εξελισσόμενη πορεία των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση, απεικονίζεται ως ποσοστό του ΑΕΠ. Εξ' όσων διαφαίνεται, οι δημόσιες δαπάνες οι οποίες προορίζονται προς τον κλάδο της εκπαίδευσης κυμαίνονται σε ποσοστά της τάξεως του 3,5 — 4,5%, στο πλαίσιο του χρονικού διαστήματος από το έτος 2001 έως και το έτος 2016. Μάλιστα, αξιοσημείωτη είναι η αυξανόμενη πορεία η οποία σημειώνεται στο πλαίσιο του έτους 2007 και η οποία διαρκεί μέχρι και το έτος 2013. Πρόκειται για ένα χρονικό διάστημα στο πλαίσιο του οποίου οι δημόσιες δαπάνες, οι οποίες προορίζονταν για τον τομέα της εκπαίδευσης άγγιζαν μέχρι και ποσοστό της τάξεως του 4,6% του ΑΕΠ. Η εν λόγω ανοδική πορεία η οποία σημειώθηκε εντός του χρονικού διαστήματος 2007 – 2013, δυστυχώς, ανακόπηκε. Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της διετίας 2014 – 2016, οι δημόσιες δαπάνες που προορίζονταν για τον εκπαιδευτικό τομέα, εκφραζόμενες ως ποσοστό του ΑΕΠ, σημείωσαν σημαντική

μείωση, μέχρι που παρέμειναν σταθερές σε ένα ποσοστό της τάξεως του 4,3% του ΑΕΠ.

Όσον αφορά την ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, ανάλυση, οι δημόσιες δαπάνες, οι οποίες προορίζονταν για λογαριασμό της προσχολικής και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, άγγιξαν ποσοστά της τάξεως του 1,1%-1,4% του ΑΕΠ, σημειώνοντας μια ελαφρά αύξηση από το έτος 2012 και έπειτα.

Αναφορικά με την περίπτωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι δημόσιες δαπάνες άγγιξαν ποσοστό της τάξεως του 1,3%-1,6% του ΑΕΠ. Πρόκειται για ένα εύρος, το οποίο σημείωσε αισθητή μείωση από την έλευση του έτους 2011 κι έπειτα, ενώ, μέχρι πρότινος, έμενε σε σταθερά επίπεδα.

Αναφορικά με την περίπτωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αυτή, συγκεντρώνει και το χαμηλότερο ποσοστό δημοσίων δαπανών, συγκρινόμενη με τα αντίστοιχα εμφανιζόμενα ποσοστά της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πρόκειται για ένα ποσοστό της τάξεως του 0,7%-1% του ΑΕΠ, το οποίο μάλιστα, βαίνει μειούμενο, κατόπιν της ελεύσεως του έτους 2012 και έπειτα (IOBE, 2019).

Για λόγους πληρέστερης κατανόησης και αποτύπωσης της ανωτέρω περιγραφόμενης κατάστασης, ακολουθούν οι κάτωθι πίνακες, επί των οποίων αποτυπώνεται αναλυτικά η κατανομή των δημοσίων δαπανών, που προορίζονται στον τομέα της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Αξιοσημείωτο είναι το ότι, στους κάτωθι πίνακες, δεν παρουσιάζεται μόνο η κατηγοριοποίηση των δημοσίων δαπανών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, αλλά και η κατηγοριοποίησή τους ως προς μία σειρά υποστηρικτικών, προς την εκπαίδευση, υπηρεσιών, καθώς επίσης και προς μια σειρά υποστηρικτικών, προς την εκπαίδευση, υπηρεσιών, καθώς επίσης, και σε τομείς, όπως είναι επί παραδείγματι η έρευνα, η ανάπτυξη και η τεχνολογία στον τομέα της εκπαίδευσης. Συν τοις άλλοις, συμπεριλαμβάνονται και δαπάνες οι οποίες δεν είναι επιμερισμένες σε συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ	:	1.617	1.804	2.098	2.264	2.457
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	:	1.936	2.178	2.487	2.631	2.942
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ	:	1.043	1.179	1.410	1.484	1.574

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΜΗ:	0	0	0	0	0
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΑΘΜΙΑ						
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	54	83	70	109	105
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ						
Ε&Α ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	:	339	378	417	428	480
ΜΗ ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΕΝΕΣ ΣΕ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ:		654	773	1.130	1.038	831
ΔΑΠΑΝΕΣ						
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		5.508	5.643	6.395	7.612	7.954
		8.389				
		2006	2007	2008	2009	2010
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ		2.452	2.640	2.895	3.027	2.789
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ		2.922	3.158	3.488	3.653	3.348
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ		2.134	2.120	2.198	2.120	1.935
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΜΗ0	0	0	0	0	0
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΑΘΜΙΑ						
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	133	148	166	182	275
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ						
Ε&Α ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		73	72	82	622	542
ΜΗ ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΕΝΕΣ ΣΕ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		233	219	301	206	391
ΔΑΠΑΝΕΣ						
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		7.947	8.357	9.130	9.810	9.280
		2011	2012	2013	2014	2015
		2016				
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ		2.878	2.675	2.485	2.467	2.359
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ		3.280	2.940	2.610	2.366	2.244
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ		1.912	1.869	1.634	1.602	1.657
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΜΗ5	5	4	3	4	5
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ						

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
---------------------------	------	------	------	------	------	------	------	------

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ	31%	30%	31%	31%	30%	32%	31%	32%
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	37%	36%	36%	34%	32%	30%	29%	30%
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ	22%	21%	21%	22%	20%	21%	22%	19%
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	2%	3%	3%	4%	5%	4%	4%	5%
Ε&Α ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	6%	6%	6%	6%	7%	8%	9%	9%
ΜΗ ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΕΝΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΣΕ2%	4%	3%	3%	6%	4%	4%	4%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 4. Ποσοστά επιμέρους δαπανών (κατανομή δαπάνης) εκπαίδευσης ανά βαθμίδα

(Πηγή: IOBE, 2019)

Τέλος, στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, διαφαίνεται εκ των ανωτέρω παρατιθέμενων πινάκων, ότι οι δημόσιες δαπάνες κυμαίνονται σε ποσοστό της τάξεως του 18%-27% επί του συνόλου των δημοσίων δαπανών οι οποίες προορίζονται στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού τομέα. Μάλιστα, οι εν λόγω δημόσιες δαπάνες προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση, διαφαίνονται αυξημένες κατά τη διάρκεια του έτους 2006, καθώς αντικατοπτρίζουν ένα ποσοστό της τάξεως του 27% επί του συνόλου των δημοσίων δαπανών για τον τομέα της εκπαίδευσης. Πρόκειται για μια εικόνα, η οποία ωστόσο, δεν μένει για αρκετό καιρό στο προσκήνιο, τη στιγμή κατά την οποία κατά την έλευση του έτους 2009, και μέχρι το έτος 2015, επέρχεται σταθεροποίηση των δημοσίων δαπανών προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ποσοστό της τάξεως του 21-22% επί του συνόλου. Κατά το έτος 2016 ωστόσο, σημειώνεται σημαντική μείωση στις εν λόγω δημόσιες δαπάνες, τάξεως του 19% επί του συνόλου των δημοσίων δαπανών που προορίζονται για τον τομέα της εκπαίδευσης. Η συγκεκριμένη μείωση ωστόσο,

είναι αξιοπρόσεκτη, και ο λόγος έγκειται στο γεγονός της αύξησης των αντίστοιχων δημοσίων δαπανών προς την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους.

Στο σημείο αυτό τονίζεται ότι τα ποσοστά της δημόσιας δαπάνης, τα οποία προορίζονται σε κατηγορίες δαπανών άνευ επιμερισμού, σημείωσαν σημαντική μείωση κατόπιν της έλευσης του έτους 2006, ως ποσοστό επί της συνολικής δημόσιας δαπάνης προς τον κλάδο της εκπαίδευσης. Μάλιστα, κατόπιν της εν λόγω μείωσης, τα επίπεδα στα οποία παρέμειναν οι συγκεκριμένες δαπάνες, παρέμειναν χαμηλά. Πιο συγκεκριμένα, από τα δεδομένα που παρουσιάζονται στους ανωτέρω παρατιθέμενους πίνακες, κατά τη διάρκεια του έτους 2016, οι συγκεκριμένες δημόσιες δαπάνες είχαν φτάσει το ποσό των 325 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο μεταφράζεται ως ποσοστό της τάξεως του 4% επί του συνόλου των δημοσίων δαπανών που προορίζονται για τον τομέα της εκπαίδευσης. Η αισθητή μείωση διαφαίνεται, σε περίπτωση κατά την οποία λάβουμε υπόψιν το αντίστοιχο ποσό που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια του έτους 2003, και το οποίο έγκειται σε 1.130 εκατομμύρια ευρώ, ποσό το οποίο μεταφράζεται σε ποσοστό της τάξεως του 15% επιτομή συνολικών δημοσίων δαπανών που προορίζονται για τον τομέα της εκπαίδευσης.

2.3.1.1 Η Χρηματοδότηση μέσω του Κρατικού Προϋπολογισμού

Ο κρατικός προϋπολογισμός είναι το βασικότερο χρηματοδοτικό εργαλείο. Από αυτόν, διεκπεραιώνεται ο προϋπολογισμός των διαθέσιμων κονδυλίων, ενώ στη συνέχεια γίνεται η διανομή αυτών στα επιμέρους υπουργεία, από τα οποία απαρτίζεται. Πρόκειται για το υπουργείο εσωτερικών, δημόσιας διοίκησης και αποκέντρωσης, το υπουργείο δικαιοσύνης, το υπουργείο οικονομίας, το υπουργείο εξωτερικών, το υπουργείο εθνικής άμυνας, το υπουργείο εθνικής παιδείας και θρησκευμάτων, το υπουργείο εθνικής οικονομίας, το υπουργείο δικαιοσύνης, το υπουργείο πολιτισμού, το υπουργείο γεωργίας, το υπουργείο περιβάλλοντος, χωροταξίας και δημοσίων έργων, το υπουργείο ανάπτυξης, το υπουργείο δημόσιας τάξης, το υπουργείο εργασίας και κοινωνικών ασφαλίσεων, το υπουργείο Μακεδονίας– Θράκης, το υπουργείο Αιγαίου, το υπουργείο μετάφρασης και επικοινωνιών, το υπουργείο εμπορικής ναυτιλίας και τέλους, το υπουργείο τύπου και μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ο κρατικός προϋπολογισμός αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ορθολογικής και αποτελεσματικής οικονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης των επιμέρους δραστηριοτήτων, στις οποίες προβαίνει ένα κράτος (Δαλαμάγκας, 2010).

Επί της ουσίας, ως προϋπολογισμός νοείται η περιγραφική ανάλυση των επιμέρους διαθέσιμων σχεδίων για τα κονδύλια που πρόκειται να δαπανηθούν από την πλευρά της κυβέρνησης, στο πλαίσιο ενός οικονομικού έτους, για λόγους διεκπεραίωσης μίας σειράς δραστηριοτήτων. Υπό αυτήν την έννοια, ο προϋπολογισμός χαρακτηρίζεται ως ένας τρόπος κατανομής των διαθέσιμων πόρων για την επίτευξη συγκεκριμένων και αυστηρώς προσδιοριζόμενων στόχων. Επίσης, αποτελεί ένα μέσο άσκησης επιτυχούς και ολιστικού διοικητικού ελέγχου, καθώς επίσης και ένα μέσον εφαρμογής συγκεκριμένων και καθορισμένων προγραμμάτων (Δαλαμάγκας, 2010).

Πέραν του γεγονότος, ότι ο προϋπολογισμός προσφέρει το επιχειρησιακό πλαίσιο, αφενός ως προς το κόστος και αφετέρου ως προς τον απαιτούμενο χρόνο, για την αποτελεσματική και επιτυχή εφαρμογή των τιθέμενων στόχων αναφορικά με τις προγραμματισμένες δραστηριότητες του κράτους, ωστόσο ο ρόλος και η σημασία του δεν περιορίζεται μόνο στο σημείο αυτό. Αναλυτικότερα, στο πεδίο του προϋπολογισμού υπάγονται και οι κάτωθι δύο επιμέρους λειτουργίες (Κλαουδάτου, 2009):

- (1) Μορφή εξουσιοδότησης: Ο κρατικός προϋπολογισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως μία μορφή εξουσιοδότησης, υπό την έννοια του ότι μέσω αυτού επιδεικνύεται στον εκάστοτε εκτελεστικό φορέα η ακριβής δραστηριότητα και υποχρέωση που του έχει ανατεθεί. Όταν λοιπόν, ο κρατικός προϋπολογισμός λαμβάνει την έγκριση της εκάστοτε αρμόδιας αρχής, την ίδια στιγμή, παραχωρείται από πλευράς της η εξουσιοδότηση για την διεκπεραίωση των επιμέρους αναφερόμενων και προβλεπόμενων δράσεων.
- (2) Άσκηση ελέγχου και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων: Ο κρατικός προϋπολογισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως μία μορφή άσκησης ελέγχου και διεκπεραίωσης της απαιτούμενης αξιολογικής διαδικασίας των προκύπτων αποτελεσμάτων, για τις επιμέρους δράσεις που αναλυτικά αναφέρονται σε αυτόν. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται μέσω της περιοδικής σύγκρισης του επιπέδου των δαπανών για τις εκάστοτε επιμέρους δραστηριότητες που ορίζονται στον κρατικό προϋπολογισμό, με τις αντίστοιχες προβλέψεις που έχουν γίνει για τα ποσά των εν λόγω δαπανών. Με τον τρόπο αυτό λοιπόν, ο κρατικός προϋπολογισμός και τα πληροφοριακά στοιχεία που εσωκλείει, αποτελούν έναν εξαιρετικά χρήσιμο οδηγό προόδου και αποτελεσματικότητας των αναγραφόμενων και περιγραφόμενων δραστηριοτήτων (Κλαουδάτου, 2009).

Ο κρατικός προϋπολογισμός είναι οργανωμένος με τέτοιο τρόπο, ώστε οι τίτλοι των δαπανών, καθένας εκ των οποίων αντιπροσωπεύει και μία ειδική κατηγορία, συγκεντρώνουν συλλογικά τις απαιτούμενες δαπάνες, υπό την μορφή αναγνωρίσιμων ονομασιών. Έτσι, κάθε τίτλος που περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό λαμβάνει έναν εξατομικευμένο διακριτό κωδικό αριθμό. Αυτός, επιμερίζεται σε υποκωδικούς, οι οποίοι είναι πιο εξειδικευμένοι. Μεταξύ των εν λόγω κωδικών και υποκωδικών τους, αναφέρονται τα αντίστοιχα κονδύλια, τα οποία ακολουθούν την ίδια λογική ανάλυσης σε επιμέρους υποκατηγορίες. Για τον ακριβή προσδιορισμό των κονδυλίων, που αποτυπώνεται στον κρατικό προϋπολογισμό, απαιτείται λεπτομερής εργασία κοστολόγησης, προκειμένου όσα αναγράφονται στον προϋπολογισμό να χαρακτηρίζονται από εξαιρετική ακρίβεια (Δαλαμάγκας, 2010).

Η διαδικασία της ευρύτερης προετοιμασίας του κρατικού προϋπολογισμού αντικατοπτρίζει και την διαδικασία της κατάρτισής του. Πρόκειται για μία διαδικασία, η οποία ακολουθεί τα κάτωθι αναφερόμενα στάδια:

- (1) Σαφής καταγραφή και αποτύπωση των δραστηριοτήτων, που πρέπει να ολοκληρωθούν κατά το ακριβές χρονικό διάστημα, στο πλαίσιο του οποίου θα εφαρμοστεί ο προϋπολογισμός.
- (2) Σαφής καταγραφή και ακριβής υπολογισμός των διαθέσιμων και απαιτούμενων ανθρωπίνων πόρων, καθώς επίσης και των υλικοτεχνικών και μηχανολογικών πόρων.
- (3) Ακριβής κοστολόγηση των διαθέσιμων και απαιτούμενων πόρων, λαμβανομένου δε υπόψιν, ότι ο κρατικός προϋπολογισμός δεν είναι απλώς μία καταγραφή πληροφοριών και δεδομένων, αλλά μία δήλωση χρηματοοικονομικού χαρακτήρα. Για τον λόγο αυτόν, η διαδικασία της κοστολόγησης αποτελεί και την πλέον βασικότερη διαδικασία στο ευρύτερο πλαίσιο της κατάρτισης του κρατικού προϋπολογισμού.
- (4) Παρουσίαση του καταρτισμένου προϋπολογισμού, σε συγκεκριμένο τύπο, μορφή και ορολογία, στοιχεία τα οποία είναι σαφώς καθορισμένα από την ακολουθούμενη εθνική πρακτική.
- (5) Λήψη της έγκρισης της αρμόδιας αρχής για τον καταρτισμένο κρατικό προϋπολογισμό (Κλαουδάτου, 2009).

Ο κρατικός προϋπολογισμός χαρακτηρίζεται από δύο διαφορετικά είδη. Έτσι λοιπόν, υπάρχει ο παραδοσιακός προϋπολογισμός και ο προϋπολογισμός σχεδιασμού και προγραμματισμού. Όσον αφορά την περίπτωση του παραδοσιακού προϋπολογισμού, στο πλαίσιο αυτού, δίνεται έμφαση στην οργανωμένη διαχειριστική δομή. Απώτερος σκοπός του είναι να καθοριστούν με σαφήνεια και πληρότητα οι δαπάνες που έχουν εγκριθεί για εκάστοτε φορέα, ίδρυμα και τμήμα. Έτσι, το συγκεκριμένο είδος προϋπολογισμού βασίζεται κατά κόρον στα στοιχεία εισροών. Δίνει έμφαση στους απαιτούμενους και διαθέσιμους πόρους ενός οργανισμού, στο ανθρώπινο δυναμικό και στις προμήθειες αυτού. Δεν δίνει τόσο μεγάλη έμφαση στους στόχους, η υλοποίηση των οποίων επιδιώκεται μέσω της αξιοποίησης των διαθέσιμων και απαιτούμενων πόρων που προαναφέρθηκαν. Επίσης, δεν δίνει τόσο μεγάλη έμφαση ούτε στα υλοποιήσιμα προγράμματα. Μέσω του παραδοσιακού προϋπολογισμού καθίσταται επιτρεπτή η ελεγκτική διαδικασία του αν επιτυγχάνεται ορθολογική και αποτελεσματική κατανομή και δαπάνη των διαθέσιμων πόρων. Αυτό άλλωστε αποτελεί και το βασικό θετικό του στοιχείο. Ένα αδύνατο σημείο του παραδοσιακού προϋπολογισμού είναι ότι στο πλαίσιο αυτού, δεν επιτυγχάνεται η επιτυχής διασύνδεση των στοιχείων των εισροών με τα στοιχεία των εκροών. Ένα ακόμα αρνητικό στοιχείο

είναι ότι δεν απεικονίζεται ακριβώς, ο τρόπος με τον οποίο ομαδοποιούνται οι κωδικοί υλοποίησης συγκεκριμένων τιθέμενων στόχων (Κλαουδάτου, 2009).

Όσον αφορά τον τύπο τον προϋπολογισμό σχεδιασμού και προγραμματισμού, εδώ ακολουθείται εκ διαμέτρου αντίθετη προσέγγιση, σε σύγκριση με την αντίστοιχη που ακολουθείται στον παραδοσιακό προϋπολογισμό. Αναλυτικότερα, στο πλαίσιο του προϋπολογισμού σχεδιασμού και προγραμματισμού περιγράφεται η διαδικασία του σχεδιασμού, η οργάνωση των πληροφοριακών στοιχείων, πραγματοποιείται διεξοδικά η ανάλυσή τους και τέλος, εντοπίζονται οι συνέπειες και τα αποτελέσματα των επιλογών, τα οποία επιδιώκεται να έχουν προβληθεί με όσο μεγαλύτερη ακρίβεια γίνεται. Μέσω του προϋπολογισμού σχεδιασμού και προγραμματισμού, γνωστοποιούνται όλα τα διαθέσιμα πληροφοριακά δεδομένα, τα οποία είναι άμεσα συνυφασμένα με την πορεία και εξέλιξη των προγραμμάτων. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά σημαντικό όφελος που αποκομίζεται από την κατάρτιση του συγκεκριμένου προϋπολογισμού. Με τον τρόπο αυτόν, είναι εφικτή η άμεση και έγκυρη διαπίστωση για το ακριβές ποσοστό των διαθέσιμων πόρων, το οποίο κατανέμεται σε διακεκριμένους και σαφής σκοπούς. Επίσης, είναι εφικτός ο εντοπισμός των υφιστάμενων δεδομένων, που υλοποιούνται από την πλευρά των προγραμμάτων, καθώς επίσης και των οικονομικών πόρων που απαιτεί η υλοποίηση αυτή. Ένα επιπρόσθετο δυνατό στοιχείο, του συγκεκριμένου τύπου προϋπολογισμού, είναι ότι επιτυγχάνει την πλήρη ανάλυση των οικονομικών πόρων που απαιτούν οι εναλλακτικές μέθοδοι για την επίτευξη των τιθέμενων στόχων. Οι εναλλακτικές αυτές μέθοδοι, μάλιστα, ιεραρχούνται με βάση τους οικονομικούς πόρους που η καθεμία απαιτεί. Ένα ακόμα όφελος που αποκομίζεται από την κατάρτιση του συγκεκριμένου είδους προϋπολογισμού είναι η επίτευξη της αξιολόγησης των ωφελειών, που πηγάζουν από την επίτευξη των τιθέμενων στόχων. Τα οφέλη αυτά αποτυπώνονται με ακρίβεια και πληρότητα. Με τον τρόπο αυτόν, καθίσταται απλούστερη η διαδικασία του ακριβούς καθορισμού προτεραιοτήτων μεταξύ των τιθέμενων στόχων (Κλαουδάτου, 2009).

Προκειμένου να αποκομιστούν τα τρία ανωτέρω αναφερόμενα οφέλη από την κατάρτιση του συγκεκριμένου προϋπολογισμού θα πρέπει να μην υπάρχει παρέκκλιση και απόκλιση από την τήρηση των κάτωθι αρχών:

- (α) στοχοθέτηση
- (β) σχεδιασμός

- (γ) προσδιορισμός των εναλλακτικών επιλογών
- (δ) καθορισμός των απαιτούμενων και διαθέσιμων πόρων για κάθε τιθέμενο πρόγραμμα
- (ε) κοστολόγηση εναλλακτικών δράσεων για την επίτευξη των στόχων
- (στ) αξιολόγηση των εναλλακτικών δράσεων με βάση το κόστος τους και τον βαθμό αποτελεσματικότητάς τους (Δαλαμάγκας, 2010).

Φυσικά, η συλλογή, ανάλυση και μελέτη των επαρκών και αξιόπιστων πληροφοριακών δεδομένων, αποτελεί κύρια προϋπόθεση, προκειμένου να τηρηθούν οι ανωτέρω αναφερόμενες κατευθύνσεις (Δαλαμάγκας, 2010).

2.3.1.2 Οι Κρατικές Δαπάνες μέσω του ΥΠΕΠΘ

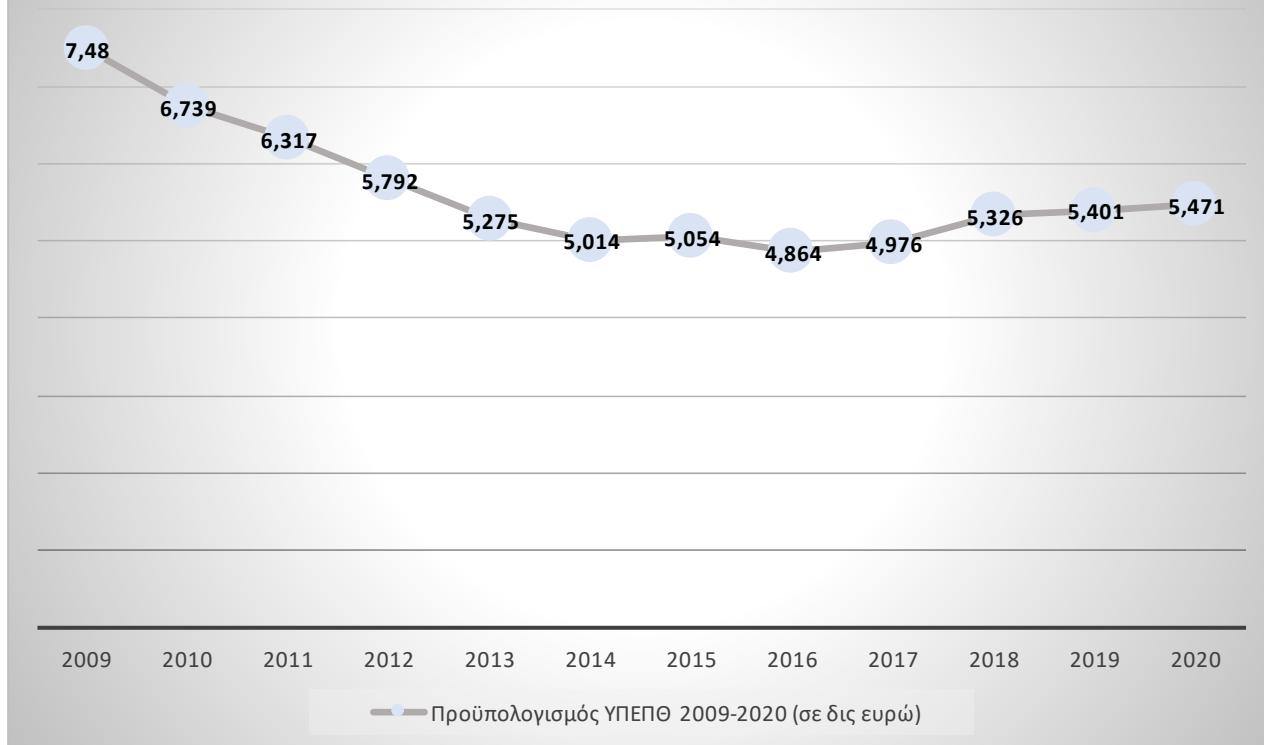
Στο σημείο αυτό, θα εξετάσουμε τα στοιχεία του προϋπολογισμού για το έτος 2020, όσον αφορά τα κονδύλια που αφορούν το υπουργείο παιδείας και θρησκευμάτων. Ωστόσο, πρέπει στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι ένα σημαντικό ποσοστό χρηματικών κονδυλίων, που προορίζονται για την εκπαίδευση στην περίπτωση της χώρας μας, διατίθενται και μέσω των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης υπό την αιγίδα του υπουργείου εσωτερικών. Ωστόσο, τα κονδύλια που προέρχονται από την πηγή αυτή δεν είναι εύκολο να υπολογιστούν και να προσδιοριστούν με σαφήνεια. Αυτό, διευκρινίζεται, προκειμένου να καταστεί κατανοητό ότι τα ποσά που αναφέρονται στο παρόν υποκεφάλαιο, δεν αντικατοπτρίζουν το σύνολο των χρηματικών κονδυλίων που προορίζονται για την εκπαίδευση στην Ελλάδα από όλες τις πηγές, παρά μόνο αυτά που αφορούν τον προϋπολογισμό του υπουργείου παιδείας και θρησκευμάτων.

Βάσει των εγγράφων που έχουν κατατεθεί στη Βουλή για το έτος 2020 και βάσει της εισηγητικής έκθεσης, αλλά και με βάση τις πληροφορίες που εσωκλείονται στον κρατικό προϋπολογισμό του 2019, οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού αγγίζουν το ποσό των 5,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του τακτικού προϋπολογισμού και του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων (Βουλή των Ελλήνων, 2019; Σταϊκούρας, 2019; Υπουργείο Οικονομικών, 2019).

Ο προϋπολογισμός για το έτος 2020 αγγίζει συνολικά το ακριβές ποσό των 5,471 δισεκατομμυρίων ευρώ. Πρόκειται για ένα ποσό το οποίο είναι λίγο μεγαλύτερο από το αντίστοιχο που παρουσιάστηκε στο αμέσως προηγούμενο έτος, ήτοι στον προϋπολογισμό που καταρτίστηκε κατά το έτος 2018 και αφορούσε τις δαπάνες του 2019. Το αντίστοιχο ποσό λοιπόν, που είχε αναφερθεί στον προϋπολογισμό του 2018, για το έτος 2019, αντιστοιχούσε σε 5,401 δισεκατομμύρια ευρώ (Βουλή των Ελλήνων, 2019; Σταϊκούρας, 2019; Υπουργείο Οικονομικών, 2019).

Στο σημείο αυτό, παρατίθεται το κάτωθι διάγραμμα, στο οποίο διαφαίνεται η πορεία του εν λόγω κονδυλίου από το έτος 2009 μέχρι και το έτος 2020.

Προϋπολογισμός ΥΠΕΠΘ 2009-2020 (σε δις ευρώ)

Εικόνα 8: Προϋπολογισμός ΥΠΕΠΘ 2009-2020 (σε δις ευρώ) (Ιδίας Επεξεργασίας)

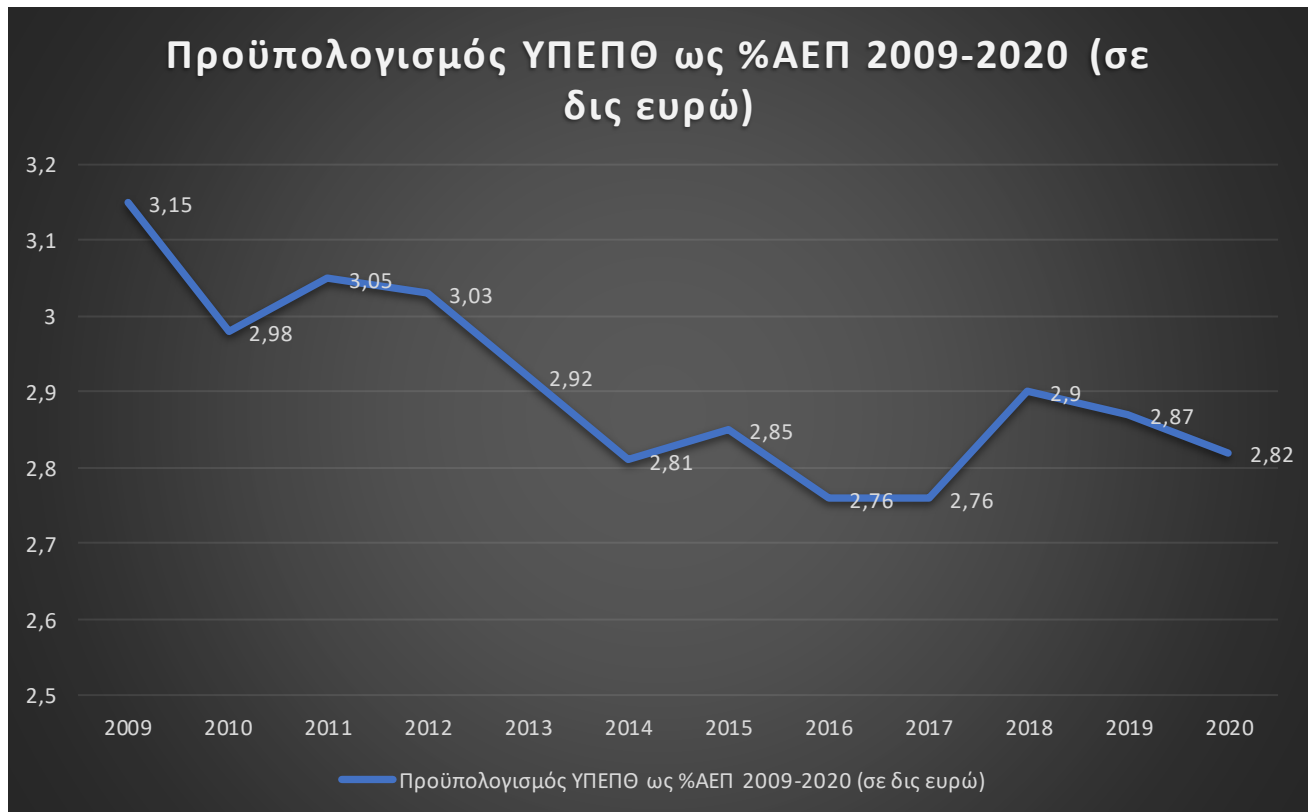
Εκφραζόμενος σε ποσοστό του Α.Ε.Π., ο προϋπολογισμός αγγίζει ένα ποσοστό της τάξεως του 2,82% (Υπουργείο Οικονομικών, 2019). Παρατηρείται λοιπόν, ότι παρά το γεγονός της μικρής αύξησης του προϋπολογισμού, παρατηρείται ότι αυτός είναι μικρότερος όταν εκφράζεται ως ποσοστό επί του ΑΕΠ (Πίνακας 4).

	ΥΠΕΠΘ	ΑΕΠ	%
2009	7,48	237,53	3,15
2010	6,74	226,03	2,98
2011	6,32	207,03	3,05
2012	5,69	191,20	3,03

2013	5,28	180,65	2,92
2014	5,01	178,66	2,81
2015	5,05	177,26	2,85
2016	4,86	176,49	2,76
2017	4,98	180,22	2,76
2018	5,36	184,71	2,90
2019	5,40	188,41	2,87
2020	5,47	194,06	2,82

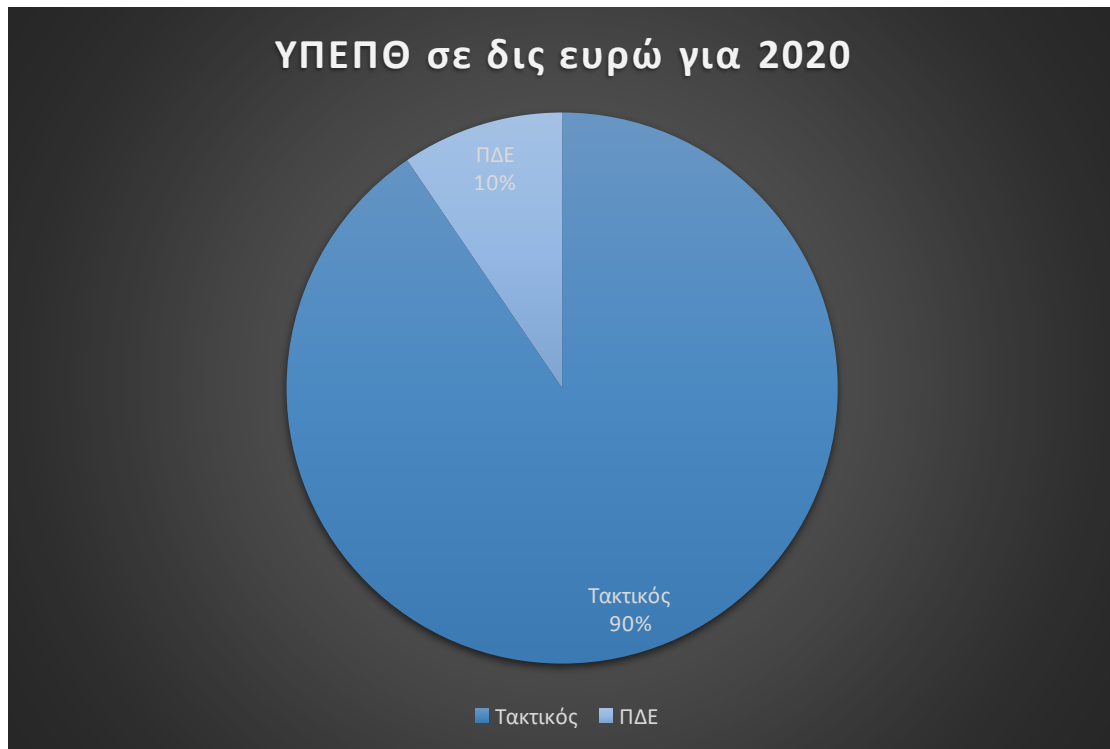
Πίνακας 5. Προϋπολογισμός ως % του ΑΕΠ (Ιδίας Επεξεργασίας)

Στο κάτωθι διάγραμμα, παρουσιάζεται η πορεία το προϋπολογισμού, εκφραζόμενου ως ποσοστό του ΑΕΠ, για το χρονικό διάστημα 2009 – 2020 (Υπουργείο Οικονομικών, 2019).

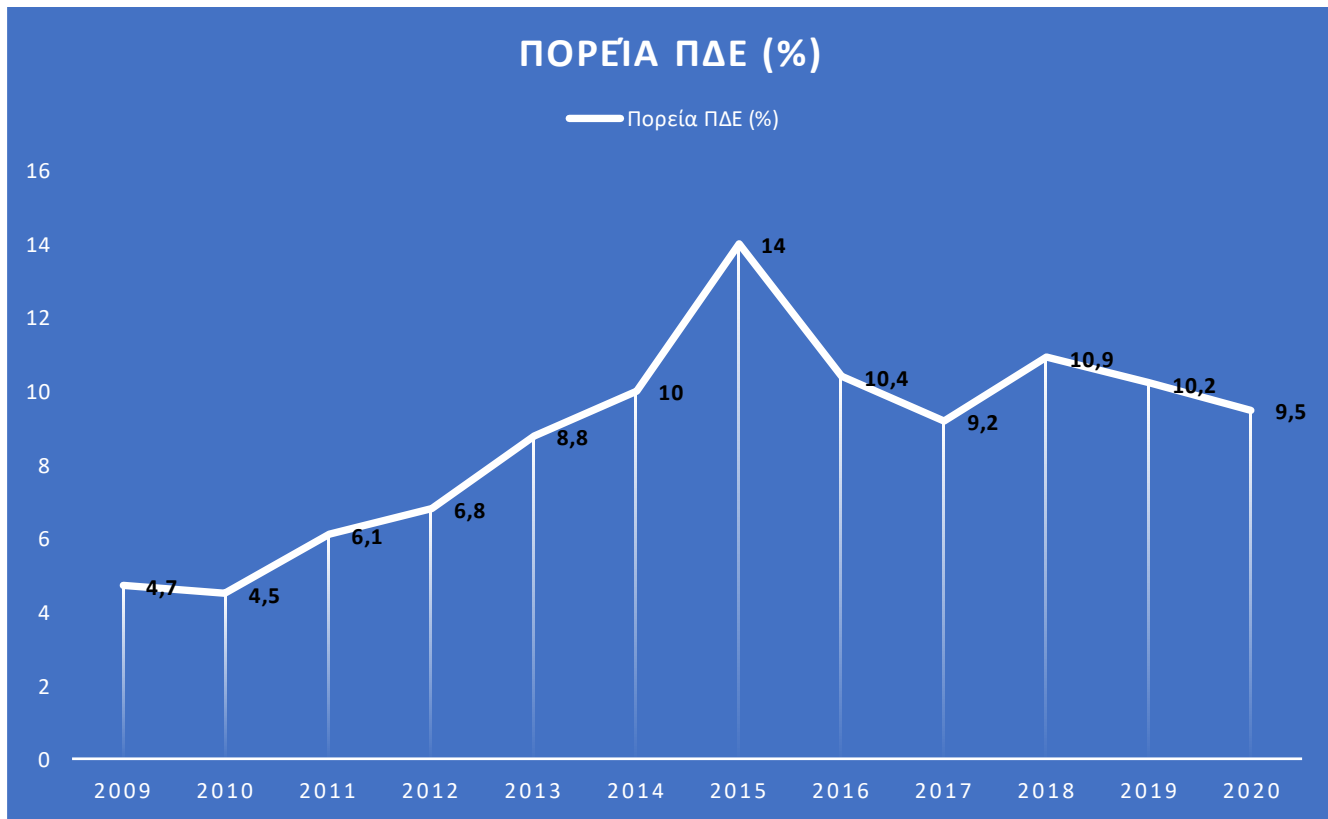
Εικόνα 9 Προϋπολογισμός ΥΠΕΠΘ ως %ΑΕΠ 2009-2020 (σε δις ευρώ) (Ιδίας Επεξεργασίας)

Από το συνολικό ποσό των 5,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, διαφαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία της τάξεως του 91% προέρχεται από τον τακτικό προϋπολογισμό και το υπόλοιπο 9% προέρχεται από το Π.Δ.Ε. Πιο συγκεκριμένα, από τον τακτικό προϋπολογισμό προέρχεται το ποσό των 4,5 δισεκατομμυρίων ευρώ (Υπουργείο Οικονομικών, 2019).

Εικόνα 10: ΥΠΕΠΘ σε δις ευρώ για 2020 (Ιδίας Επεξεργασίας)

Στο κάτωθι διάγραμμα, παρατίθεται η πορεία του ποσοστού του Π.Δ.Ε. Επί του συνολικού ποσού των δαπανών το υπουργείο παιδείας. Διαφαίνεται λοιπόν, ότι το συγκεκριμένο ποσοστό έχει ξεκινήσει να εμφανίζει μία σταθερότητα κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, η οποία κυμαίνεται προσεγγιστικά κοντά σε ένα ποσοστό της τάξεως του 10% (Υπουργείο Οικονομικών, 2019).

Εικόνα 11: Πορεία ΠΔΕ (%) (Ιδίας Επεξεργασίας)

2.3.2 Έμμεση Χρηματοδότηση

Όπως προαναφέρθηκε στην αρχή του παρόντος κεφαλαίου, ως έμμεση νοείται η προερχόμενη από τα ευρωπαϊκά ταμεία χρηματοδότηση και η οποία συμπληρώνει και ενισχύει την άμεση χρηματοδότηση, που όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, προέρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Οι στόχοι της έμμεσης χρηματοδότησης δεν διαφοροποιούνται από τους αντίστοιχους της έμμεσης, οι οποίοι είναι η διατήρηση, προώθηση και προαγωγή της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών από το σύνολο των εκπαιδευτικών βαθμίδων ενός κράτους. Στο σημείο αυτό, θα αναλυθούν οι βασικές πηγές έμμεσης χρηματοδότησης που ισχύουν στην περίπτωση της Ελλάδας.

2.3.2.1 Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ)

Το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών αποτελεί έναν εκ των ιστορικότερων οργανισμών του ελληνικού κράτους. Ο λόγος έγκειται στη μέχρι σήμερα κατεχόμενη πορεία του, καθ' όλη την διάρκεια των ετών που έχουν παρέλθει από την στιγμή της ίδρυσής του. Αναλυτικότερα, στο πλαίσιο της δραστηριοποίησής του, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών έχει συμβάλει σε σημαντικό βαθμό στην προώθηση της ελληνικής εκπαίδευσης, καθώς επίσης και στην προαγωγή των επιστημών, των τεχνών, του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής γλώσσας, αποσκοπώντας στην περαιτέρω και ουσιαστική ανάδειξη των ανωτέρω αναφερόμενων στοιχείων στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Φυσικά, η εν λόγω ανάδειξη πραγματοποιείται στο πλαίσιο μίας προσπάθειας ευθυγράμμισης με τις υφιστάμενες απαιτήσεις του διεθνούς περιβάλλοντος (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Στο σημείο αυτό, αξιολογείται το γεγονός ότι στην ίδρυση και έναρξη δραστηριοποίησης του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών συνέβαλε ένα πλήθος αξιολογημένων πνευματικών ανθρώπων, όπως είναι επι παραδείγματι οι Βεντήρης, Ζολώτας, Δελμούζος, Πεσματζίδης, Αγγέλου και Δημαράς (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών ιδρύθηκε κατά το έτος 1951 και δραστηριοποιείται επιτυχώς χωρίς να αποπροσανατολίζεται από τον ανωτέρω αναφερόμενο στόχο του, μέχρι και την σημερινή εποχή. Αποτελεί τον λεγόμενο “Εθνικό Φορέα Υποτροφιών”. Υπό αυτήν την έννοια προβαίνει σε χορηγήσεις υποτροφιών και συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην ενίσχυση του ελληνικού επιστημονικού γίγνεσθαι (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Κατόπιν προσωπικής αξιολόγησης των αναγκών που αντικατοπτρίζονται σε κάθε εποχή, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προβαίνει σε μελέτες, σχεδιασμούς, προκηρύξεις και υλοποίησης προγραμμάτων υποτροφιών και οικονομικών ενισχύσεων για το σύνολο των υφιστάμενων κύκλων σπουδών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Ήδη από το έτος 1987 και εντεύθεν, μέχρι και τη σημερινή εποχή, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προβαίνει στον επιτυχή συντονισμό και την εύστοχη υλοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, τα οποία προέρχονται από το λεγόμενο πρόγραμμα “Erasmus”, η έναρξη του οποίου σηματοδοτείται κατά το 1987 φτάνοντας μέχρι και το πρόσφατο Πρόγραμμα Erasmus+. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα μάλιστα, το ίδρυμα

κρατικών υποτροφιών διαδραματίζει τον ρόλο της εθνικής μονάδας συντονισμού, κατά το χρονικό διάστημα 2014 – 2020 (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών ήδη μέτρα 68 χρόνια επιτυχούς δραστηριοποίησης και μέσω αυτού έχουν λάβει οικονομικές ενισχύσεις και χρηματοδοτήσεις πολλές χιλιάδες υπότροφοι. Οι εν λόγω οικονομικές ενισχύσεις και χρηματοδοτήσεις, τους έχουν δώσει την ευκαιρία να προχωρήσουν περαιτέρω την εκπαίδευση και τις σπουδές τους (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Συν τοις άλλοις, αξιοσήμαντο είναι το γεγονός ότι το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών έχει συμπράξει με έναν σημαντικό αριθμό ευρωπαϊκών οργανισμών και θεσμών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιου είδους περιπτώσεων είναι το Ελληνικό Κολλέγιο Βοστώνης (HCHC), το Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Φλωρεντίας (EUI), η Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD) και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Πυρηνικών Ερευνών (CERN). Οι συμπράξεις αυτές αποσκοπούν στην κοινή και συνεργατική ανάπτυξη μίας σειράς ενισχυτικών προγραμμάτων, μέσω των οποίων θα προάγεται η ερευνητική κινητικότητα και η διαμόρφωση πολιτικών στο πλαίσιο της διεθνούς ακαδημαϊκής συνεργασίας (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διαθέτει μεγάλο κύρος και αυτό αποτελεί την αιτία τιμής του μέσω της προσφοράς αξιοσήμαντων κληροδοτών, ενώ προβαίνει στην διαχείριση των εσόδων που αποκομίζονται από τα εν λόγω κληροδοτήματα με μεγάλη υπευθυνότητα. Στο πλαίσιο της διαχείρισης αυτής συνεχίζει την προσφορά υποτροφιών για την διεξαγωγή σπουδών τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών αποτελεί μέλος της κοινότητας EFQM από το έτος 2014 μέχρι και σήμερα. Είναι άλλωστε η πρώτη υπηρεσία, που εμπίπτει στο πλαίσιο του στενού δημόσιου τομέα, και η οποία μέχρι και σήμερα έχει λάβει μία σειρά πιστοποιήσεων που εμπίπτουν στο επίπεδο «Recognized for Excellence - 3 stars». Αυτό αποδεικνύει ότι το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών καταφέρνει να μένει προσηλωμένο και σταθερό στους στόχους και στο όραμα του, παρά τις κατά καιρούς αντίξοες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, τις οποίες κλήθηκε να αντιμετωπίσει το ελληνικό κράτος, με τελευταίο χαρακτηριστικό παράδειγμα την πρόσφατη και παγκοσμίου βεληνεκούς οικονομική κρίση του 2008. Έτσι, στο πλαίσιο της δραστηριοποίησης του εν λόγω ιδρύματος, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση και προσοχή στην παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και για τον λόγο αυτόν διατίθεται σύστημα

ποιότητας, το οποίο έχει πιστοποιηθεί με βάση το διεθνές πρότυπο ISO 9001:2015 (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020).

Πρόκειται για ένα ίδρυμα που δεν αποτελεί έναν απλό φορέα υποτροφιών, αλλά τον ακρογωνιαίο και αναπόσπαστο λίθο της ευρύτερης ελληνικής κοινωνίας, καθώς μέσω αυτού, όπως άλλωστε προαναφέρθηκε, προάγεται η καινοτομία και δημιουργικότητα. Τα κομβικότερα χρονικά σημεία της μέχρι σήμερα ιστορίας που διαθέτει το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών, όπως ακριβώς αναφέρονται στον επίσημο ιστότοπο του εν λόγω ιδρύματος είναι τα κάτωθι:

ΕΤΟΣ/ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ	ΓΕΓΟΝΟΣ
1951	Κατά το έτος αυτό πραγματοποιήθηκε η ίδρυση του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών
1951-2020	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών αποτελεί τον εθνικό φορέα υποτροφιών και κληροδοτημάτων στην Ελλάδα
1986-2020	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διεξάγει προγράμματα ΕΠΙΦ.
1987-1993	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σημειώνεται η διεξαγωγή προγραμμάτων Erasmus και Lingua, από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών.

1992-2020	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διεξήγαγε το πρόγραμμα κολεγίου της Βοστώνης, καθώς επίσης και το πρόγραμμα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού.
1994-1999	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών αποτελούσε την εθνική μονάδα διεξαγωγής του προγράμματος Σωκράτης I.
1995-2020	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διεξάγει προγράμματα αλλοδαπών υπηκόων.
2000-2020	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διεξάγει το πρόγραμμα IKYDA.
2000-2006	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προχώρησε στη διεξαγωγή του προγράμματος Σωκράτης II.

2007-2013	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προχώρησε στη διεξαγωγή του προγράμματος δια βίου μάθησης υπό την αιγίδα του ΕΣΠΑ 2007 – 2013.
2011-2020	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διεξάγει το πρόγραμμα IKY-CERN
2013	Κατά το συγκεκριμένο έτος το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προχώρησε στη διεξαγωγή του προγράμματος IKY-CERN HERMES καθώς επίσης και στην διεξαγωγή του προγράμματος short term
2013-2017	Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προχώρησε στη διεξαγωγή του προγράμματος IKY-Siemens
2014	Κατά το συγκεκριμένο έτος το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προχώρησε στη διεξαγωγή του προγράμματος EOX καθώς επίσης και του προγράμματος IKY-ETE 2+2.

<p>2015</p>	<p>Κατά το συγκεκριμένο έτος το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών έλαβε πιστοποιητικό ποιότητας ISO 9001:2008.</p>
<p>2016</p>	<p>Κατά το συγκεκριμένο αετός στο ίδρυμα κρατικών υποτροφιών έλαβε την διάκριση EFQM-Recognised for excellence - 3 star.</p>
<p>2016-2020</p>	<p>Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διεξάγει προγράμματα διδακτορικής έρευνας, καθώς επίσης και προγράμματα ενίσχυσης μετα-διδασκτόρων ερευνητών και ερευνητικών, όπως και προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης επιμελών φοιτητών και φοιτητριών που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.</p>
<p>2017-2018</p>	<p>Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διεξήγαγε το πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών σε Έλληνες υποψήφιους διδάκτορες του Ε.Π.Ι. Φλωρεντίας.</p>

2018	Κατά το συγκεκριμένο εκτός στο ίδρυμα κρατικών υποτροφιών διακρίθηκε για δεύτερη φορά ως EFQM-Recognised for excellence - 3 star 2018, και συν τοις άλλοις έλαβε ποιότητας ISO 9001:2015. Κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους διεξήγαγε το πρόγραμμα ΙΚΥ-ΕΤΕ
-------------	---

Πίνακας 6. Κομβικά Χρονικά Σημεία Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020)

2.3.2.2 Προπτυχιακές Υποτροφίες

Στο πλαίσιο της χορήγησης προπτυχιακών υποτροφιών από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών, αποσκοπείται η απόδοση επιπρόσθετων κινήτρων στους φοιτητές για λόγους έγκαιρης ολοκλήρωσης του κύκλου σπουδών τους. Από το έτος 2017, λοιπόν, πραγματοποιείται η χορήγηση προπτυχιακών υποτροφιών σε φοιτητές που υπάγονται στις ευπαθείς και λοιπές ειδικές κοινωνικές ομάδες. Αυτή η σειρά υποτροφιών είναι συγχρηματοδοτούμενη από το ΕΣΠΑ 2014-2020. Απώτερος σκοπός της είναι η έντονη υποστήριξη της έγκαιρης ολοκλήρωσης του κύκλου σπουδών των φοιτητών που έχουν επιδείξει επιμέλεια και οι οποίοι υπάγονται σε χαμηλές εισοδηματικές κατηγορίες. Ένας επιπρόσθετος στόχος των συγκεκριμένων υποτροφιών είναι η προάσπιση της ισότιμης συμμετοχής, επί της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των ατόμων με ειδικές ανάγκες και αυτών που θεωρούνται ως κοινωνικά ευπαθείς (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020α).

Συν τοις άλλοις, πραγματοποιείται η χορήγηση προπτυχιακών υποτροφιών μέσω των κάτωθι κληροδοτημάτων:

- (1) «Κλέαρχου Τσουρίδη»
- (2) «Αλέξανδρου Χατζόπουλου»

Τα εν λόγω κληροδοτήματα είναι διαχειριζόμενα από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020α).

Επιπροσθέτως, από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών έχει πραγματοποιηθεί εφάπαξ χορήγηση υποτροφιών προς ομάδες φοιτητών, οι οποίοι έλαβαν διακρίσεις στις εξετάσεις εισόδου τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς επίσης και σε ομάδες φοιτητών που λάμβαναν τις βέλτιστες επιδόσεις κατά τη διάρκεια των εξαμήνων των σπουδών τους (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020α).

Αξιοσήμαντες είναι και οι προσφερόμενες υποτροφίες που προορίζονταν για την υποστήριξη των άριστων και οικονομικά ασθενών φοιτητών, για τις προπτυχιακές τους σπουδές. Πρόκειται για την υποστήριξη φοιτητών που σπούδαζαν στα ΑΕΙ της Ελλάδας και η οποία πραγματοποιήθηκε από χρηματοδοτικούς πόρους που προήλθαν αποκλειστικά και μόνο από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020α).

Χαρακτηριστικά παραδείγματα προπτυχιακών υποτροφιών που έχουν χορηγηθεί κατά καιρούς από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Προπτυχιακές δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης υποτροφίες τεχνικής και</p>	<p>Κατά το έτος 2020, το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν είναι ενεργό. Ωστόσο, αφορούσε χορήγηση εφάπαξ υποτροφιών σε μαθητές που είχαν υψηλές επιδόσεις στις προαγωγικές και τις πτυχιακές εξετάσεις των ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ της δευτεροβάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης.</p>
<p>Προπτυχιακές υποτροφίες ανώτατης εκπαίδευσης</p>	<p>Κατά το έτος 2020, το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν είναι ενεργό. Ωστόσο αφορούσε την ετήσια χορήγηση υποτροφιών σε φοιτητές ΑΕΙ και ΑΤΕΙ, οι οποίοι λάμβαναν διακρίσεις είτε από τις επιδόσεις τους κατά τη διάρκεια των σπουδών τους είτε στο πλαίσιο των εξετάσεων εισαγωγής τους στα δημόσια ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης.</p>

Προπτυχιακές υποτροφίες για το ελληνικό κολλέγιο Βοστώνης

Κατά το έτος 2020, το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν είναι ενεργό. Ωστόσο, επρόκειτο για ένα πρόγραμμα υποτροφιών και ανταλλαγών, στο οποίο είχαν τη δυνατότητα να απευθυνθούν ομογενείς προπτυχιακοί φοιτητές, οι οποίοι φοιτούσαν στο ελληνικό κολλέγιο της θεολογικής σχολής της Βοστώνης, ονόματι “Τίμιος Σταυρός”.

Η χορήγηση υποτροφιών αφορούσε συγκεκριμένα τμήματα, στα οποία έπρεπε να φοιτούν οι δικαιούχοι των υποτροφιών αυτών. Πρόκειται συγκεκριμένα για το τμήμα ελληνικών σπουδών, το τμήμα εξελικτικής ψυχολογίας και τέλος, το τμήμα στοιχειώδους εκπαίδευσης.

Απώτερος σκοπός των εν λόγω χορηγούμενων υποτροφιών ήταν η συνέχιση της υλοποίησης ενός τμήματος των πανεπιστημιακών σπουδών των δικαιούχων φοιτητών, σε αντίστοιχα τμήματα ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Πέραν των ανωτέρω δικαιούχων, την συγκεκριμένη υποτροφία δικαιούνταν να λάβουν και Έλληνες προπτυχιακοί φοιτητές, οι οποίοι φοιτούσαν σε οποιοδήποτε ελληνικό πανεπιστημιακό ίδρυμα, σε συγκεκριμένα όμως τμήματα, που ήταν αυτό της ψυχολογίας, της φιλολογίας, της θεολογίας και των παιδαγωγικών δημοτικής εκπαίδευσης.

Ο σκοπός της εν λόγω χορήγησης υποτροφιών ήταν ο ακριβώς αντιστρόφως από τον ανωτέρω αναφερόμενο, ήτοι η συνέχιση ενός μέρους των σπουδών των εν λόγω φοιτητών στο ελληνικό κολέγιο της Βοστώνης ή στην θεολογική σχολή αυτής.

Πρόκειται επί της ουσίας για ένα πρόγραμμα υποτροφιών και παράλληλων ανταλλαγών φοιτητών, μεταξύ του ελληνικού κολλεγίου και της θεολογικής σχολής της Βοστώνης και των ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Προπτυχιακές υποτροφίες IKY-CERN

Κατά το έτος 2020, το συγκεκριμένο πρόγραμμα υποτροφιών δεν είναι ενεργό. Ωστόσο, ενέπιπταν στο πλαίσιο μακροπρόθεσμων συνεργασιών του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών με ευρωπαϊκούς, διακυβερνητικούς και διεθνείς οργανισμούς και στην σύναψη συμφωνιών μεταξύ των μερών αυτών.

Πρόκειται για συμφωνίες που αφορούσαν, επί της ουσίας, ζητήματα μετεκπαίδευσης των Ελλήνων επιστημόνων στον ευρωπαϊκό οργανισμό έρευνας σωματιδιακής φυσικής (CERN). Στο πλαίσιο του εν λόγω συνεργατικού κλίματος το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών χρηματοδοτούσε υποτρόφους, δηλαδή έδινε τη δυνατότητα σε προπτυχιακούς φοιτητές να συμμετάσχουν σε μετεκπαιδευτικά προγράμματα θεωρητικών και θετικών επιστημών, που διεξάγονταν στην Ελβετία και την Γενεύη.

Η επιλογή των υποτρόφων γινόταν κατόπιν αξιολόγησης των από την πλευρά τους υποβαλλόμενων αιτήσεων. Η διάρκεια των μετεκπαιδεύσεων, για τις οποίες λάμβαναν υποτροφία οι δικαιούχοι, κυμαινόταν από 2 μέχρι και 12 μήνες.

Προπτυχιακές υποτροφίες στο πλαίσιο του εράνου Κυπρίων

Η προθεσμία υποβολής για τις αιτήσεις υπαγωγής στο συγκεκριμένο πρόγραμμα υποτροφιών έληξε κατά την 20ή Οκτωβρίου του έτους 2014. Πρόκειται για 1 προκήρυξη που απευθυνόταν σε προπτυχιακούς φοιτητές, οι οποίοι φοιτούσαν στα ελληνικά ΑΕΙ.

Η χορήγηση υποτροφιών γινόταν αποκλειστικά και μόνο από χρηματοδοτικούς πόρους που διατίθεντο από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου.

Το ποσό χρηματοδότησης συγκεντρώθηκε κατόπιν της διεξαγωγής εράνου μεταξύ των μαθητών και μαθητριών της Κύπρου κατά το έτος 2012.

Το ανώτατο δυνατό διαθέσιμο ποσόν είχε οριστεί στα 440.933,68 ευρώ. Η χορήγηση υποτροφιών γινόταν βάσει των όρων και προϋποθέσεων της αντίστοιχης προκήρυξης και μέχρι τη στιγμή της εξάντλησης του ανωτέρω αναφερόμενου κονδυλίου.

Απώτερος σκοπός της χορήγησης της συγκεκριμένης υποτροφίας ήταν υποστήριξη των φοιτητών που σημείωναν υψηλές επιδόσεις και ενέπιπταν στις οικονομικά ασθενείς ομάδες.

Βασική προϋπόθεση για την χορήγηση της εν λόγω υποτροφίας ήταν η συνέχιση

	<p>των σπουδών των φοιτητών σε ελληνικά ΑΕΙ.</p> <p>Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υποτροφιών ξεκίνησε κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2014 – 2015.</p>
<p>Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης προς τους επιμελείς φοιτητές και φοιτήτριες, που υπάγονται στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες</p>	<p>Πρόκειται για μία σειρά υποτροφιών που χορηγούνται από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών, με απώτερο σκοπό την υποστήριξη της έγκαιρης ολοκλήρωσης των σπουδών των φοιτητών και φοιτητριών που σημειώνουν επιμέλεια και emπίπτουν στις χαμηλές εισοδηματικές ομάδες.</p> <p>Επιπρόσθετος σκοπός των συγκεκριμένων υποτροφιών είναι η διασφάλιση της συμμετοχής των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ευπαθών ομάδων, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με ισότιμο και δίκαιο τρόπο.</p> <p>Πρόκειται για ένα έργο, που είναι συγχρηματοδοτούμενο από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο και τον ελληνικό κρατικό προϋπολογισμό, στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος “Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση 2014 – 2020”.</p> <p>Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος οι δικαιούχοι λαμβάνουν ποσά μηνιαίων υποτροφιών ύψους 200 ευρώ, για την περίπτωση φοιτητών που</p>

	<p>σπουδάζουν στον τόπο όπου βρίσκεται η κύρια κατοικία τους.</p> <p>Το συγκεκριμένο ποσό ανέρχεται στα 380 ευρώ, για την περίπτωση φοιτητών που σπουδάζουν σε ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα που δεν βρίσκονται στον τόπο όπου υπάγεται η κύρια κατοικία τους.</p> <p>Στο σημείο αυτό, πρέπει να διευκρινιστεί ότι υφίστανται τρεις ήδη ολοκληρωμένοι κύκλοι υποτροφιών, στο πλαίσιο του εν λόγω χρηματοδοτικού προγράμματος.</p> <p>Πρόκειται για το πρόγραμμα που αφορούσε το ακαδημαϊκό έτος 2016 – 2017, το αντίστοιχο πρόγραμμα που αφορούσε το ακαδημαϊκό έτος 2017 – 2018 και τέλος, το αντίστοιχο πρόγραμμα που αφορούσε το ακαδημαϊκό έτος 2018 – 2019.</p>
--	---

Πίνακας 7. Προγράμματα Προπτυχιακών Υποτροφιών Έμμεσης Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020α).

2.3.2.3 Μεταπτυχιακές Υποτροφίες

Από το έτος 2014 και εντεύθεν, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών θέσπισε ένα πρόγραμμα υποτροφιών εξαιρετικά καινοτόμο. Πρόκειται για τις υποτροφίες “2+2”, οι οποίες ικανοποιούνται στο πλαίσιο της συνεργασίας του εν λόγω ιδρύματος με την εθνική τράπεζα της Ελλάδας. Αναλυτικότερα, μέσω των υποτροφιών αυτών οι υπότροφοι, ταυτόχρονα με την διεξαγωγή των μεταπτυχιακών τους σπουδών, έχουν τη δυνατότητα πραγματοποίησης πρακτικής άσκησης στην εθνική τράπεζα της Ελλάδος. Κατόπιν της ολοκλήρωσης της πρακτικής τους άσκησης λαμβάνουν θέσεις εργασίας στο εν λόγω τραπεζικό ίδρυμα, ως πλήρως απασχολούμενοι στο πλαίσιο μίας σύμβασης εργασίας διάρκειας δύο ετών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020β).

Συν τοις άλλοις, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών έχει προβεί σε συνεργασία με το ελληνικό κολέγιο της Βοστώνης. Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, διεξάγει ένα πρόγραμμα υποτροφιών και ανταλλαγών που απευθύνεται αφενός σε ομογενείς, οι οποίοι κατέχουν τον τίτλο «Master of Divinity» της σχολής θεολογίας “Τίμιος Σταυρός” του κολεγίου της Βοστώνης, και αφετέρου σε φοιτητές που σπουδάζουν στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Master of Theology». Απώτερος σκοπός της χρηματοδότησης αυτής είναι η ολοκλήρωση ενός τμήματος των μεταπτυχιακών τους σπουδών σε θεσμοθετημένα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών, που διαθέτουν τα τμήματα των ελληνικών θεολογικών σχολών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020β). Επιπροσθέτως, το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται και σε Έλληνες που διαθέτουν πτυχίο από τμήματα ελληνικών θεολογικών σχολών, καθώς επίσης και σε φοιτητές μεταπτυχιακών προγραμμάτων των σχολών αυτών. Απώτερος σκοπός της υπαγωγής τους στα συγκεκριμένα χρηματοδοτούμενα προγράμματα είναι η ολοκλήρωση ενός τμήματος των φοιτητών αυτών, στην θεολογική σχολή “Τίμιος Σταυρός” του κολεγίου της Βοστώνης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020β).

Πέραν των ανωτέρω, υφίσταται η δυνατότητα διάθεσης υποτροφιών μεταπτυχιακών σπουδών, από την πλευρά των κληροδοτημάτων που υπόκεινται στην πλήρη διαχείριση του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020β).

Κλείνοντας, σημειώνεται ότι στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών υποτροφιών και διαμέσου του προγράμματος ΙΚΥ- Siemens, κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2013 – 2014 πραγματοποιήθηκε η χορήγηση συνολικά 50 υποτροφιών. Τις υποτροφίες αυτές έλαβαν μεταπτυχιακοί φοιτητές, που σπούδαζαν σε τέσσερις επιμέρους θεματικές περιοχές και πιο συγκεκριμένα στα κάτωθι πεδία:

- (1) Βιομηχανία
- (2) Ενέργεια
- (3) Υγεία
- (4) Υποδομές (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020β).

Χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταπτυχιακών υποτροφιών που έχουν χορηγηθεί κατά καιρούς από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Μεταπτυχιακές υποτροφίες ιδρύματος κρατικών υποτροφιών σε συνεργασία με την εθνική τράπεζα της Ελλάδος</p>	<p>Κατά το έτος 2014, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προχώρησε στην, για πρώτη φορά, σύναψη συνεργασίας με την εθνική τράπεζα της Ελλάδας. Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, απώτερος σκοπός ήταν η χορήγηση υποτροφιών σε συνολικά 100 μεταπτυχιακούς σπουδαστές.</p> <p>Οι εν λόγω υποτροφίες περιελάμβαναν πρακτική άσκηση για τους δικαιούχους, παράλληλα με την διεξαγωγή των μεταπτυχιακών σπουδών τους. Κατόπιν της ολοκλήρωσης της πρακτικής άσκησης, οι δικαιούχοι προέβαιναν στην υπογραφή σύμβασης εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, και πιο συγκεκριμένα διάρκειας δύο ετών, με την εθνική τράπεζα.</p> <p>Απαραίτητη προϋπόθεση για την λήψη της συγκεκριμένης υποτροφίας ήταν η πραγματοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών, από την πλευρά των δικαιούχων στους εξής τομείς:</p> <p>(1) οικονομικά και χρηματοοικονομικά,</p>

	<p>(2) διοίκηση επιχειρήσεων, (3) τραπεζική, (4) θετικές επιστήμες.</p> <p>Στη συνέχεια, κατόπιν της ολοκλήρωσης του πρώτου κύκλου των εν λόγω μεταπτυχιακών υποτροφιών, σε συνεργασία με την εθνική τράπεζα της Ελλάδος, ξεκίνησε ο δεύτερος κύκλος, τον Δεκέμβριο του 2018.</p>
<p>Μεταπτυχιακές υποτροφίες σε συνεργασία με την Siemens</p>	<p>Εν όψει του 2020, το συγκεκριμένο πρόγραμμα υποτροφιών είναι ανενεργό. Ωστόσο, η τελευταία του προκήρυξη πραγματοποιήθηκε κατά τον Ιούλιο του έτους 2013 και αφορούσε υποτροφίες μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα. Οι υποτροφίες αυτές χορηγούνταν διαμέσου του προγράμματος αριστείας IKY-Siemens. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ενέπιπτε στη συμφωνία συμβιβασμού που είχε συναφθεί μεταξύ της εταιρείας Siemens και της ελληνικής Δημοκρατίας.</p> <p>Αναλυτικότερα, πρόκειται για ένα πρόγραμμα που αφορούσε συνολικά πενήντα υποτροφίες, οι οποίες ήταν κατανεμημένες σε τέσσερα επιμέρους επιστημονικά πεδία, τα οποία είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> (α) Βιομηχανία (β) Ενέργεια (γ) Υγεία (δ) Υποδομές, Ανάπτυξη και Αστικό Περιβάλλον.

<p>Μεταπτυχιακές υποτροφίες σε συνεργασία με το ελληνικό κολλέγιο Βοστώνης</p>	<p>Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αναμένεται να διεξαχθεί και εντός του ακαδημαϊκού έτους 2020 – 2021. Επί του παρόντος, η διαδικασία υποβολής αιτήσεων για τον νέο κύκλο διεξαγωγής του προγράμματος δεν έχει ξεκινήσει.</p> <p>Πρόκειται για ένα πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών και πραγματοποίησης ανταλλαγών, το οποίο είναι αντίστοιχο με το πρόγραμμα που αναλύθηκε στο αμέσως προηγούμενο υποκεφάλαιο των προπτυχιακών υποτροφιών.</p>
<p>Χορήγηση μεταπτυχιακών υποτροφιών μέσω ΕΣΠΑ</p>	<p>Στο σημείο αυτό, αναφερόμαστε σε δύο επιμέρους πράξεις που διεξάγονται από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών σε συνεργασία με το ΕΣΠΑ, στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης (2007-2013).</p> <p>Η πρώτη εκ των δύο πράξεων (MIS-457231) αφορά το “πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές Α κύκλου - οριζόντια πράξη”. Πρόκειται για ένα έργο, το οποίο είναι συγχρηματοδοτούμενο από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο, καθώς επίσης και από τον ελληνικό κρατικό προϋπολογισμό.</p>

Ο συνολικός προϋπολογισμός της συγκεκριμένης πράξης ανερχόταν στα 16.798.000 ευρώ. Η υλοποίηση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε μέσω της αξιοποίησης ιδίων μέσων του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών. Η διάρκεια του συγκεκριμένου έργου κυμάνθηκε από την 1η Σεπτεμβρίου του έτους 2011 μέχρι και την 30ή Ιουνίου του έτους 2015.

Απώτερος σκοπός της συγκεκριμένης πράξης ήταν να χορηγηθούν υποτροφίες σε πολίτες της Ελλάδας ή άλλων κρατών, αρκεί να διαθέτουν ελληνική εθνικότητα, και οι οποίοι παράλληλα να είναι πτυχιούχοι ελληνικών ΑΕΙ/ΑΤΕΙ και να αποσκοπούν στην απόκτηση του πρώτου μεταπτυχιακού τους, είτε στην Ελλάδα είτε σε οποιοδήποτε άλλο κράτος του εξωτερικού.

Το συγκεκριμένο έργο κάλυπτε ορισμένα επιστημονικά πεδία και συγκεκριμένους ερευνητικούς τομείς. Επί της συγκεκριμένης πράξης γινόταν η διεξαγωγή του συνόλου των απαιτούμενων υποστηρικτικών δράσεων, οι οποίες ήταν άμεσα συνυφασμένες με την περαιτέρω ανάπτυξη πληροφοριακών εργαλείων διαχείρισης, δημοσιότητας και οργάνωσης.

Πρόκειται για μία πράξη, η οποία υλοποιήθηκε διαμέσου των ανωτέρω

αναφερόμενων προγραμμάτων υποτροφιών, κατά τη διάρκεια των ακαδημαϊκών ετών 2011 – 2012, 2012 – 2013, καθώς επίσης και 2013 – 2014. Μόλις ολοκληρώθηκε το συγκεκριμένο έργο υπολογίστηκε ότι από αυτό επωφελήθηκαν κατά προσέγγιση 900 μεταπτυχιακοί σπουδαστές.

Συνεχίζοντας στην δεύτερη πράξη (MIS-311542), αυτή, αφορά τα λεγόμενα “προγράμματα υποτροφιών του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών – οριζόντια πράξη” για λόγους απόκτησης μεταπτυχιακού, ή ακόμα και διδακτορικού τίτλου, είτε στην Ελλάδα είτε σε οποιοδήποτε άλλο κράτος του εξωτερικού, καθώς επίσης και για την υποστήριξη διεξαγόμενων μεταδιδακτορικών ερευνών και καλλιτεχνικών έργων.

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα, το οποίο επίσης συγχρηματοδοτήθηκε από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο και το κρατικό προϋπολογισμό, ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός του αν ερχόταν στα 16.500.000 ευρώ και το χρονικό διάστημα διεξαγωγής του κυμάνθηκε από την 1η Μαρτίου του έτους 2007 μέχρι και την 30ή Οκτωβρίου του έτους 2015.

Ο σκοπός του εν προκειμένω προγράμματος δεν διαφοροποιείται σε κανένα άλλο σημείο, από τον αντίστοιχο

	<p>σκοπό της ανωτέρω αναφερόμενης πράξης, παρά μόνο στο ότι δεν αφορά την απόκτηση πρώτου μεταπτυχιακού τίτλου, αλλά αφορά την απόκτηση δεύτερου μεταπτυχιακού ή πρώτου διδακτορικού τίτλου.</p> <p>Η υλοποίηση της συγκεκριμένης πράξης διεξήχθη κατά τη διάρκεια των ακαδημαϊκών ετών 2007 – 2008, 2008 – 2009, καθώς επίσης και 2009 – 2010. Κατόπιν της ολοκλήρωσης της συγκεκριμένης πράξης εκτιμήθηκε ότι από αυτήν επωφελήθηκαν κατά προσέγγιση 900 δικαιούχοι.</p>
<p>Υποτροφίες που χορηγούνται στο πλαίσιο της ελληνογαλλικής συνεργασίας για την διεξαγωγή ανωτάτων σπουδών στη Γαλλία</p>	<p>Από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών, κατά ακολούθηση των όρων και προϋποθέσεων που περιλαμβάνονται στην σύμβαση συνεργασίας, η οποία υπογράφηκε κατά την 15η Απριλίου του έτους 2020, με την υπηρεσία συνεργασίας και μορφωτικής δράσης της πρεσβείας της Γαλλίας, προβαίνει στην χρηματοδότηση και υλοποίηση ενός προγράμματος υποτροφιών.</p> <p>Η χρηματοδότηση αυτή διεξάγεται από κοινού από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών και την αντισυμβαλλόμενη ανωτέρω αναφερόμενη υπηρεσία. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υποτροφιών αφορά την διεξαγωγή μεταπτυχιακών</p>

	<p>σπουδών ή την εκπόνηση ερευνητικών έργων στη Γαλλία.</p> <p>Πρόκειται για ένα πρόγραμμα, το οποίο απαρτίζεται από δύο επιμέρους κατηγορίες χορηγούμενων υποτροφιών.</p> <p>Πρώτον, χορηγούνται υποτροφίες μεταπτυχιακών σπουδών σε οποιοδήποτε πανεπιστημιακό ίδρυμα της Γαλλίας και δεύτερον, οι εν λόγω υποτροφίες χορηγούνται για την ενίσχυση της βραχυπρόθεσμης κινητικότητας των υφιστάμενων νέων ερευνητών, προς τη Γαλλία, για λόγους υλοποίησης και ολοκλήρωσης των ερευνητικών έργων τους.</p> <p>Δεύτερον, στο πλαίσιο της ελληνογαλλικής συνεργασίας χορηγούνται υποτροφίες για την διεξαγωγή μεταπτυχιακών σπουδών τύπου Master 2, προς οποιοδήποτε ίδρυμα που εμπίπτει στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Γαλλίας. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2020 – 2021 αναμένεται η χορήγηση συνολικά 27 υποτροφιών.</p>
--	--

Πίνακας 8. Προγράμματα Μεταπτυχιακών Υποτροφιών Έμμεσης Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020β).

2.3.2.4 Διδακτορικές Υποτροφίες

Από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών υποψήφιοι διδάκτορες υποστηρίζονται σε μεγάλο βαθμό. Πιο συγκεκριμένα, μέσω των προγραμμάτων υποτροφιών που υποστηρίζονται και διεξάγονται από το εν λόγω ίδρυμα σε συνεργασία με λοιπούς φορείς, οι υποψήφιοι διδάκτορες έχουν τη δυνατότητα να ολοκληρώσουν ένα τμήμα ή ακόμα και ολόκληρη την διδακτορική διατριβή τους, τόσο εντός ελληνικής επικράτειας όσο και εκτός (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Ήδη, από το 2016 μέχρι και σήμερα, το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών προβαίνει στην υλοποίηση κύκλων προγραμμάτων χορήγησης υποτροφιών, απώτερος σκοπός των οποίων είναι η εκπόνηση των διδακτορικών των υποψηφίων διδασκάλων, στην Ελλάδα, σε διάφορα επιμέρους επιστημονικά πεδία. Τα εν λόγω επιστημονικά πεδία εμπίπτουν στο πλαίσιο των φυσικών επιστημών, των μηχανολογικών επιστημών, των ανθρωπιστικών επιστημών, καθώς επίσης και των επιστημών ζωής. Τα συγκεκριμένα προγράμματα υποτροφιών υποστηρίζονται παράλληλα από το ΕΣΠΑ 2014-2020 (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Αναλυτικότερα, πρόκειται για μία σειρά χρηματοδοτικών πράξεων, απώτερος σκοπός των οποίων είναι η υποστήριξη νέων ερευνητών, σε συνδυασμό με την διεξαγωγή ερευνών υψηλής επιστημονικής αξίας, από τις οποίες παράγονται αποτελέσματα υψηλών ερευνητικών προδιαγραφών. Αυτό, υποστηρίζεται τόσο στο πλαίσιο της Ελλάδας όσο και σε άλλες χώρες εντός ευρωπαϊκής ένωσης, όπως ακριβώς προαναφέρθηκε. Άλλωστε, τα συγκεκριμένα προγράμματα συγχρηματοδοτούνται από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο και εμπίπτουν στο πλαίσιο προγράμματος με τίτλο «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Συν τοις άλλοις, από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών πραγματοποιείται η χορήγηση υποτροφιών σε Έλληνες υπηκόους, οι οποίοι είναι απόφοιτοι πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στην Ελλάδα και αντίστοιχων ισότιμων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων του εξωτερικού. Απώτερος σκοπός της χορήγησης των υποτροφιών αυτών είναι η πραγματοποίηση και ολοκλήρωση του ερευνητικού σκέλους της διδακτορικής του διατριβής, η οποία διεξάγεται στο ευρωπαϊκό πανεπιστημιακό ινστιτούτο της Φλωρεντίας και το αντικείμενο αυτής εμπίπτει στο πλαίσιο κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Επιπροσθέτως, υφίσταται η δυνατότητα χορήγησης υποτροφιών, από την πλευρά των κληροδοτημάτων που διαχειρίζονται πλήρως από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών

υποτροφιών, με απώτερο σκοπό την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής των υποψηφίων διδασκάλων (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Συν τοις άλλοις, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μέχρι και το έτος 2015 πραγματοποιήθηκε η χορήγηση υποτροφιών, με απώτερο σκοπό αφενός στην εκπαίδευση και αφετέρου την μετεκπαίδευση των υποψηφίων διδασκάλων. Η χορήγηση των υποτροφιών αυτών έγινε διαμέσου τριών επιμέρους προγραμμάτων, η υλοποίηση των οποίων πραγματοποιήθηκε από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών, το οποίο συνεργάστηκε με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Έρευνας Σωματιδιακής Φυσικής – CERN (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2014 – 2015, πραγματοποιήθηκε η χορήγηση υποτροφιών, με απώτερο σκοπό την ολοκλήρωση τμημάτων των διδακτορικών διατριβών των υποψηφίων διδασκάλων, σε πανεπιστημιακά ιδρύματα που εδρεύουν στην Ισλανδία, τη Νορβηγία ή το Λιχτενστάιν. Η χορήγηση των συγκεκριμένων υποτροφιών έγινε κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής του προγράμματος με τίτλο «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Θαλάσσιων και Εσωτερικών Υδάτων» (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Στο σημείο αυτό, πρέπει να αναφερθεί ότι το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών, ενόψει της σύναψης συνεργασίας με την εθνική τράπεζα της Ελλάδος, προχώρησε, κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2014 – 2015, στη χορήγηση συνολικά δέκα υποτροφιών. Οι υποτροφίες αυτές χορηγήθηκαν σε συγκεκριμένους τομείς που εμπίπτουν στο πλαίσιο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Απώτερος σκοπός τους ήταν η ολοκλήρωση των διδακτορικών διατριβών των υποψηφίων διδασκάλων, στην Ελλάδα (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2012 – 2013, προσφέρθηκαν συνολικά εκατό θέσεις διδακτορικών υποτροφιών, εντός ελληνικής επικράτειας, από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών. Οι Υποτροφίες αυτές ενέπιπταν σε συνολικά τέσσερα θεματικά επιστημονικά πεδία, τα οποία είναι τα κάτωθι:

(1) Βιομηχανία

(2) Ενέργεια

(3) Υγεία

(4) Υποδομές, Αστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Η χορήγηση των υποτροφιών αυτών πραγματοποιήθηκε διαμέσου του προγράμματος IKY/SIEMENS. Συν τοις άλλοις, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του συγκεκριμένου προγράμματος, και πιο συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος 2016 – 2018, πραγματοποιήθηκε επιτυχής χρηματοδότηση για την ενίσχυση ογδόντα ερευνητικών προγραμμάτων. Η εκπόνηση των ερευνητικών αυτών προγραμμάτων πραγματοποιήθηκε μόνο σε ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, από την πλευρά ερευνητικών ομάδων, οι οποίες απαρτίζονταν από έναν βασικό ερευνητή και μέχρι δύο υποψήφιους διδάκτορες. Ο βασικός ερευνητής έπρεπε απαραίτητως να είναι μέλος ΔΕΠ/ΕΠ (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

Χαρακτηριστικά παραδείγματα διδακτορικών υποτροφιών που έχουν χορηγηθεί κατά καιρούς από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Χορήγηση διδακτορικών υποτροφιών μέσω ΕΣΠΑ (2014-2020)</p>	<p>Από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών, και ενόψει του προγράμματος με τίτλο “Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση” υπό την αιγίδα του ΕΣΠΑ 2014 – 2020, το οποίο συγχρηματοδοτείται τόσο από τον ελληνικό κρατικό προϋπολογισμό όσο και από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο, προέβη στην υλοποίηση κύκλου προγραμμάτων χορήγησης υποτροφιών σε συγκεκριμένους επιστημονικούς τομείς, που αναφέρθηκαν ανωτέρω στο παρόν υποκεφάλαιο.</p> <p>Απώτερος σκοπός της χορήγησης των υποτροφιών αυτών ήταν η ολοκλήρωση της διδακτορικής διατριβής των υποψηφίων διδακτόρων στην Ελλάδα. Ο βασικότερος στόχος του συγκεκριμένου</p>

προγράμματος ήταν η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διεξαγωγής έρευνας στο πλαίσιο της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής των υποψηφίων διδασκόντων.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εμπεριείχε τρεις διαφορετικές προσκλήσεις:

Η πρώτη πρόσκληση αφορούσε την “ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας” και πιο συγκεκριμένα τον δεύτερο κύκλο. Η συγκεκριμένη πρόσκληση αφορούσε τη χορήγηση συνολικά επτακοσίων υποτροφιών. Η μέγιστη διάρκεια των εν λόγω υποτροφιών ήταν τρία έτη. Οι δικαιούχοι ήταν υποψήφιοι διδάκτορες, οι οποίοι ήταν απόφοιτοι ελληνικών ΑΕΙ ή ΑΤΕΙ. Μάλιστα, απαραίτητη προϋπόθεση ήταν ο ορισμός της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής των εν λόγω υποψηφίων διδασκόντων μετά την 1η Ιανουαρίου του 2016.

Η δεύτερη πρόσκληση αφορούσε την “ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής έρευνας” και πιο συγκεκριμένα τον πρώτο κύκλο. Η συγκεκριμένη πρόσκληση αφορούσε υποψήφιους διδάκτορες που είχαν ήδη ξεκινήσει την διδακτορική τους διατριβή και η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή για αυτούς είχε οριστεί μέχρι και πριν 18

	<p>μήνες από την λήξη της προθεσμίας της υποβολής των αιτήσεων, η οποία ήταν η 15η Αυγούστου του έτους 2016.</p> <p>Η τρίτη πρόσκληση αφορούσε το πρόγραμμα “χορήγησης υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές δεύτερου κύκλου σπουδών”. Η συγκεκριμένη πρόσκληση αφορούσε υποψήφιους διδάκτορες, των οποίων η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή είχε οριστεί εντός χρονικού διαστήματος που ξεπερνούσε τους 18 μήνες αλλά όχι τους 36, μέχρι την λήξη της ημερομηνίας της υποβολής των αιτήσεων, που ήταν η 15η Μαΐου του έτους 2017. Αυτό σημαίνει ότι η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή, στους δικαιούχους υποψήφιους διδάκτορες, έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί εντός του χρονικού πλαισίου που εκτείνεται από την 1 Ιουλίου 2013 Ιουλίου του έτους 2015.</p>
<p>Χορήγηση διδακτορικών υποτροφιών μέσω ΕΣΠΑ (2007-2013)</p>	<p>Από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών, και ενόψει του προγράμματος με τίτλο “εκπαίδευση και δια βίου μάθηση” το οποίο διεξαγόταν υπό την αιγίδα του ΕΣΠΑ 2007 – 2013, προέβη στην υλοποίηση δύο επιμέρους πράξεων υποτροφιών. Η πρώτη πράξη (MIS-365150) αφορούσε το λεγόμενο “Πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών με διαδικασία εξατομικευμένης αξιολόγησης – οριζόντια πράξη”. Το</p>

συγκεκριμένο πρόγραμμα αφορούσε την διεξαγωγή διδακτορικών σπουδών και την κινητικότητα των υποψηφίων διδασκάλων και μεταδιδασκάλων. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα, το οποίο συγχρηματοδοτούνταν από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο, καθώς επίσης και από τον ελληνικό κρατικό προϋπολογισμό. Το συνολικό ποσό χρηματοδοτικής ενίσχυσης είχε αγγίξει τα 6.190.000 ευρώ και η υλοποίηση του διεξήχθη κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος από την 1η Σεπτεμβρίου του έτους 2011 μέχρι και την 30ή Ιουνίου του έτους 2015. Οι επιμέρους σκοποί του συγκεκριμένου προγράμματος χορήγησης υποτροφιών εμπίπτουν στο πλαίσιο των ανωτέρω περιγραφόμενων σκοπών, στο πλαίσιο του παρόντος υποκεφαλαίου. Αξιοσημείωτο, στο σημείο αυτό, είναι πως μέσω της συγκεκριμένης πράξης και μέχρι την λήξη της, εκτιμήθηκε ότι ωφελήθηκαν κατά προσέγγιση 92 υποψήφιοι διδάκτορες, καθώς επίσης και 92 άτομα από κινητικότητα προς ερευνητικά κέντρα άλλων ευρωπαϊκών χωρών, και τέλος, δύο επιπροσθέτως άτομα τα οποία επωφελήθηκαν από κινητικότητα βραχείας μετεκπαίδευσης προς τον οργανισμό CERN. Η δεύτερη πράξη (MIS-311542) αφορούσε το λεγόμενο “πρόγραμμα υποτροφιών ιδρύματος

	<p>κρατικών υποτροφιών – οριζόντια πράξη” και πιο συγκεκριμένα την απόκτηση μεταπτυχιακού ή διδακτορικού, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα, το οποίο συγχρηματοδοτούνταν από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο και από τον ελληνικό κρατικό προϋπολογισμό και το συνολικό ποσό χρηματοδοτικής ενίσχυσης άγγιξε τα 16.500.000 ευρώ. Το χρονικό διάστημα υλοποίησης του συγκεκριμένου προγράμματος κυμάνθηκε από την 1η Σεπτεμβρίου 2007 μέχρι και την 30ή Οκτωβρίου του έτους 2015. Βάσει εκτιμήσεων, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της συγκεκριμένης πράξης μέχρι και την λήξη της, ωφελήθηκαν κατά προσέγγιση 900 άτομα, τα οποία βρίσκονταν στο στάδιο της απόκτησης του μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου τους, στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.</p>
<p>Χορήγηση διδακτορικών υποτροφιών από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών στο ευρωπαϊκό πανεπιστημιακό ινστιτούτο Φλωρεντίας</p>	<p>Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε Έλληνες υποψήφιους διδάκτορες του ευρωπαϊκού πανεπιστημιακού ινστιτούτου Φλωρεντίας. Ουσιαστικά, υποστηρίζεται η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής Ελλήνων κατόχων τίτλων σπουδών που υπάγονται σε επίπεδο Master ή ισοδύναμων, αρκεί η εν λόγω εκπόνηση</p>

να γίνει στο ευρωπαϊκό πανεπιστημιακό ινστιτούτο της Φλωρεντίας.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα μάλιστα, υποστηρίζει την διεξαγωγή διδακτορικών διατριβών σε συγκεκριμένους επιστημονικούς τομείς και πιο συγκεκριμένα στο πεδίο του πολιτισμού και ιστορίας, των νομικών σπουδών, των οικονομικών σπουδών, καθώς επίσης και των πολιτικών και κοινωνικών επιστημών.

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα το οποίο συνεχίζει να είναι ενεργό και μάλιστα, στο πλαίσιο του ακαδημαϊκού έτους 2020 – 2021, υπολογίζεται η χορήγηση συνολικά πέντε υποτροφιών στο πλαίσιο αυτού.

<p>Χορήγηση διδακτορικών υποτροφιών από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών σε συνεργασία με την εθνική τράπεζα της Ελλάδας</p>	<p>Κατά τη διάρκεια του 2014, θεσπίστηκε, στο πλαίσιο της συνεργασίας του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών με την εθνική τράπεζα της Ελλάδας, αντίστοιχο πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών για λόγους εκπόνησης διδακτορικών διατριβών, η διάρκεια των οποίων δεν ξεπερνά τα τρία χρόνια.</p> <p>Η επιλογή των δικαιούχων, που θα λάμβαναν εν τέλει την εν λόγω υποτροφία, γινόταν κατόπιν προγενέστερης αξιολόγησής τους.</p> <p>Στο πλαίσιο της αξιολογικής διαδικασίας διεξαγόταν έλεγχος για το αν πληρούνται συγκεκριμένα κριτήρια.</p>
<p>Χορήγηση διδακτορικών υποτροφιών από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών σε συνεργασία με την εταιρία Siemens</p>	<p>Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, ενόψει του έτους 2020 είναι ανενεργό. Πρόκειται για ένα πλαίσιο χορήγησης διδακτορικών υποτροφιών, το οποίο προκηρύχθηκε κατά τον Ιούλιο του έτους 2013 για τη χορήγηση συνολικά εκατό υποτροφιών.</p> <p>Η χορήγηση αυτή γινόταν στο πλαίσιο του προγράμματος αριστείας που διεξαγόταν ενόψει της συνεργασίας της Siemens με το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών, επί του συμβιβασμού μεταξύ της ελληνικής Δημοκρατίας και της εταιρείας Siemens. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αφορούσε τέσσερα επιστημονικά πεδία, ήτοι τη βιομηχανία,</p>

	<p>την υγεία, τις υποδομές-αστική ανάπτυξη- περιβάλλον, καθώς επίσης και το επιστημονικό πεδίο της ενέργειας. Η επιλογή των ατόμων που θα δέχονταν την υποτροφία γινόταν κατόπιν προγενέστερης αξιολόγησής τους για το αν πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια.</p>
<p>Χορήγηση υποτροφιών για ερευνητικά προγράμματα αριστείας ενόψει της συνεργασίας του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών και της εταιρείας Siemens</p>	<p>Το συγκεκριμένο πρόγραμμα χορήγησης τέτοιου είδους υποτροφιών, ενόψει του έτους 2020, είναι ανενεργό. Ωστόσο, πρόκειται για ένα πρόγραμμα το οποίο υποστηρίχθηκε από τη συμφωνία συμβιβασμού μεταξύ της ελληνικής Δημοκρατίας και της εταιρείας Siemens. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος θα χρηματοδοτούνταν ογδόντα ερευνητικά προγράμματα, τα οποία εκπονούνταν αποκλειστικά και μόνο σε ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, από ερευνητικές ομάδες. Μάλιστα, οι ερευνητικές ομάδες αυτές έπρεπε απαραίτητως να απαρτίζονται από έναν κύριο ερευνητή και από το πολύ δύο υποψήφιους διδάκτορες, όπως προαναφέρθηκε στην αρχή του παρόντος υποκεφαλαίου.</p> <p>Οι χορηγούμενες υποτροφίες ήταν επιμερισμένης σε τρεις επιστημονικούς</p>

	<p>τομείς. Πιο συγκεκριμένα, προορίζονταν 26 υποτροφίες στον τομέα ενέργειας και βιομηχανίας, 28 υποτροφίες στον τομέα της υγείας και τέλος, 26 υποτροφίες στον τομέα υποδομών– αστικής ανάπτυξης– περιβάλλοντος.</p>
<p>Χορήγηση διδακτορικών υποτροφιών από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών σε συνεργασία με τον ΕΟΧ (Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος)</p>	<p>Πρόκειται για ένα πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών, που ενόψει του έτους 2020, είναι ανενεργό. Ωστόσο, είχε υλοποιηθεί επί του προγράμματος με τίτλο “Ολοκληρωμένη διαχείριση θαλασσίων και εσωτερικών υδάτων”.</p> <p>Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε χρηματοδοτηθεί σε ένα ποσοστό της τάξεως του 85% από χρηματικούς πόρους που προέρχονταν από τον χρηματοδοτικό μηχανισμό του ΕΟΧ. Το υπόλοιπο 15% προερχόταν από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.</p>
<p>Χορήγηση διδακτορικών υποτροφιών CERN</p>	<p>Από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών και ενόψει της συνεργασίας του με ευρωπαϊκούς, διακυβερνητικούς και διεθνείς οργανισμούς, είχαν συναφθεί νέες συμφωνίες. Οι συμφωνίες αυτές ήταν συνυφασμένες με την υποστήριξη της μετεκπαίδευσης επιστημόνων ελληνικής υπηκοότητας στον ευρωπαϊκό οργανισμό έρευνας σωματιδιακής φυσικής (CERN).</p>

	<p>Πρόκειται για ένα πρόγραμμα, το οποίο ενόψει του έτους 2020 είναι ανενεργό. Ωστόσο, συγχρηματοδοτήθηκε από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο, καθώς επίσης και από οικονομικούς πόρους που προέρχονταν από τον ελληνικό κρατικό προϋπολογισμό.</p>
--	---

Πίνακας 9. Προγράμματα Διδακτορικών Υποτροφιών Έμμεσης Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020γ).

2.3.2.5 Ερευνητικές Υποτροφίες

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, ήδη από το έτος 2016 μέχρι και σήμερα υποστηρίζει μία σειρά προγραμμάτων υποτροφιών, απώτερος σκοπός των οποίων είναι η εκπόνηση μεταδιδακτορικών ερευνών στην Ελλάδα, στους τομείς των φυσικών επιστημών και επιστημών μηχανικού, των επιστημών ζωής και των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Η υποστήριξη αυτή γίνεται στο πλαίσιο του κύκλου ΕΣΠΑ 2014 – 2020. Απώτερος σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος είναι η οικονομική ενίσχυση των μεταδιδακτόρων, ενώ στο πλαίσιο της υποστήριξης αυτής υφίσταται συγχρηματοδότηση της ευρωπαϊκής ένωσης μέσω του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου στο πλαίσιο του προγράμματος “Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και διά βίου μάθηση 2014 – 2020” (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020δ).

Στο πλαίσιο της εν λόγω παρεχόμενης υποστήριξης ένα πρόγραμμα που εμφανίζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι το λεγόμενο IKYDA. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα, το οποίο υποστηρίζεται από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών σε συνεργασία με τη γερμανική υπηρεσία ακαδημαϊκών ανταλλαγών. Η υποστήριξη αυτή παρέχεται ενόψει υφιστάμενης διμερούς συμφωνίας μεταξύ των δύο φορέων, η οποία ισχύει ήδη από το 2000. Απώτερος σκοπός του προγράμματος IKYDA είναι η επίτευξη μεγαλύτερης προώθησης της επιστημονικής συνεργασίας των ΑΕΙ και των ελληνικών και γερμανικών ερευνητικών ιδρυμάτων. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που αφορά επιστημονικές και ερευνητικές ομάδες, ανεξαρτήτως του γνωστικού αντικείμενου στο οποίο επικεντρώνονται και οι οποίες έχουν ως σκοπό την κατάρτιση ενός ενιαίου ερευνητικού σχεδίου με το αντίστοιχο που εφαρμόζεται στην Γερμανία. Μέσω αυτού του κοινού ερευνητικού σχεδίου θα είναι εφικτή ακόμα και η αμοιβαία ανταλλαγή επισκέψεων (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020δ).

Ένα ακόμα παράδειγμα υποστήριξης που παρέχεται από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών, προς τους μεταδιδάκτορες για την διεξαγωγή ερευνών, είναι η χορήγηση υποτροφιών διαμέσου του προγράμματος μετεκπαίδευσης Ελλήνων επιστημόνων στον οργανισμό CERN, καθώς επίσης και διαμέσου του προγράμματος “Ολοκληρωμένη διαχείρισης θαλασσιών και εσωτερικών υδάτων”, που χορηγήθηκαν υποτροφίες για την υποστήριξη μεταδιδακτορικών ερευνών στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020δ).

Χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταδιδακτορικών ερευνητικών υποτροφιών που έχουν χορηγηθεί κατά καιρούς από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Χορήγηση μεταδιδακτορικών ερευνητικών υποτροφιών από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών σε συνεργασία με την εταιρία Siemens	<p>Πρόκειται για ένα πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών το οποίο αυτήν τη στιγμή δεν βρίσκεται σε ισχύ. Το πρόγραμμα αυτό βρισκόταν σε ισχύ κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος 2013 – 2016. Στο πλαίσιο αυτού είχαν προσφερθεί υποτροφίες με σκοπό την εκπόνηση μεταδιδακτορικών ερευνών εντός ελληνικής επικράτειας διαμέσου του προγράμματος αριστείας του IKY–Siemens ενόψει της υφιστάμενης συμφωνίας συμβιβασμού που ήταν σε ισχύ μεταξύ της ελληνικής Δημοκρατίας και της εταιρείας Siemens. Μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος υποστηρίζονταν τα κάτωθι επιστημονικά πεδία:</p> <ol style="list-style-type: none">1/ Βιομηχανικός κλάδος2/ Κλάδος υγείας3/ Κλάδος ενέργειας4/ Αστική ανάπτυξη– υποδομές – περιβάλλον

<p>Χορήγηση μεταδιδακτορικών ερευνητικών υποτροφιών CERN</p>	<p>Πρόκειται για ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα, το οποίο αυτήν τη στιγμή δεν βρίσκεται σε ισχύ. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού υποστηριζόταν η μετεκπαίδευση Ελλήνων επιστημόνων στο CERN. Η επιλογή των δικαιούχων γινόταν από τον ίδιο τον ευρωπαϊκό οργανισμό έρευνας σωματιδιακής φυσικής. Άλλωστε, οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων υποβάλλονταν απευθείας σε αυτόν. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα, δικαιούχοι του οποίου ήταν μεταδιδάκτορες και νέοι μηχανικοί ελληνικών ΑΕΙ των επιστημών μηχανικών, πληροφορικής και εφαρμοσμένης φυσικής.</p>
<p>Χορήγηση μεταδιδακτορικών ερευνητικών υποτροφιών από το ίδρυμα κρατικών υποτροφιών σε συνεργασία με το DAAD</p>	<p>Πρόκειται για ένα πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών που υποστηρίζεται από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών και την γερμανική υπηρεσία ακαδημαϊκών ανταλλαγών. Το πρόγραμμα αυτό βρίσκεται σε ισχύ ακόμα και σήμερα. Μέσω του προγράμματος αυτού είναι δυνατόν να επωφεληθούν ερευνητές και επιστήμονες, ανεξαρτήτως γνωστικού αντικείμενου, που καταρτίζουν κοινά ερευνητικά σχέδια με τους Γερμανούς εταίρους στο πλαίσιο αμοιβαίων ανταλλαγών επισκέψεων. Η παροχή χρηματοδοτήσεων ενόψει του συγκεκριμένου προγράμματος δεν είναι</p>

δυνατόν να είναι μικρότερη του ενός έτους και μεγαλύτερη των τριών ετών. Η προκήρυξη του συγκεκριμένου προγράμματος γίνεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, η λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων των ενδιαφερομένων είναι τον Σεπτέμβριο. Οι αιτήσεις υποβάλλονται στον εθνικό φορέα της εκάστοτε χώρας. Έτσι, στην περίπτωση της Ελλάδας οι αιτήσεις υποβάλλονται στο Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών και στην περίπτωση της Γερμανίας οι αιτήσεις υποβάλλονται στο DAAD. Οι επιστημονικές ερευνητικές ομάδες που προέρχονται από την κάθε χώρα πρέπει απαραίτητως να απαρτίζονται το λιγότερο από τρία μέλη, λαμβανομένου υπόψιν και του επιστημονικού υπευθύνου. Επίσης, οι ομάδες δεν δύνανται να είναι μεγαλύτερες των έξι μελών. Τα μέλη των ομάδων πρέπει απαραίτητως να είναι ενεργοί καθηγητές, ανεξαρτήτως βαθμίδας, προερχόμενοι από ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς επίσης και ερευνητές από ελληνικά ερευνητικά ιδρύματα, διδάκτορες, υποψήφιοι διδάκτορες, καθώς επίσης και φοιτητές μεταπτυχιακών σπουδών. Η συνεργασία μεταξύ δύο ή περισσότερων ιδρυμάτων είναι εφικτή, δίχως να λαμβάνεται

	<p>υπόψιν αν τα συνεργαζόμενα ιδρύματα είναι στην Ελλάδα για την Γερμανία.</p> <p>Βάσει της σύμβασης που έχει συναφθεί μεταξύ του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών και του DAAD, οι αιτήσεις που λαμβάνονται τόσο από την πλευρά Ελλήνων όσο και από την πλευρά Γερμανών ενδιαφερομένων εξετάζονται και αξιολογούνται από πιστοποιημένη αξιολογική επιτροπή. Σε πρωταρχικό στάδιο η αξιολογική διαδικασία λαμβάνει χώρα στην έδρα του εκάστοτε αρμόδιου εθνικού φορέα. Η ολοκλήρωσή της διεξάγεται ενόψει αξιολόγησης που λαμβάνεται από επιτροπή που απαρτίζεται τόσο από Έλληνες όσο και από Γερμανούς αξιολογητές. Κατά την αξιολόγηση δίνεται προτεραιότητα στους νέους επιστήμονες, καθώς επίσης και στον βαθμό πληρότητας των ερευνητικών σχεδίων που έχουν υποβληθεί, αλλά και στην δυνατότητα της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων, από επιστημονικής άποψης.</p>
<p>Χορήγηση μεταδιδακτορικών ερευνητικών υποτροφιών ελληνογαλλικής συνεργασίας</p>	<p>Το συγκεκριμένο είδος υποτροφιών χορηγείται από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών στο πλαίσιο της ελληνογαλλικής συνεργασίας, με απώτερο σκοπό την πραγματοποίηση ανωτάτων σπουδών στη Γαλλία. Υποστηρίζεται δε, από την σύμβαση συνεργασίας του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών με την υπηρεσία</p>

συνεργασίας και μορφωτικής δράσης της πρεσβείας της Γαλλίας και το γαλλικό ινστιτούτο της Ελλάδας, η οποία συνάφθηκε την 15η Απριλίου του 2020. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα υποτροφιών το οποίο είναι νέο και ισχύει και σήμερα. Στο πλαίσιο αυτού υφίσταται η από κοινού χρηματοδότηση προγραμμάτων υποτροφιών για την διεξαγωγή σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου, καθώς επίσης και ερευνητικών έργων στην Γαλλία. Επί του συγκεκριμένου χρηματοδοτικού προγράμματος εντοπίζονται δύο επιμέρους κατηγορίες χορηγούμενων υποτροφιών. Η πρώτη αφορά τη διεξαγωγή μεταπτυχιακών σπουδών σε ιδρύματα της γαλλικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η δεύτερη αφορά την πραγματοποίηση βραχυπρόθεσμης κινητικότητας των νέων ερευνητών από την Ελλάδα στη Γαλλία με σκοπό την ολοκλήρωση ενός ερευνητικού έργου. Ο βραχυπρόθεσμος χρονικός ορίζοντας ορίζεται μεταξύ ενός έως και τεσσάρων μηνών. Οι έρευνες διεξάγονται σε εργαστήρια γαλλικών πανεπιστημίων ή ακόμα και σε γαλλικούς ερευνητικούς οργανισμούς. Για το ακαδημαϊκό έτος 2020 – 2021, αποσκοπείται η χορήγηση υποτροφιών για συνολικά 58 μήνες.

<p>Χορήγηση μεταδιδακτορικών ερευνητικών υποτροφιών μεταξύ του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών και του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Φλωρεντίας</p>	<p>Πρόκειται για ένα πλαίσιο χορήγησης υποτροφιών που ισχύει ακόμα και σήμερα και το οποίο βασίζεται στην ιδρυτική συνθήκη ευρωπαϊκού πανεπιστημιακού ινστιτούτου (N.1628/1986). Βάσει του προγράμματος αυτού, χορηγούνται υποτροφίες σε Έλληνες ερευνητές που έχουν εισαχθεί στα προγράμματα που υποστηρίζονται από το ευρωπαϊκό πανεπιστημιακό ινστιτούτο. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζονται δύο επιμέρους προγράμματα υποτροφιών. Το πρώτο αφορά τη διεξαγωγή διδακτορικών σπουδών και το δεύτερο την διεξαγωγή μεταδιδακτορικών ερευνών και καταρτίσεων στους τομείς ιστορίας και πολιτισμού, κοινωνικών και πολιτικών επιστήμων, οικονομικών και νομικών επιστημών. Στο πλαίσιο του ακαδημαϊκού έτους 2020 – 2021 προγραμματίζεται η χορήγηση μίας υποτροφίας, ενόψει του προγράμματος χορήγησης υποτροφιών του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών με τίτλο “Hellenic ministry of education and religious affairs. - Max Weber scholarship”.</p>
---	---

Πίνακας 10. Προγράμματα Μεταδιδακτορικών Ερευνητικών Υποτροφιών Έμμεσης Χρηματοδότησης της Εκπαίδευσης (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020δ).

2.3.2.6 Υποτροφίες Ξένων Υπηκόων

Από την πλευρά του ιδρύματος κρατικών υποτροφιών και ήδη από το έτος 1964 χορηγούνται υποτροφίες, όχι μόνο σε Έλληνες, αλλά και σε ξένους υπηκόους, είτε αυτοί είναι αλλογενείς είτε ομογενείς. Η χορήγηση των εν λόγω υποτροφιών γίνεται για την διεξαγωγή των μεταπτυχιακών σπουδών των ξένων υπηκόων, καθώς επίσης και για την υποστήριξη των διδακτορικών και μεταδιδακτορικών ερευνών τους, εφόσον αυτές διεξάγονται στην Ελλάδα (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020ε).

Ήδη από το έτος 1992 βρίσκεται σε ισχύ το λεγόμενο πρόγραμμα “Ελληνική γλώσσα και πολιτισμός”. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος χορηγούνται υποτροφίες που διαρκούν μέχρι και οχτώ μήνες και απώτερος σκοπός τους είναι η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού από τους ξένους υπηκόους. Για την υλοποίησή του, το συγκεκριμένο πρόγραμμα ανατίθεται σε ένα εκ των ελληνικών ΑΕΙ, ο προσδιορισμός του οποίου γίνεται από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020ε).

Διαμέσου της χορήγησης των εν λόγω υποτροφιών, επιτυγχάνεται η προώθηση της διεθνούς διακίνησης επιστημόνων και των σχέσεων ξένων υπηκόων με το ελληνικό κράτος, τη στιγμή κατά την οποία τους δίνεται η ευκαιρία να γνωρίσουν τον ελληνικό πολιτισμό και τους ελληνικούς θεσμούς. Ενόψει των συγκεκριμένων υποτροφιών, συν τοις άλλοις, επιτυγχάνεται η χορήγηση μεταπτυχιακών υποτροφιών με απώτερο σκοπό την ενίσχυση των προγραμμάτων ΙΑΣΩΝ και ΘΥΕΣΠΑ (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020ε).

2.3.2.7 Λοιποί Φορείς του Εξωτερικού

Η χορήγηση υποτροφιών, προς τους Έλληνες πολίτες, είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί και από την πλευρά ξένων φορέων, όπως είναι επι παραδείγματι τα κρατικά ιδρύματα υποτροφιών, διεθνείς οργανισμοί, καθώς επίσης και πρεσβείες (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020στ).

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών διαδραματίζει, στην περίπτωση αυτή, τον ρόλο του μεσάζοντα ενημέρωσης για την υπόσταση των εν λόγω υποτροφιών. Φυσικά, κάθε πρόγραμμα χορήγησης υποτροφιών περιγράφεται στο πλαίσιο της δικής του εξατομικευμένης δημοσιευμένης πρόσκλησης και ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος έχει την υποχρέωση της μελέτης του κειμένου αυτής και της ακολούθησης των διαδικασιών που περιγράφονται εντός αυτού (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020στ).

Ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα χορηγούμενων υποτροφιών από ξένους φορείς είναι οι υποτροφίες αριστείας για μεταπτυχιακές σπουδές στη Γαλλία, που αφορούσαν το ακαδημαϊκό έτος 2019 – 2020, οι υποτροφίες που χορηγούνταν από την πλευρά του γαλλικού κράτους με απώτερο σκοπό την διεξαγωγή μεταδιδακτορικών ερευνών στη Γαλλία κατά το έτος 2019, οι υποτροφίες που χορηγούνταν από το γαλλικό κράτος με απώτερο σκοπό την εκπόνηση μεταπτυχιακών προγραμμάτων στη Γαλλία για το ακαδημαϊκό έτος 2018, τα προγράμματα υποτροφιών αριστείας της γαλλικής κυβέρνησης για το ακαδημαϊκό έτος 2017 – 2018, τα προγράμματα υποτροφιών που χορηγούνταν με σκοπό την πραγματοποίηση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών στην Τουρκία κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016 – 2017, τα προγράμματα υποτροφιών που ενίσχυαν τους Έλληνες υπηκόους για την πραγματοποίηση σπουδών στο Ισραήλ, οι υποτροφίες που χορηγούνταν με σκοπό την πραγματοποίηση διδακτικών σπουδών στο Χονγκ Κονγκ, καθώς επίσης και υποτροφίες που χορηγούνταν για την πραγματοποίηση σπουδών στη Ρουμανία (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020στ).

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3.1 Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση

Η εμπειρική διερεύνηση των στατιστικών δεδομένων μας δίνει τη δυνατότητα να απαντήσουμε στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα ποιος είναι ο κατάλληλος έλεγχος ο οποίος πρέπει να ασκήσουμε για να διαπιστώσουμε την βασιμότητα ή την ισχύ κάποιας υπόθεσης αναφορικά με την τιμή μιας παραμέτρου ενός ή περισσότερων δειγμάτων ή πληθυσμών.

Για να κάνουμε την παραπάνω διαπίστωση θα πρέπει να διαχωρίσουμε τους ελέγχους τους οποίους ασκούμε σε παραμετρικούς και μη παραμετρικούς, η μεθοδολογία δηλαδή που θα ακολουθήσουμε θα πρέπει να καθοριστεί. Παραμετρικοί είναι οι έλεγχοι που απαιτούν την ικανοποίηση κάποιων συνθηκών και προϋποθέσεων σχετικά με τις παραμέτρους ενός πληθυσμού ή σχετικά με την κατανομή τους. Η συνήθης υπόθεση είναι ότι ο πληθυσμός ακολουθεί την ανωνική κατανομή ή ότι οι διακυμάνσεις των δειγμάτων είναι ίσες.

Στους μη παραμετρικούς ελέγχους ή αλλιώς μη παραμετρικά κριτήρια, η υπόθεση της κανονικότητας του πληθυσμού δεν χρειάζεται. Οι έλεγχοι αυτοί δεν επικεντρώνονται σε παραμέτρους του πληθυσμού, γι' αυτό και λέγονται μη παραμετρικοί, αλλά στη μορφή των κατανομών.

Οι μη παραμετρικοί έλεγχοι έχουν μακρά ιστορία και προηγούνται της εισόδου των ηλεκτρονικών υπολογιστών στη στατιστική. Αντίθετα, οι παραμετρικοί έλεγχοι συνληθως απαιτούν πολύπλοκους υπολογισμούς και στηρίζονται στην τεράστια υπολογιστική ισχύ των υπολογιστών και για το λόγο αυτό θεωρούνται από πληθώρα επιστημόνων ότι είναι πιο αξιόπιστοι σε σχέση με τους μη παραμετρικούς.

Παρόλα αυτά η αλήθεια είναι ότι και τα δύο είδη κριτηρίων έχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Έτσι, ενώ οι μη παραμετρικοί έλεγχοι είναι αρκετά πιο εύκολοι θεωρητικά, πρακτικά χρειάζεται να χρησιμοποιήσουμε μεγάλο δείγμα για να είναι αξιόπιστα τα αποτελέσματα μας και οι υπολογισμοί αυτών.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως και τα δύο είδη ελέγχων παρέχουν πληροφορίες και διαφωτίζουν διαφορετικές πτυχές ανάλογα με την έρευνα την οποία διεξάγουμε και την ανάλυση την οποία χρειάζεται να γλινει για να έχουμε ακριβή αποτελέσματα. Άρα, η

χρήση τους δεν πρέπει να είναι ανταγωνιστική αλλά αντιθέτως να αλληλοσυμπληρώνονται.

Παρακάτω η μεθοδολογία που κρίναμε κατάλληλη και θα ακολουθήσουμε είναι οι μη παραμετρικοί έλεγχοι και έναν από αυτούς θα χρησιμοποιήσουμε για να καταλήξουμε στα συμπεράσματα μας για την επένδυση στην εκπαίδευση.

Οι συχνότερα χρησιμοποιούμενοι μη παραμετρικοί έλεγχοι από τους κοινωνικούς επιστήμονες είναι οι έλεγχοι χ^2 . Είναι μη παραμετρικοί έλεγχοι και δεν απαιτούν υποθέσεις για την κατανομή του πληθυσμού. Είναι επίσης κατάλληλοι για περιπτώσεις κατηγορικών δεδομένων, κάτι που είναι πολύ συχνό σε έρευνες κοινωνικών επιστημών. Οι έλεγχοι χ^2 μπορεί να χρησιμοποιούνται σ'ένα δείγμα οπότε έχουμε έλεγχο προσαρμογής ή σε δύο ή περισσότερα δείγματα, οπότε έλεγχο ανεξαρτησίας.

Μια δεύτερη μέθοδος συχνά χρησιμοποιούμενη η οποία ενδείκνυται για ανεξάρτητα δείγματα για μια μεταβλητή και θέλουμε να διαπιστώσουμε εάν το ένα δείγμα έχει μεγαλύτερες τιμές από το άλλο χρησιμοποιούμε τον έλεγχο Mann-Witney. Για να γίνει ο συγκεκριμένος έλεγχος απαιτείται τα δείγματα να είναι τυχαία και ανεξάρτητα, οι παρατηρήσεις πρέπει να είναι σε ιεραρχική κλίμακα. Το μέγεθος των δειγμάτων δεν έχει σημασία, ακολουθείται δηλαδή διαφορετική διαδικασία εάν τα δείγματα έχουν μέγεθος μικρότερο ή μεγαλύτερο από 10.

Εάν έχουμε δύο δείγματα που δεν είναι ανεξάρτητα και θέλουμε να ελέγξουμε εάν υπάρχει μεταξύ τους διαφορά χρησιμοποιούμε τον έλεγχο Wilcoxon ή αλλιώς προσημασμένος έλεγχος τάξεων Wilcoxon. Είναι αντίστοιχος μη παραμετρικός έλεγχος με τον έλεγχο Mann-Witney. Ο έλεγχος εφαρμόζεται σε εξαρτημένα δείγματα και θα πρέπει να σημειώσουμε ότι επειδή παίρνουμε διαφορές μεταξύ των δειγμάτων η κλίμακα μέτρησης δεν μπορεί να είναι απλά ιεραρχική, θα πρέπει να είναι αναλογική. Όταν έχουμε τρεις ή περισσότερους πληθυσμούς και θέλουμε να ελέγξουμε αν είναι ίδιοι χρησιμοποιούμε τον έλεγχο Kruskal-Wallis. Οι πληθυσμοί δεν απαιτείται να ακολουθούν την κανονική κατανομή, ούτε να έχουν την ίδια διακύμανση. Η μόνη απαίτηση είναι τα μεγέθη των δειγμάτων να είναι μεγαλύτερα ή ίσα με 5.

Ο προσημικός έλεγχος, ο επόμενος μη παραμετρικός έλεγχος είναι ένας απλός έλεγχος για περιπτώσεις όπου μας ενδιαφέρει η κατεύθυνση της προτίμησης των συμμετεχόντων σε μια έρευνα και όχι το μέγεθος της προτίμησης ή μας ενδιαφέρει η απλή σύγκριση με μια τιμή και όχι το μέγεθος της διαφοράς. Δεν απαιτείται έλεγχος για κανονικότητα της κατανομής του πληθυσμού. Ο έλεγχος γίνεται για τη διάμεσο, η οποία υποτίθεται ότι είναι η τιμή που εισέρχεται στη μηδενική υπόθεση και

διακρίνουμε περιπτώσεις ανάλογα με το μέγεθος του δείγματος ή εάν πρόκειται για ζεύγη τιμών.

Τελευταίος μη παραμετρικός έλεγχος που χρησιμοποιείται όταν τα δεδομένα μετρώνται σε ιεραρχική κλίμακα και όταν οι κατανομές των μεταβλητών δεν προϋποτίθενται να είναι κανονικές, είναι ο έλεγχος που γίνεται με το συντελεστή συσχέτισης τάξεων Spearman που συμβολίζεται με r_{ho} ή r_s . Ο συντελεστής χρησιμοποιείται για την εξέταση της συσχέτισης ανάμεσα σε μεταβλητές για ζεύγη τιμών εξαρτημένων δειγμάτων. Σημειώνουμε ότι οι μεταβλητές μπορεί να μετρώνται σε αριθμητικές κλίμακες (Σαριαννίδης & Κοντέος, 2012).

Ο μη παραμετρικός έλεγχος που θα χρησιμοποιήσουμε καθώς εξυπηρετεί την ανάλυση και διερεύνηση των δεδομένων που διαθέτουμε είναι ο τελευταίος δηλαδή ο έλεγχος Spearman. Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε τη θεωρητική ανάλυση του ελέγχου έτσι ώστε να την εφαρμόσουμε στην εμπειρική διερεύνηση που θα διενεργήσουμε προσπαθώντας να καταλήξουμε στα κατάλληλα συμπεράσματα για τη συσχέτιση των μεγεθών μεταξύ τους.

Ο τύπος που χρησιμοποιούμε για τον έλεγχο Spearman είναι $r_{ho} = 1 - 6 \sum d^2 / n(n^2 - 1)$, όπου n είναι το μέγεθος του δείγματος δηλαδή ο αριθμός των ζευγών των παρατηρήσεων και d είναι η διαφορά τάξεως ανάμεσα στα ζεύγη. Οι τιμές του r_{ho} κυμαίνονται από -1 (αρνητική συσχέτιση) έως 1 (θετική συσχέτιση). Όπως φαίνεται στον τύπο χρησιμοποιούμε την τάξη μεγέθους των δεδομένων και όχι τις πραγματικές τιμές των δεδομένων. Κάθε d_i προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της τάξης μεγέθους της μιας μεταβλητής σε σχέση με την τάξη μεγέθους της άλλης.

Επομένως ακολουθούμε την εξής διαδικασία για τον υπολογισμό του r_{ho} :

- ✚ Βάζουμε σε αύξουσα τάξη μεγέθους την πρώτη μεταβλητή X_i .
- ✚ Σε διπλανή στήλη αναγράφουμε την τάξη μεγέθους, η οποία θα πρέπει να είναι 1,2,3 κτλ.
- ✚ Σε επόμενη στήλη βάζουμε τις αντίστοιχες παρατηρήσεις για τη δεύτερη μεταβλητή Y_i . Προσέχουμε να είναι σωστή η αντιστοίχιση ανάμεσα σε κάθε ζεύγος τιμών, δηλαδή ανάμεσα σε X_i και Y_i .
- ✚ Σε διπλανή στήλη αναγράφουμε την τάξη μεγέθους της κάθε παρατήρησης της δεύτερης μεταβλητής Y_i .
- ✚ Σε επόμενη στήλη βρίσκουμε τις διαφορές των τάξεων.
- ✚ Τέλος, δημιουργούμε μια στήλη με τις διαφορές υψωμένες στο τετράγωνο τις οποίες αθροίζουμε και βρίσκουμε το συντελεστή r_{ho} .

Για να ελέγξουμε τη στατιστική σημαντικότητα του συντελεστή συσχέτισης χρησιμοποιούμε τον πίνακα που παρατίθεται παρακάτω σύμφωνα με τους Σαριαννίδη και Κοντέο (2012):

Πίνακας 11: Κριτικές Τιμές Συντελεστή Spearman(RHO).

ΜΟΝΟΠΛΕΥΡΟΣ	0.05	0.025	0.01	0.005
ΔΙΠΛΕΥΡΟΣ	0.1	0.05	0.02	0.01
N				
8	0.643	0.738	0.833	0.881
9	0.600	0.700	0.783	0.833
10	0.564	0.648	0.745	0.794
11	0.536	0.618	0.709	0.755
12	0.503	0.587	0.671	0.727
13	0.484	0.560	0.648	0.703
14	0.464	0.538	0.622	0.675
15	0.446	0.521	0.604	0.654
16	0.429	0.503	0.582	0.635
17	0.414	0.485	0.566	0.615
18	0.401	0.472	0.550	0.600
19	0.391	0.460	0.535	0.584
20	0.380	0.447	0.520	0.570
21	0.370	0.435	0.508	0.556
22	0.361	0.425	0.496	0.544
23	0.353	0.415	0.486	0.532
24	0.344	0.406	0.476	0.521
25	0.337	0.398	0.466	0.511

Διατυπώνονται οι υποθέσεις, μηδενική, ότι δεν υπάρχει συσχέτιση και εναλλακτική ότι υπάρχει και συγκρίνεται η τιμή της στατιστικής που βρήκαμε με την κριτική τιμή r_{ho} . Η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται αν $|r_{ho}| \geq r_{ho_c}$ ενώ γίνεται δεκτή όταν συμβαίνει το αντίθετο.

3.2 Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση Δημόσιας Επένδυσης στην Εκπαίδευση-Οικονομική Μεγέθυνση

Σύμφωνα με το ερευνητικό μας ερώτημα θα πρέπει να μπορούμε να ελέγξουμε πως η δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση επηρεάζεται από την οικονομική μεγέθυνση και να μπορούμε να τη συσχετίσουμε με πολλά μεγέθη όπως είναι το πραγματικό ΑΕΠ, το έλλειμμα, το ονομαστικό ΑΕΠ, το χρέος, τον πληθωρισμό και πολλά άλλα. Ενδεικτικά αλλά πολύ στοχευμένα θα εξετάσουμε το πραγματικό ΑΕΠ, το έλλειμμα που είναι αποτέλεσμα του δημόσιου χρέους και τον πληθωρισμό δηλαδή την μεταβολή των τιμών.

Θέλοντας να είμαστε πιο αξιόπιστοι θα προσπαθήσουμε να χρησιμοποιήσουμε στοιχεία αρκετών ετών και συγκεκριμένα θα πραγματοποιήσουμε ελέγχους σε βάθος δεκαπενταετίας 1998-2014.

Θα πρέπει αρχικά σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Spearman να δημιουργήσουμε τρία διαφορετικά πινακάκια τα οποία θα έχουν ως αλληλοσχετιζόμενες μεταβλητές τη δημόσια επένδυση και κάθε έναν από τους παραπάνω παράγοντες που συμπεριλαμβάνονται στην οικονομική μεγέθυνση.

Για την καλύτερη κατανόηση των μεταβλητών θα αναφέρουμε ενδεικτικά τους ορισμούς των μεταβλητών. Πραγματικό ΑΕΠ είναι η συνολική αξία των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται κατά τη διάρκεια ενός έτους από συντελεστές παραγωγής που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους μιας χώρας ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία βρίσκονται οι συντελεστές παραγωγής. Το ονομαστικό ΑΕΠ αποτιμά την αξία της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών σε τρέχουσες τιμές ενώ το πραγματικό σε τιμές έτους βάσης, το έτος δηλαδή που εμείς έχουμε ορίσει ως έτος σύγκρισης.

Δημόσιο χρέος είναι το σύνολο των οφειλών σε χρηματικές μονάδες του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Υπό την έννοια ευρύτερος δημόσιος τομέας συμπεριλαμβάνονται όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης ενός κράτους: κυβέρνηση, νομαρχία, δήμος κλπ. Το δημόσιο χρέος αυξάνεται από έτος σε έτος κατά το ποσό που ο ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει έλλειμμα, ή αντιστρόφως μειώνεται κατά το ποσό που παρουσιάζει πλεόνασμα.

Πληθωρισμός είναι η συνεχής αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών μιας οικονομίας μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ο πληθωρισμός μπορεί να είναι είτε θετικός, είτε αρνητικός (οπότε μιλάμε για αποπληθωρισμό).

Θα ξεκινήσουμε λοιπόν εξετάζοντας τα τρία παραπάνω μεγέθη σε σχέση με τη δημόσια επένδυση για να δούμε πώς συσχετίζονται αντλώντας τα στοιχεία από την Παγκόσμια Τράπεζα.

Πραγματικό ΑΕΠ vs Δημόσια επένδυση

Πίνακας 12: Πραγματικό ΑΕΠ Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2014

Έτος	Χώρα	Πραγματικό ΑΕΠ	Δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση ως ποσοστό ΑΕΠ
1998	Greece	4,15	2,84
1999	Greece	3,05	2,98
2000	Greece	4,23	3,16
2001	Greece	3,61	3,38
2002	Greece	3,14	3,36
2003	Greece	6,54	3,6
2004	Greece	4,89	3,94
2005	Greece	1,13	3,19
2006	Greece	5,74	3,12
2007	Greece	3,38	3,16
2008	Greece	-0,44	3,3
2009	Greece	-4,36	3,3
2010	Greece	-5,34	3,16
2011	Greece	-8,87	3,04
2012	Greece	-6,62	2,99
2013	Greece	-3,98	3,02
2014	Greece	-3,10	2,78

(Πηγή: www.eurostat.gr)

Χρησιμοποιώντας τα παραπάνω δεδομένα τα οποία αντλήσαμε από την ΕΛΣΤΑΤ θα εφαρμόσουμε τα βήματα του ελέγχου Spearman και θα υπολογίσουμε τον δείκτη rho για να δούμε πώς συσχετίζονται μεταξύ τους τα μεγέθη.

Πίνακας 13: Υπολογισμός Rho Πραγματικό ΑΕΠ Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση

Xi	Yi	τάξη μεγέθους xi	τάξη μεγέθους yi	xi-yi=d	d(2)
-8,87	3,04	1	6	-5	25
-6,62	2,99	2	4	-2	4
-5,34	3,16	3	9	-6	36
-4,36	3,04	4	6	-2	4
-3,98	3,02	5	5	0	0
-3,10	2,78	6	1	5	25
-0,44	3,30	7	12	-5	25
1,13	3,19	8	11	-3	9
3,05	2,98	9	3	6	36
3,14	3,36	10	13	-3	9
3,38	3,36	11	14	-3	9
3,61	3,38	12	15	-3	9
4,15	2,84	13	2	11	121
4,23	3,16	14	10	4	16
4,89	3,94	15	17	-2	4
5,74	3,12	16	8	8	64
6,54	3,60	17	16	1	1
				Σd(2)	397

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

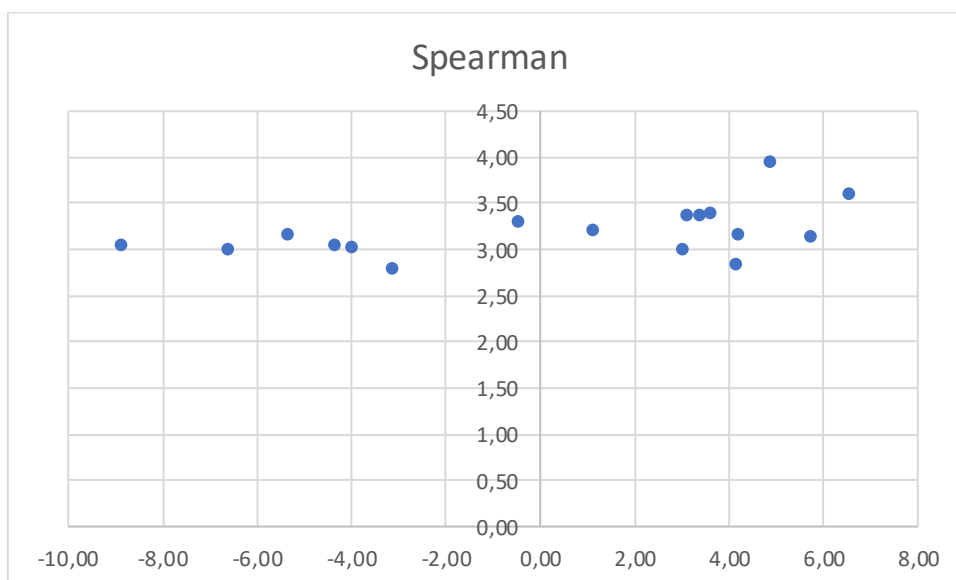
Ο δείκτης rho= $1-6\sum d^2/n(n^2-1)=1-6*397/17*(17^2-1)=1-2382/4896=1-0.48=0.52$

Διατυπώνουμε τις υποθέσεις:

H₀: δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H₁: υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Στον πίνακα που παραθέσαμε παραπάνω με επίπεδο σημαντικότητας 1% βλέπουμε ότι η κριτική τιμή για τα 17 ζεύγη τιμών είναι $0,615 > 0,52$. Άρα απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι το ΑΕΠ συσχετίζεται με τη δημόσια επένδυση και μάλιστα θετικά καθώς όσο αυξάνεται το ΑΕΠ τόσο περισσότερα είναι τα χρήματα τα οποία δίνονται για επένδυση στην εκπαίδευση.

Εικόνα 12: Συσχέτιση ΑΕΠ Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman
(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Έλλειμμα vs Δημόσια επένδυση

Πίνακας 14: Ελλείμματος Και Δημόσιας Επένδυσης Στην Εκπαίδευση 1998-2014

Έτος	Χώρα	Έλλειμμα	Δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση ως ποσοστό ΑΕΠ
1998	Greece	-3,79	2,84
1999	Greece	-3,06	2,98
2000	Greece	-3,76	3,16
2001	Greece	-4,49	3,38
2002	Greece	-4,90	3,36
2003	Greece	-5,80	3,6
2004	Greece	-7,47	3,94
2005	Greece	-5,48	3,19
2006	Greece	-6,12	3,12
2007	Greece	-6,74	3,16
2008	Greece	-9,92	3,3
2009	Greece	-15,29	3,3
2010	Greece	-11,08	3,16
2011	Greece	-10,20	3,04
2012	Greece	-8,68	2,99
2013	Greece	-12,35	3,02
2014	Greece	-12,2	2,78

(Πηγή: www.eurostat.gr)

Πίνακας 15: Υπολογισμός Rho Ελλείμματος Και Δημόσιας Επένδυσης Στην Εκπαίδευση

(Xi)	(Yi)	τάξη μεγέθους xi	τάξη μεγέθους yi	xi-yi=d	d(2)
-15,29	3,3	1	12	-11	121
-12,35	3,02	2	5	-3	9
-12,2	2,78	3	1	2	4
-11,08	3,16	4	8	-4	16
-10,20	3,04	5	6	-1	1
-9,92	3,3	6	13	-7	49
-8,68	2,99	7	4	3	9
-7,47	3,94	8	17	-9	81
-6,74	3,16	9	9	0	0
-6,12	3,12	10	7	3	9
-5,80	3,6	11	16	-5	25
-5,48	3,19	12	11	1	1
-4,90	3,36	13	14	-1	1
-4,49	3,38	14	15	-1	1
-3,79	2,84	15	2	13	169
-3,76	3,16	16	10	6	36
-3,06	2,98	17	3	14	196
				Σd(2)	621

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

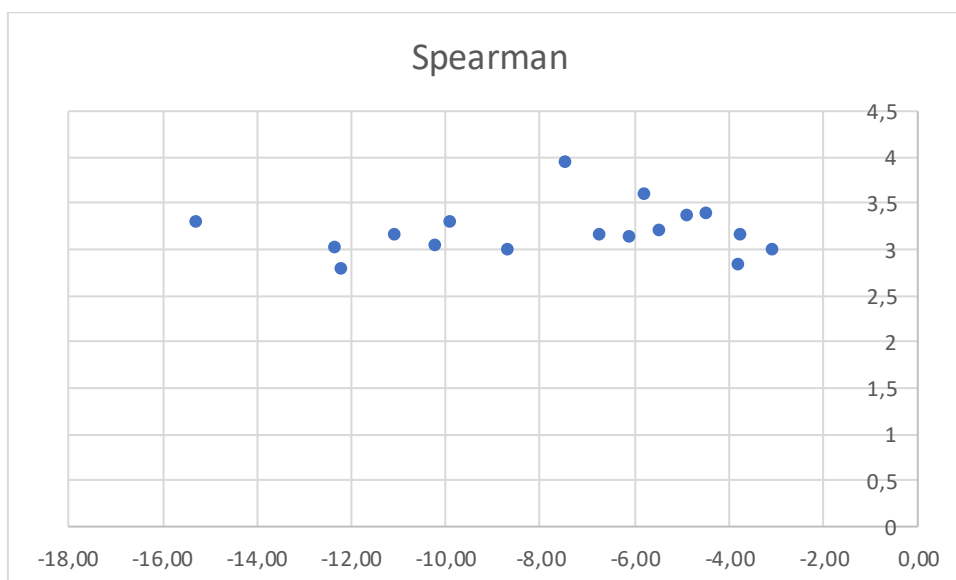
Ο δείκτης $rho = 1 - 6 \sum d^2 / n(n^2 - 1) = 1 - 6 * 621 / 17 * (17^2 - 1) = 1 - 3726 / 4896 = 1 - 0.76 = 0.23$

Διατυπώνουμε τις υποθέσεις:

H₀: δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H₁: υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Στον πίνακα που παραθέσαμε παραπάνω με επίπεδο σημαντικότητας 1% βλέπουμε ότι η κριτική τιμή για τα 17 ζεύγη τιμών είναι $0,23 < 0,53$. Άρα απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι το έλλειμμα συσχετίζεται με τη δημόσια επένδυση και μάλιστα αρνητικά καθώς όσο αυξάνεται το έλλειμμα τόσο λιγότερα είναι τα χρήματα τα οποία δίνονται για επένδυση στην εκπαίδευση.

Εικόνα 13: Συσχέτιση Ελλείματος Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman
(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Πληθωρισμός vs Δημόσια επένδυση

Πίνακας 16: Πληθωρισμός Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2014

Έτος	Χώρα	Πληθωρισμός	Δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ
1998	Greece	4,80	2,84
1999	Greece	2,60	2,98
2000	Greece	3,20	3,16
2001	Greece	3,40	3,38
2002	Greece	3,60	3,36
2003	Greece	3,50	3,6
2004	Greece	2,90	3,94
2005	Greece	3,50	3,19
2006	Greece	3,20	3,12
2007	Greece	2,90	3,16
2008	Greece	4,20	3,3
2009	Greece	1,20	3,3
2010	Greece	4,70	3,16
2011	Greece	3,30	3,04
2012	Greece	1,50	2,99
2013	Greece	-0,90	3,02
2014	Greece	-1,3	2,78

(Πηγή: www.eurostat.gr)

Πίνακας 17: Υπολογισμός Rho Πληθωρισμού Και Δημόσιας Επένδυσης Στην Εκπαίδευση

Xi	Yi	τάξη μεγέθους xi	τάξη μεγέθους yi	xi-yi=d	d(2)
-1,3	4,8	1	17	-16	256
-0,90	3,02	2	4	-2	4
1,20	3,3	3	11	-8	64
1,50	2,99	4	3	1	1
2,60	2,98	5	2	3	9
2,90	3,94	6	16	-10	100
2,90	3,16	7	7	0	0
3,20	3,12	8	6	2	4
3,20	3,16	9	8	1	1
3,30	3,04	10	5	5	25
3,40	3,38	11	14	-3	9
3,50	3,6	12	15	-3	9
3,50	3,19	13	10	3	9
3,60	3,36	14	13	1	1
4,20	3,3	15	12	3	9
4,70	3,16	16	9	7	49
4,80	2,84	17	1	16	256
				Σd(2)	806

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

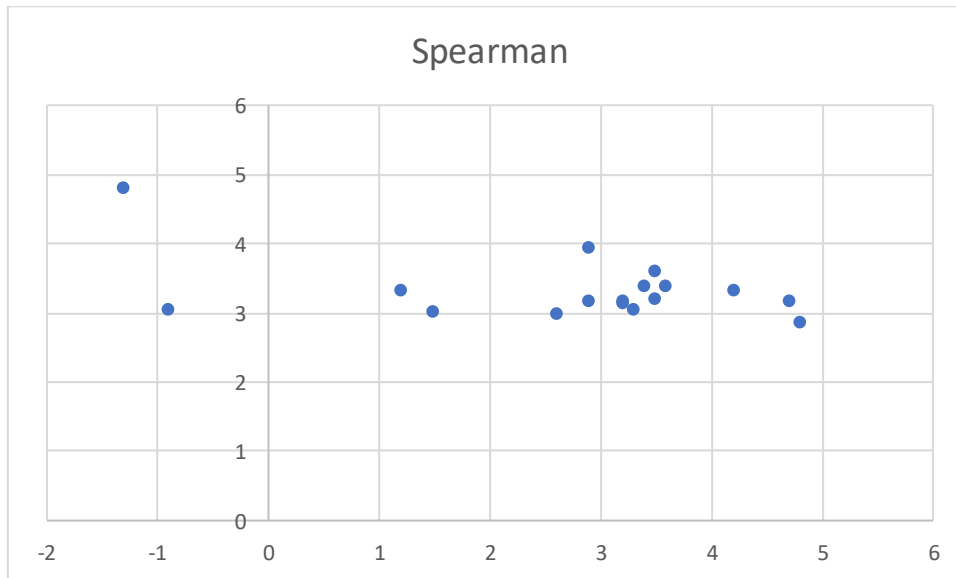
Ο δείκτης rho= $1-6\sum d^2/n(n^2-1)=1-6*806/17*(17^2-1)=1-4836/4896=1-0.98=0.02$

Διατυπώνουμε τις υποθέσεις:

H₀: δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H₁: υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Στον πίνακα που παραθέσαμε παραπάνω με επίπεδο σημαντικότητας 1% βλέπουμε ότι η κριτική τιμή για τα 17 ζεύγη τιμών είναι $0,02 < 0,53$. Άρα απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι ο πληθωρισμός συσχετίζεται με τη δημόσια επένδυση και μάλιστα αρνητικά καθώς όσο μεταβάλλονται οι τιμές και υπάρχει ανασφάλεια τόσο λιγότερα είναι τα χρήματα τα οποία δίνονται για επένδυση στην εκπαίδευση.

Εικόνα 14: Συσχέτιση Πληθωρισμού Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Είδαμε λοιπόν πώς συσχετίζεται η δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση με κάποιες από τις κύριες μεταβλητές της οικονομικής μεγέθυνσης που είναι το ΑΕΠ, το έλλειμμα και ο πληθωρισμός. Διαπιστώνουμε πως η συσχέτιση που προκύπτει μπορεί να είναι εντελώς διαφορετική και αυτό απεικονίζεται και διαγραμματικά στα γραφήματα 7, 8 και 9 τα οποία παρατηρούμε πως κινούνται θετικά και αρνητικά αντίστοιχα κάτι που υποδηλώνει πως για κάθε μεταβλητή θα πρέπει να γίνεται αποκλειστική διερεύνηση.

3.3 Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση Δημόσιας Επένδυσης στην Εκπαίδευση-Κοινωνικές Δαπάνες

Οι κοινωνικές δαπάνες όπως αναφέραμε και στο θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας είναι αυτές που αφορούν το κοινωνικό σύνολο και αποτελούν μέλημα του Κράτους Πρόνοιας. Έτσι κοινωνικές δαπάνες είναι οι δαπάνες για την υγεία, τα οικογενειακά επιδόματα και τα επιδόματα ανεργίας, τις συντάξεις κτλ.

Εμείς θα προσπαθήσουμε να συσχετίσουμε τα δεδομένα που έχουμε από το 1998-2011 ,λόγω έλλειψης στοιχείων τα τελευταία τέσσερα χρόνια από την Παγκόσμια Τράπεζα,για την υγεία, τις συντάξεις και την ανεργία σε σχέση με τη δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση, χρησιμοποιώντας και πάλι τον έλεγχο Spearman.

Υγεία vs Δημόσια επένδυση

Πίνακας 18: Υγεία Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2011

Έτος	Χώρα	Υγεία	Δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ
1998	Greece	4,3	2,84
1999	Greece	4,6	2,98
2000	Greece	4,7	3,16
2001	Greece	5,3	3,38
2002	Greece	5,2	3,36
2003	Greece	5,3	3,6
2004	Greece	5,1	3,94
2005	Greece	5,7	3,19
2006	Greece	6,0	3,12
2007	Greece	5,8	3,16
2008	Greece	6,1	3,3
2009	Greece	7,0	3,3
2010	Greece	6,3	3,16
2011	Greece	6,6	3,04

(Πηγή: www.eurostat.gr)

Πίνακας 19: Υπολογισμός Rho Υγεία Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση

Xi	Yi	τάξη μεγέθους xi	τάξη μεγέθους yi	xi-yi=d	d(2)
4,3	2,84	1	1	0	0
4,6	2,98	2	2	0	0
4,7	3,16	3	5	-2	4
5,1	3,94	4	14	-10	100
5,2	3,36	5	11	-6	36
5,3	3,38	6	12	-6	36
5,3	3,6	7	13	-6	36
5,7	3,19	8	8	0	0
5,8	3,16	9	6	3	9
6,0	3,12	10	4	6	36
6,1	3,3	11	9	2	4
6,3	3,16	12	7	5	25
6,6	3,04	13	3	10	100
7,0	3,3	14	10	4	16
				Σd(2)	402

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

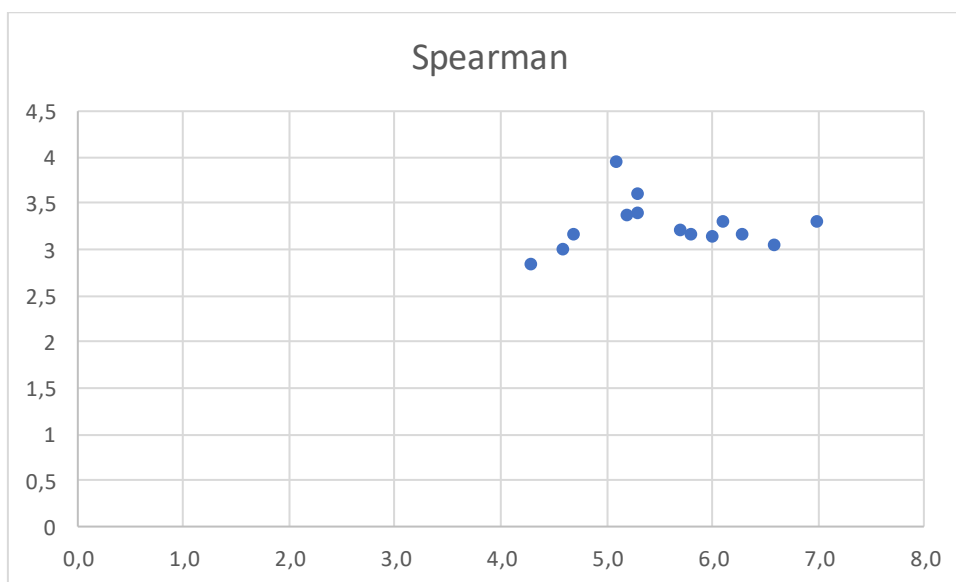
Ο δείκτης $\rho = 1 - 6 \sum d^2 / n(n^2 - 1) = 1 - 6 * 402 / 14 * (14^2 - 1) = 1 - 2412 / 2730 = 1 - 0.88 = 0.12$

Διατυπώνουμε τις υποθέσεις:

H₀: δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H₁: υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Στον πίνακα που παραθέσαμε παραπάνω με επίπεδο σημαντικότητας 1% βλέπουμε ότι η κριτική τιμή για τα 14 ζεύγη τιμών είναι $0,12 < 0,622$. Άρα απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι η υγεία συσχετίζεται με τη δημόσια επένδυση και μάλιστα αρνητικά καθώς όσο αυξάνονται οι δαπάνες για την υγεία, τόσο λιγότερα είναι τα χρήματα τα οποία δίνονται για επένδυση στην εκπαίδευση. (ΓΡΑΦΗΜΑ 10)

Εικόνα 15: Συσχέτιση Υγείας Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman.

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Συντάξεις vs Δημόσια επένδυση

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. Συντάξεις Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2011

Έτος	Χώρα	Συντάξεις	Δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ
1998	Greece	10,3	2,84
1999	Greece	10,4	2,98
2000	Greece	10,2	3,16
2001	Greece	10,9	3,38
2002	Greece	10,6	3,36
2003	Greece	10,4	3,6
2004	Greece	10,5	3,94
2005	Greece	11,1	3,19
2006	Greece	10,0	3,12
2007	Greece	10,1	3,16
2008	Greece	10,4	3,3
2009	Greece	10,9	3,3
2010	Greece	11,5	3,16
2011	Greece	12,3	3,04

(Πηγή: www.eurostat.gr)

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. Υπολογισμός Rho Συντάξεων Και Δημόσιας Επένδυσης Στην
Εκπαίδευση

Xi	Yi	τάξη μεγέθους xi	τάξη μεγέθους yi	xi-yi=d	d(2)
10,0	3,12	1	4	-3	9
10,1	3,16	2	5	-3	9
10,2	3,16	3	6	-3	9
10,3	2,84	4	1	3	9
10,4	2,98	5	2	3	9
10,4	3,3	6	9	-3	9
10,4	3,6	7	13	-6	36
10,5	3,94	8	14	-6	36
10,6	3,36	9	11	-2	4
10,9	3,38	10	12	-2	4
10,9	3,3	11	10	1	1
11,1	3,19	12	8	4	16
11,5	3,16	13	7	6	36
12,3	3,04	14	3	11	121
				Σd(2)	308

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Ο δείκτης rho= $1-6\sum d^2/n(n^2-1)=1-6*308/14*(14^2-1)=1-1848/2730=1-0.67=0.33$

Διατυπώνουμε τις υποθέσεις:

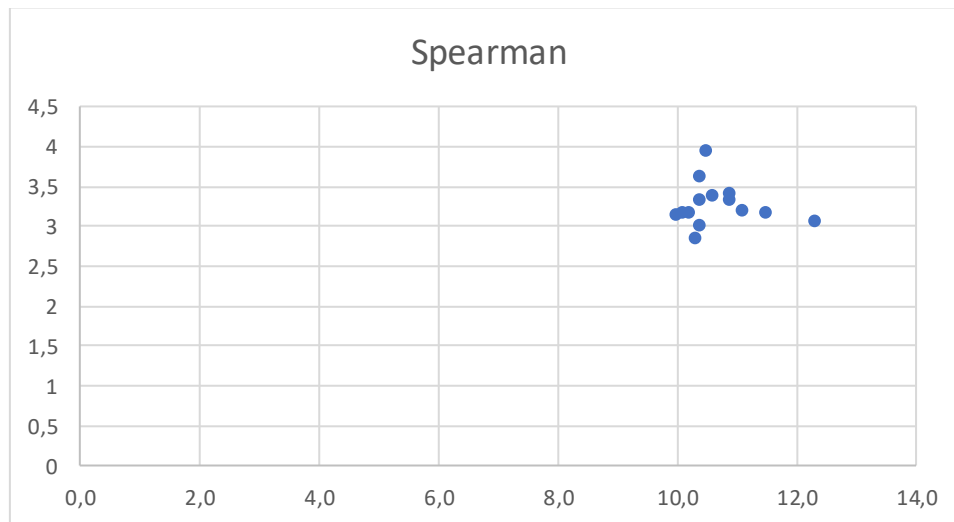
H₀: δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H₁: υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Στον πίνακα που παραθέσαμε παραπάνω με επίπεδο σημαντικότητας 1% βλέπουμε ότι η κριτική τιμή για τα 14 ζεύγη τιμών είναι $0,33 < 0,622$. Άρα απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι οι συντάξεις συσχετίζονται με τη δημόσια επένδυση και μάλιστα αρνητικά καθώς όσο αυξάνονται τα χρήματα που δαπανώνται για τις συντάξεις, τόσο λιγότερα είναι τα χρήματα τα οποία επενδύονται στην εκπαίδευση.(ΓΡΑΦΗΜΑ 11)

ΓΡΑΦΗΜΑ 11. Συσχέτιση Συντάξεων Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου

Spearman

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Ανεργία vs Δημόσια επένδυση

ΠΙΝΑΚΑΣ 12. Ανεργία Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2011

Έτος	Χώρα	Ανεργία	Δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ
1998	Greece	0,4	2,84
1999	Greece	0,4	2,98
2000	Greece	0,4	3,16
2001	Greece	0,4	3,38
2002	Greece	0,4	3,36
2003	Greece	0,4	3,6
2004	Greece	0,4	3,94
2005	Greece	0,4	3,19
2006	Greece	0,4	3,12
2007	Greece	0,5	3,16
2008	Greece	0,5	3,3
2009	Greece	0,7	3,3
2010	Greece	0,8	3,16
2011	Greece	1,1	3,04

(Πηγή: www.eurostat.gr)

ΠΙΝΑΚΑΣ 13. Υπολογισμός Rho Ανεργίας ΑΕΠ Και Δημόσιας Επένδυσης Στην Εκπαίδευση

X_i	Y_i	τάξη μεγέθους x_i	τάξη μεγέθους y_i	$x_i - y_i = d$	$d(2)$
0,4	2,84	1	1	0	0
0,4	2,98	2	2	0	0
0,4	3,16	3	5	-2	4
0,4	3,38	4	12	-8	64
0,4	3,36	5	11	-6	36
0,4	3,6	6	13	-7	49
0,4	3,94	7	14	-7	49
0,4	3,19	8	8	0	0
0,4	3,12	9	4	5	25
0,5	3,16	10	6	4	16
0,5	3,3	11	9	2	4
0,7	3,3	12	10	2	4
0,8	3,16	13	7	6	36
1,1	3,04	14	3	11	121
				$\Sigma d(2)$	408

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Ο δείκτης $\rho = 1 - 6 \Sigma d^2 / n(n^2 - 1) = 1 - 6 * 408 / 14 * (14^2 - 1) = 1 - 2448 / 2730 = 1 - 0.89 = 0.10$

Διατυπώνουμε τις υποθέσεις:

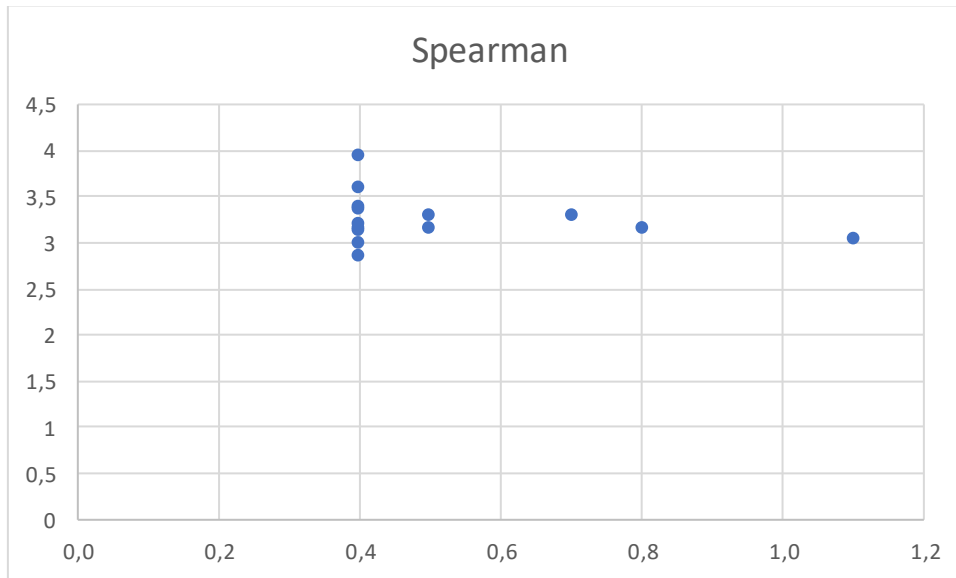
H_0 : δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H_1 : υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Στον πίνακα που παραθέσαμε παραπάνω με επίπεδο σημαντικότητας 1% βλέπουμε ότι η κριτική τιμή για τα 14 ζεύγη τιμών είναι $0,10 < 0,622$. Άρα απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι η ανεργία συσχετίζεται με τη δημόσια επένδυση και μάλιστα αρνητικά καθώς όσο αυξάνονται τα χρήματα που δαπανώνται για τα επιδόματα ανεργίας, τόσο λιγότερα είναι τα χρήματα τα οποία επενδύονται στην εκπαίδευση. (ΓΡΑΦΗΜΑ 12)

ΓΡΑΦΗΜΑ 12. Συσχέτιση Ανεργίας Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου

Spearman

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Έτσι, αναλύσαμε εμπειρικά και δείξαμε την αρνητική συσχέτιση μεταξύ της δημόσιας επένδυσης στην εκπαίδευση και κάποιων πολύ σημαντικών κοινωνικών δαπανών όπως η υγεία, η ανεργία και οι συντάξεις, τομείς στους οποίους δαπανώνται πολύ μεγαλύτερα ποσά σε σχέση με την εκπαίδευση.

3.4 Μη παραμετρική στατιστική ανάλυση Δημόσιας Επένδυσης στην Εκπαίδευση-Οι μορφές πολιτικής συμμετοχής και κομματικού ανταγωνισμού

Η πολιτική κατάσταση η οποία επικρατεί σε μια χώρα επηρεάζει τον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα. Η χώρα μας παρουσιάζει μεταβλητότητα στην διαμόρφωση του πολιτικού κλίματος αλλά όχι ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Επίσης, παρατηρείται το φαινόμενο της επικράτησης ενός κόμματος στην εξουσία για μεγάλο χρονικό διάστημα με αποτέλεσμα να επιβάλλονται κάθε φορά οι απόψεις και οι προτιμήσεις του συγκεκριμένου κόμματος που βρίσκεται στην εξουσία.

Μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1974, ιδρύθηκαν τα δύο κόμματα που κυριάρχησαν στην πολιτική ζωή της Ελλάδας και εναλλάσσονταν στην κυβέρνηση για περισσότερα από τριάντα χρόνια, η Νέα Δημοκρατία (ΝΔ) και το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα (ΠΑΣΟΚ). Η Νέα Δημοκρατία είναι κεντροδεξιό κόμμα το οποίο στήριξε σθεναρά την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΟΚ και γενικά αποτελεί υποστηρικτική δύναμη φιλελεύθερων ιδεών. Τα ποσοστά της κυμαίνονταν στο 40-45%, συγκεντρώνοντας συντηρητικούς, φιλελεύθερους και εθνικιστές. Το ΠΑΣΟΚ συνδύασε την φιλελεύθερη παράδοση των παλιών Βενιζελικών με την αριστερή παράδοση της Εθνικής Αντίστασης. Συνδεδεμένο με την οικογένεια Παπανδρέου, το ΠΑΣΟΚ έφτασε στην ακμή του υπό την ηγεσία του Ανδρέα Παπανδρέου, όταν ψηφίστηκε από σχεδόν τους μισούς Έλληνες ψηφοφόρους. Στο ΠΑΣΟΚ ασκείται σήμερα κριτική για διαφθορά και πελατειακές σχέσεις, όπως και στη ΝΔ, αλλά και για την πολιτική λιτότητας που ασκούνται από το 2009 και εξής: η απήχυσή του κατέρρευσε και στις τελευταίες δημοσκοπήσεις κυμαίνεται στο 6%. Τη θέση του ΠΑΣΟΚ στην πολιτική σκηνή παίρνει ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς, ένα αριστερό και αντιμνημονιακό κόμμα. Τα πολιτικά κόμματα επηρεάζουν όλες τις όψεις του ελληνικού δημόσιου βίου σε βαθμό ασυνήθιστο για άλλες δυτικές δημοκρατίες και ασκούν ασφυκτικό έλεγχο στη δημόσια διοίκηση, με αποτέλεσμα να δημιουργείται αναξιοκρατία και διαφθορά.

Επόμενο ερευνητικό ερώτημα που θέλουμε να εξηγήσουμε είναι το πώς ανάλογα το τι κόμμα επικρατούσε στην εξουσία κατά το πέρασμα των χρόνων αλλά και η διαφθορά που υπάρχει επηρεάζει τη δημόσια επένδυση και κυρίως το ποσοστό αυτής που αφορά την εκπαίδευση.

Μορφές πολιτικής συμμετοχής και κομματικού ανταγωνισμού vs Δημόσια επένδυση

ΠΙΝΑΚΑΣ 14. Κόμματα Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2014

Έτος	Κόμμα δεξιών πεποιθήσεω ν	Κόμμα κεντρώων πεποιθήσεω ν	Κόμμα αριστερών πεποιθήσεω ν	Ποσοστό επικρατούντος κόμματος	Δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ
1998	0	0	0,54	0,54	2,84
1999	0	0	0,54	0,54	2,98
2000	0	0	0,53	0,53	3,16
2001	0	0	0,52	0,52	3,38
2002	0	0	0,52	0,52	3,36
2003	0	0	0,52	0,52	3,6
2004	0,42	0	0,12	0,54	3,94
2005	0,55	0	0	0,55	3,19
2006	0,55	0	0	0,55	3,12
2007	0,53	0	0	0,53	3,16
2008	0,5	0	0	0,5	3,3
2009	0,4	0	0,11	0,51	3,3
2010	0	0	0,53	0,53	3,16
2011	0,04	0	0,53	0,57	3,04
2012	0,36	0	0,28	0,64	2,99
2013	0,43	0	0,13	0,56	3,02
2014	0,26	0	0,37	0,63	2,78

(Πηγή: www.eurostat.gr)

ΠΙΝΑΚΑΣ 15. Υπολογισμός Rho Κομμάτων Και Δημόσιας Επένδυσης Στην
Εκπαίδευση

Xi	Yi	τάξη μεγέθους xi	τάξη μεγέθους yi	xi-yi=d	d(2)
0,5	3,3	1	12	-11	121
0,51	3,03	2	5	-3	9
0,52	3,36	3	14	-11	121
0,52	3,38	4	15	-11	121
0,52	3,6	5	16	-11	121
0,53	3,16	6	8	-2	4
0,53	3,16	7	9	-2	4
0,53	3,16	8	10	-2	4
0,54	2,84	9	2	7	49
0,54	2,98	10	3	7	49
0,54	3,94	11	17	-6	36
0,55	3,12	12	7	5	25
0,55	3,19	13	11	2	4
0,56	3,02	14	5	9	81
0,57	3,04	15	6	9	81
0,63	2,78	16	1	15	225
0,64	2,99	17	4	13	169
				Σd(2)	1224

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Ο δείκτης $\rho = 1 - 6 \sum d^2 / n(n^2 - 1) = 1 - 6 * 1224 / 17 * (17^2 - 1) = 1 - 7344 / 4896 = 1 - 1.5 = -0.5$
δηλαδή 0.5 κατά απόλυτη τιμή.

Διατυπώνουμε τις υποθέσεις:

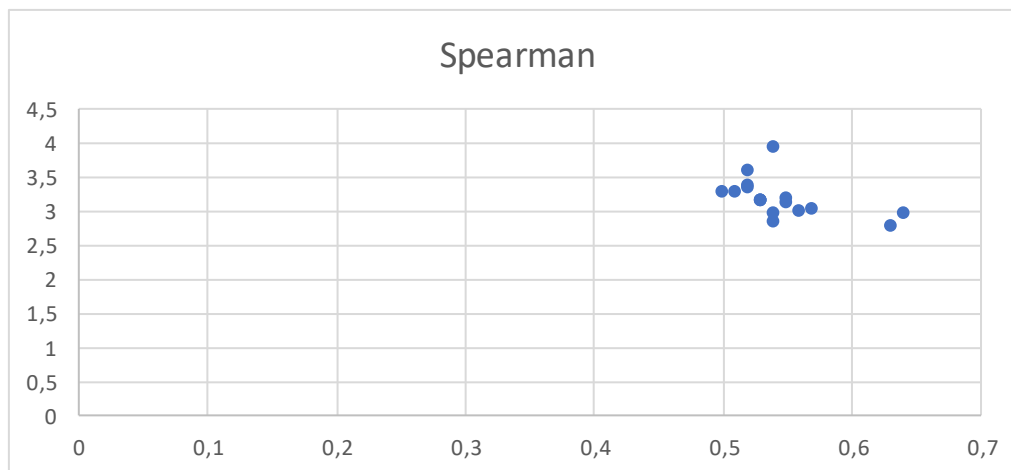
H₀: δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H₁: υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Στον πίνακα που παραθέσαμε παραπάνω με επίπεδο σημαντικότητας 1% βλέπουμε ότι η κριτική τιμή για τα 17 ζεύγη τιμών είναι $0,5 < 0,53$. Άρα απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι ανάλογα με την επικράτηση του κόμματος που έχουμε επηρεάζεται και η δημόσια επένδυση και μάλιστα αρνητικά. Θα πρέπει να διευκρινίσουμε όμως πως από το διάγραμμα του ελέγχου των παρατηρήσεων που κάναμε βλέπουμε αρχικά πως έχουμε πιο πολλές παρατηρήσεις μαζεμένες σε μεγάλα ποσοστά επένδυση και αργότερα μειώνονται. Αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι έχουμε επικράτηση διαφορετικών πεποιθήσεων κομμάτων μεταξύ των ετών 1998-2004, 2004-2009 και 2009-2014 ανά πενταετία περίπου κάτι που

διαφοροποιεί και την δημόσια επένδυση σε διάφορους τομείς αλλά και στην εκπαίδευση συγκεκριμένα εδώ. (ΓΡΑΦΗΜΑ 13)

ΓΡΑΦΗΜΑ 13. Συσχέτιση Πολιτικών Κομμάτων Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου Spearman.

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Διαφθορά vs Δημόσια επένδυση

ΠΙΝΑΚΑΣ 16. Διαφθορά Και Δημόσια Επένδυση Στην Εκπαίδευση 1998-2014

Έτος	Χώρα	Ποσοστό διαφθοράς	Δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ
1998	Greece	4,9	2,84
1999	Greece	4,9	2,98
2000	Greece	4,9	3,16
2001	Greece	4,2	3,38
2002	Greece	4,2	3,36
2003	Greece	4,3	3,6
2004	Greece	4,3	3,94
2005	Greece	4,3	3,19
2006	Greece	4,4	3,12
2007	Greece	4,6	3,16
2008	Greece	4,7	3,3
2009	Greece	3,8	3,3
2010	Greece	3,5	3,16
2011	Greece	3,4	3,04
2012	Greece	3,6	2,99
2013	Greece	4	3,02
2014	Greece	4,3	2,78

(www.eurostat.gr)

ΠΙΝΑΚΑΣ 17. Υπολογισμός Rho Διαφθοράς Και Δημόσιας Επένδυσης Στην
Εκπαίδευση

Xi	Yi	τάξη μεγέθους xi	τάξη μεγέθους yi	xi-yi=d	d(2)
3,4	3,04	1	6	-5	25
3,5	3,16	2	8	-6	36
3,6	2,99	3	4	-1	1
3,8	3,3	4	12	-8	64
4	3,02	5	5	0	0
4,2	3,36	6	14	-8	64
4,2	3,38	7	15	-8	64
4,3	2,78	8	1	7	49
4,3	3,19	9	11	-2	4
4,3	3,6	10	16	-6	36
4,3	3,94	11	17	-6	36
4,4	3,12	12	7	5	25
4,6	3,16	13	10	3	9
4,7	3,3	14	13	1	1
4,9	2,84	15	2	13	169
4,9	2,98	16	3	13	169
4,9	3,16	17	9	8	64
				Σd(2)	816

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Ο δείκτης rho= $1 - 6 \sum d^2 / n(n^2 - 1) = 1 - 6 * 816 / 17 * (17^2 - 1) = 1 - 4896 / 4896 = 1 - 1 = 0$.

Διατυπώνουμε τις υποθέσεις:

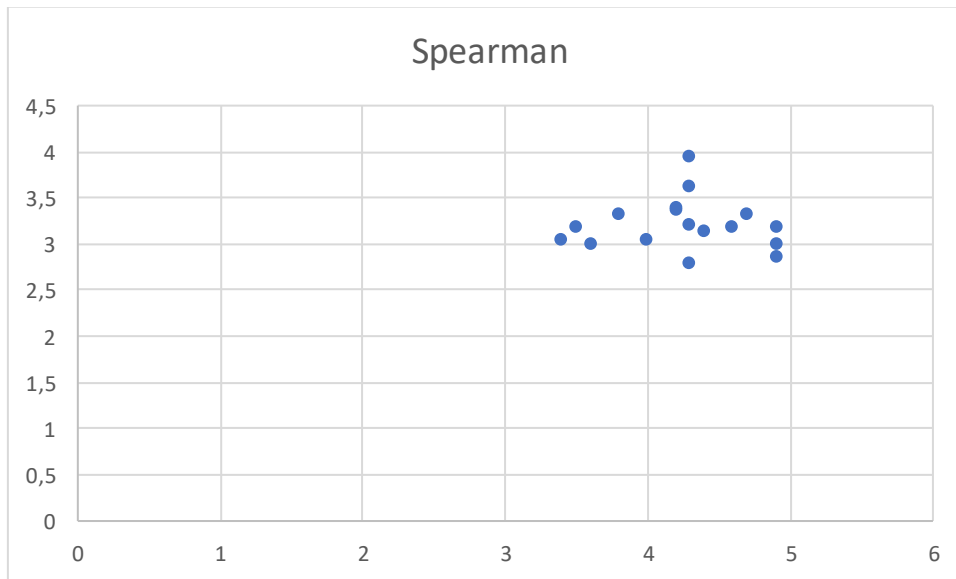
H₀: δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H₁: υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Στον πίνακα που παραθέσαμε παραπάνω με επίπεδο σημαντικότητας 1% βλέπουμε ότι η κριτική τιμή για τα 17 ζεύγη τιμών είναι $0 < 0,53$. Άρα απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και συμπεραίνουμε ότι η διαφθορά που υφίσταται σαν φαινόμενο στη χώρα μας συνδέεται με τη δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση αρνητικά καθώς ο δείκτης του ελέγχου που διεξήγαμε παρατηρούμε πως είναι πολύ μικρότερος από την κριτική τιμή και άρα όσο αυξάνονται τα φαινόμενα διαφθοράς τόσο πιο λίγα χρήματα επενδύει το κράτος στην εκπαίδευση (<http://www.transparency.org/research/cpi/overview>).

(ΓΡΑΦΗΜΑ 14)

ΓΡΑΦΗΜΑ 14. Συσχέτιση Διαφθοράς Και Δημόσιας Επένδυσης Μέσω Του Ελέγχου
Spearman

(Επεξεργασία: Ευθαλιτσίδου Κυριακή)

Έτσι ολοκληρώσαμε την ανάλυσή μας με τη διερεύνηση των πολιτικών κομμάτων και της διαφθοράς σε σχέση με τη δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση. Διαπιστώσαμε πως συσχετίζονται όπως είδαμε αρνητικά, κάτι που κάποιος μπορεί να μη διερευνήσει καθόλου ως παράγοντες που επηρεάζουν τη δημόσια επένδυση και πόσο μάλλον το ποσοστό αυτής στον εκπαιδευτικό τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1 Συμπεράσματα και προτάσεις

Σε θεωρητικό πλαίσιο συμπεραίνουμε η επένδυση στην εκπαίδευση συμβάλλει στην μακροπρόθεσμη ανάπτυξη κάθε χώρας. Αρκετά μοντέλα όπως είδαμε προτάθηκαν με κυριότερα τα μοντέλα του Bell, του Kaufman και του Herman. Η διαδικασία που προτείνεται είναι παρόμοια όμως απ'οτι φαίνεται με το πέρασμα των χρόνων πέρα από το γεγονός ότι είναι δύσκολο να εφαρμοσθούν λόγω έλλειψης χρόνου και οι εκπαιδευτικοί δεν προσπαθούν αρκετά ή δεν έχουν τα μέσα να εφαρμόσουν τα μοντέλα.

Το κόστος και συγκεκριμένα η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης επίσης αποτελεί ένα εμπόδιο με αποτέλεσμα τα χρήματα που επενδύονται σε αυτήν να είναι πολύ λίγα. Το Κράτος Πρόνοιας το οποίο συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικές δαπάνες που αφορούν την υγεία, τη συνταξιοδότηση, τη στέγαση, τη δωρεάν παιδεία και πολλούς άλλους τομείς έπαιξε ένα πολύ σημαντικό ρόλο μέχρι την επικράτηση του φαινομένου της οικονομικής κρίσης αλλά και την ύπαρξη εξωγενών παραγόντων που παρεμβαίνουν στη διαχείριση των οικονομικών.

Έτσι παρατηρούμε μια μικρή αύξηση των δαπανών για την εκπαίδευση το διάστημα 1980-2005 αλλά από εκεί και πέρα παρατηρείται μείωση. Μεγάλο μέρος των χρημάτων που αφορούν τις κοινωνικές δαπάνες χρησιμοποιούνται για την υγεία και τις συντάξεις ενώ πολύ λιγότερα χρησιμοποιούνται για τα οικογενειακά επιδόματα και τα επιδόματα ανεργίας. Αυτό δείχνει τις προτεραιότητες που θέτει το εκάστοτε πολιτικό σύστημα.

Τέλος, τα φαινόμενα διαφθοράς που επικρατούν σε κάθε χώρα και κυρίως στην χώρα μας ειδικότερα τα τελευταία χρόνια αυξομειώνουν τις δαπάνες που γίνονται στην εκπαίδευση κάτι που αποτελεί έναν παράγοντα που δύσκολα θα σκεφτόταν κάποιος ότι σχετίζεται με την εκπαίδευση.

Η εμπειρική διερεύνηση του θέματος έδωσε κάποια αποτελέσματα αναμενόμενα αλλά και κάποια που ίσως δεν περιμέναμε να επηρεάσουν την εκπαίδευση. Έτσι, όσον αφορά την οικονομική μεγέθυνση εξετάζοντας το πραγματικό ΑΕΠ, το έλλειμμα και τον πληθωρισμό διαπιστώσαμε πως το ΑΕΠ όσο αυξάνεται συμβάλλει θετικά στην αύξηση της χρηματοδότησης ενώ το έλλειμμα και ο πληθωρισμός λειτουργούν αντίθετα.

Σε σχέση με τις υπόλοιπες κοινωνικές δαπάνες, είδαμε πως τα χρήματα που δαπανώνται για την υγεία και τις συντάξεις είναι πολύ περισσότερα σε σχέση με αυτά που δίνονται για την ανεργία αλλά και την παιδεία.

Ενώ, σύμφωνα πάντα με τον έλεγχο Spearman που διεξήγαμε για τα κόμματα έδειξε πως η πολιτική κατάσταση της χώρας, άσχετα αν διαφέρει κατά τη διάρκεια των ετών που εξετάζουμε αλλάζει το ποσό που δαπανάται για την εκπαίδευση. Τον ίδιο ρόλο και μάλιστα πολύ σημαντικό παίζει και η διαφθορά η οποία σχετίζεται αρνητικά με τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Baum, S, Ma, J, & Payea, K. (2013). *Education Pays 2013-The Benefits of Higher Education for Individuals and Society*. The College Board.
- Bates, A. W. (2005). *Technology, e-learning and distance education* (2nd ed). New York: Routledge Falmer Studies in Distance Education.
- Bates, W. A. (1995). *Technology, Open Learning and Distance Education*. 2nd Ed. London: Routledge
- Benos, N. (2010). Education policy, growth and welfare, *Education Economics* (18:1), 33-47.
- Boix, C. (1997). Political parties and the supply side of the economy: The provision of physical and human capital in advanced economies, 1960-90, *American Journal of Political Science* 41 (3), 814-845.
- Βουλή των Ελλήνων. (2019). Κύρωση του Κρατικού Προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2020. Διαθέσιμο στο: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=e088d08a-41ed-4a72-b712-ab0c00fc48c9 (27/9/2020)
- Castles, F. G. (1989). Explaining Public Education Expenditures in OECD Nations, *European Journal of Political Research*, 17(4): 431-48.
- Δαλαμάγκας, Β. (2010). *Εισαγωγή στη δημόσια οικονομική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Delaney, J. A. and Doyle, W. R. (2014). State spending on higher education capital outlays. *Research in Higher Education*, 55, 433–466.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Princeton University Press.
- European Commission, (2004α). Implementation of «Education & Training 2010». Work Programme: Working Group E «Making the best use of resources»: A European toolbox of policy measures.
- European Commission, (2004β). Implementation of Education & Training 2010. Work Programme: Working Group E «Making the best use of resources»: Progress Report, December 2004.

European Commission, (2003). The success of the Lisbon Strategy Hinges on Urgent Reforms. Paper adopted jointly by the Council and the Commission on 26 February 2004.

Gustafson, K. L. & Branch, R. M. (2002). What is instructional Design? In R.A. Reiser & J. V. Dempsey (Eds). Trends and Issues in Instructional Design and Technology. (2nd Ed.) Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.

Hallak, (1969), *The Analysis of Educational Costs and Expenditure*. [on-line] Available: <http://unesdoc.unesco.org/images/0007/000763/076370eo.pdf> .

Head, J. T., Lockee, B. B. & Oliver, K. M. (2002). Method, media, and mode: Clarifying the discussion of distance education effectiveness. *The Quarterly Review of Distance Education*, 3:3. 261-268.

Hega, G. M., Hokenmaier, G. K. (2002). The Welfare State and Education: A Comparison of Social and Educational Policy in Advanced Industrial Societies, *German Policy Studies*, Vol. 2, No. 1.

Heidenheimer, A. J. (1981). Education and Social Security Entitlements in Europe and America, P. Flora and A. J. Heidenheimer, (eds.) *The Development of Welfare States in Europe and America*, 269-304. New Brunswick, NJ: Transaction Books.

Herrington, J. & Oliver, R. (2000). An instructional design framework for authentic learning environments. *Educational Technology Research and Development*, 48(3), 23-48.

Herman, Jerry J., Herman, Janice L, (1994). *Making Change Happen: Practical Planning for School Leaders*. [on-line] Available: <http://eric.ed.gov/?id=ED377586>.

Hokenmaier, K. (1998). Social Security vs. Educational Opportunity in Advanced Industrial Societies: Is There a Trade-Off?, *American Journal of Political Science*, Vol. 42, No. 2 (Apr., 1998), 709-711

Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. (2020). Η Ιστορία του ΙΚΥ. Διαθέσιμο στο: <https://www.iky.gr/el/iky/istoria-iky> (14/10/2020)

Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. (2020α). Προπτυχιακές Υποτροφίες. Διαθέσιμο στο: <https://www.iky.gr/el/upotrofies-gr/proptixiako-gr> (17/9/2020)

Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. (2020β). Μεταπτυχιακές Υποτροφίες. Διαθέσιμο στο: <https://www.iky.gr/el/upotrofies-gr/metaptuxiako-gr> (17/9/2020)

Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. (2020γ). Διδακτορικές Υποτροφίες. Διαθέσιμο στο: <https://www.iky.gr/el/upotrofies-gr/didaktoriko> (19/7/2020)

- Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. (2020δ). Υποτροφίες για Έρευνα. Διαθέσιμο στο: <https://www.iky.gr/el/upotrofies-gr/2014-12-12-12-09-42> (16/8/2020)
- Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. (2020ε). Υποτροφίες Ξένων Υπηκόων. Διαθέσιμο στο: <https://www.iky.gr/el/upotrofies-gr/allodapoi-gr> (17/9/2020)
- Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. (2020στ). Υποτροφίες από Φορείς του Εξωτερικού. Διαθέσιμο στο: <https://www.iky.gr/el/upotrofies-gr/2015-11-09-11-14-47> (17/8/2020)
- ΙΟΒΕ. (2019). Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Κρίση και εξέλιξη της δημόσιας και ιδιωτικής δαπάνης. Διαθέσιμο στο: http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_14032019_REP.pdf (15/9/2020).
- IEEE (2001). Reference Guide for Instructional Design and Development. Διαθέσιμο από IEEE.org.
- Ιωακείμoglou, Η. (2010). Υπηρεσίες Υγείας. Από το Δημόσιο Αγαθό στο Εμπόρευμα, ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, διαθέσιμο στο <http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/02/files/MELETH%2032%20TELIKO.pdf>
- Kaelble, H. (1981). Educational Opportunities and Government Policies in Europe in the Period of Industrialization, P. Flora and A. J. Heidenheimer, (eds.) *The Development of Welfare ...*, 239-268. New Brunswick, NJ: Transaction Books.
- Kallison, J., & Cohen, O. (2010). A New Compact for Higher Education: Funding and Autonomy for Reform and Accountability. *Innovative Higher Education*, 35(1), 37-49.
- Κάτσικας, Χ. (2005). Ευρωπαϊκός χώρος ανώτατης εκπαίδευσης και καπιταλιστική αναδιάρθρωση. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Κλαουδάτου, Μ. (2009). Κρατικός προϋπολογισμός– προτάσεις για ένα μοντέλο αξιόπιστο και αποτελεσματικό. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική..
- Kaufman R., Watters K., Herman J. (1991), Educational Planning: Strategic, Tactical, and Operational. [on-line] Available: http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_199104_kaufman.pdf
- Kaufman R, Herman J - Educational Leadership, (1991), Strategic planning for a better society. [on-line] Available: https://www.researchgate.net/profile/Roger_Kaufman/publication/237507956_Strategic_Planning_for_a_Better_Society_Strategic_planners_must_have_the_courage_to_imagine_the_world_they_want_their_children_to_live_in_then_find_practical_ways_to_achieve_their_vision/links/555f199008ae9963a115727c.pdf.
- Κέντρο Μεσογειακών Μελετών/Κέντρο Μελετών και Αυτομόρφωσης. (1982). *Κριτική της εκπαιδευτικής πολιτικής (1974-1981)* (Β' έκδ.).

- Αθήνα. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Γ. (1989). *Σημειώσεις εκπαιδευτικού σχεδιασμού και εκπαιδευτικής πολιτικής*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Κεπλανίδης, Μ. (1987). *Κράτος Πρόνοιας και Εκπαίδευση*, Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Krueger A, (1975), *The political economy of the rent-seeking society*. [on-line] Available: <https://assets.aeaweb.org/assets/production/journals/aer/top20/64.3.291-303.pdf>.
- Lynch, J. (χ.χ.) *The Age of Welfare: Patronage, Citizenship, and Generational Justice, Social Policy, Center for European Studies, Working Paper No. 111*.
- Lyrintzis, C. (1984). Political Parties in Post-Junta Greece: A case of Bureaucratic Clientelism?, *West European Politics*, 7(2): 99-118.
- Mauro, P. (1998). Corruption and the composition of government expenditure, *Journal of Public Economics* 69 (1998) 263–279.
- Merill, M.D. (2002). The Proper Study of Instructional Design. In Robert A. Reiser and John V. Dempsey (Eds.). *Trends and Issues in Instructional Design and Technology*. (2nd Ed.) Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Miclat, Eusebio F. (2005). *Strategic planning in education: making change happen*, Manila : Rex Book Store, c2005.
- Moore, D., Bates, A. & Grundling, J. (2002). Instructional design. In Mishra, Arun K. and Bartram, John (Ed.) *Skills development through distance education* [on-line]. Available: <http://oasis.col.org/handle/11599/112> Moore (2005), βλ. σελ. 59.
- Μούτσιος Σ. (2001). Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στις οικονομικά αναπτυγμένες αγγλόφωνες χώρες: σχολική αυτονομία και εκπαιδευτική αγορά, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τ. 31.
- Μπέτσας, Γ. (2007). *Η κοινοτική διάσταση στην εκπαίδευση. Ιστορικές προβολές - σύγχρονες αναφορές*, Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Μπουζάκης, Σ. Παπαδάκης, Ν. (2002). Στοιχεία κράτους πρόνοιας σε μια τεθνεώσα δημοκρατία. Οι ανιχνεύσιμες (εκπαιδευτικές) όψεις μιας αντίφασης, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 108-109 Β'-Γ', 33-68.
- OECD (2012), *Public and Private Schools: How management and funding relate to their socioeconomic profile*".
- Παπαδάκης, Ν. (1997). *Εκπαίδευση και Εκπαιδευτική Πολιτική: μεταξύ κράτους και αγοράς*. Αθήνα: Σαββάλας.

- Πεσμαζόγλου, Σ. (1987). *Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα 1948-1985. Το ασύμπτωτο μιας σχέσης*, Αθήνα: Θεμέλιο.
- Reiser, A. R. (2001). A History of Instructional Design and Technology: Part I: A History of Instructional Media. *ETR&D*, 49(1), 53-64.
- Sanz, I., Velázquez, F. (2007). The role of aging in the growth of government and social welfare spending in the OECD, *European Journal of Political Economy*, Vol. 23, Issue 4, 917–931.
- Σαριαννίδης, Ν. Κοντέος, Γ. (2012). *Στατιστική, Μη παραμετρικοί έλεγχοι*, 630-667, Κοζάνη.
- Smith, L.P. & Ragan, J.T. (2004). *Instructional Design.* (3d Ed). Hoboken, NJ: Wiley.
- Smith, P. L. & Ragan, T. J. (2005). *Instructional Design.* (5th Ed.) New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Σταϊκούρας, Χ. (2019). Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11137256.pdf> (27/9/2020)
- Strehl, F., Reisinger, S., & Kalatschan, M. (2007). Funding Systems and their Effects on Higher Education Systems. OECD Education Working Papers, 6. Paris: OECD Publishing.
- Σωτηρόπουλος, Δ. (2007). Πελατειακές σχέσεις και νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής: μια δύσκολη συμβίωση, *Διεθνές Επιστημονικό Συμπόσιο «Αναθεωρήσεις του πολιτικού»*, Μυτιλήνη, Νοέμβριος 2007.
- Tanzi V, Davoodi H, (1997), *Corruption, Public investment and Growth*. [on-line] Available : <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp97139.pdf>
- Τήνιος, Πλ. (2000). Οι κοινωνικές δαπάνες στην τελευταία δεκαετία στην Ελλάδα: Μύθοι και Πραγματικότητα, *Ευρωνέα* (τχ.7), 21-38.
- Τότσης, Χ. (1991). Οικονομική Εγκυκλοπαίδεια. Τόμος Β. Αθήνα: Εκδόσεις Πάμισος.
- Tsarouhas, D. (2008). Social Policy in Greece: continuity and change, διαθέσιμο στο: <http://www.gpsg.org.uk/wp-content/uploads/2014/06/2008-P2-Tsarouhas.pdf>
- Wolf, A. (1998). Politicians and Economic Panic, *History of Education: Journal of the History of Education Society* (27:3), 219-234.
- Υπουργείο Οικονομικών. (2019). Κρατικός Προϋπολογισμός 2020. Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11137250.pdf> (27/9/2020)

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

<http://www.worldbank.org/>

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

<http://www.statistics.gr/>

<http://www.transparency.org/research/cpi/overview>